

Handelingen van de raad van de gemeente Emmen

<u>Jaar</u>	<u>Zaaknummer</u>
2023	350357-2023

Onderwerp

Openbare vergadering van de raad van de gemeente Emmen, gehouden op maandag 6 november 2023 vanaf 14.00 uur in de raadszaal

Voorzitter : de heer H.F. van Oosterhout
Waarnemend voorzitter : de heer G.J. Horstman
Waarnemend griffier : de heer S. Engelen
Aanwezige raadsleden (34) : de heer G.J. Bijlsma (Wakker Emmen), de heer D. Dekker (Wakker Emmen), de heer D.H. van Dijken (CDA), mevrouw C.P.M. Ester-Schokker (SP), mevrouw R. Gommer-Gelijk (CDA), mevrouw M. Hekhuis (Wakker Emmen), de heer L.H. Herbers (Wakker Emmen), de heer L. Hoogenberg (Wakker Emmen), de heer G.J. Horstman (PvdA), mevrouw T. Hummel (PvdA), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), de heer A.J. Jakobs (Wakker Emmen), de heer P.M. de Jonge (VVD), de heer H.M. Kasteleijn (50PLUS), de heer M. Katerburg (Wakker Emmen), mevrouw U.H. Kiliñci (PvdA), de heer J.H. Koops (D66), de heer M. Kuiper (SP), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), de heer M. Meijer (VVD), de heer B.J. Mulder (PvdA), de heer D.M. Poelman (Wakker Emmen), de heer T. Post (PVV), de heer R.R. Puijscher (ChristenUnie), mevrouw A.W. Scheper (VVD), mevrouw V.S.L.R. Spang (PvdA), de heer M.M. Tuik (CDA), de heer H. van der Velde (Wakker Emmen), mevrouw A.K. Velzing (Wakker Emmen), de heer A. de Vries (PvdA), de heer D.E. de Vries (Wakker Emmen), de heer J.B.W. Wittendorp (CDA), de heer M. Woltman (Wakker Emmen), mevrouw B. van der Woude (GroenLinks)

Afwezige raadsleden (7) : de heer H.A. Bos (Wakker Emmen), de heer R.S. de Jong (Hart voor Emmen), mevrouw M. Kuhl (PVV), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), de heer H. van der Velde (wakker Emmen) en de heer B.J. Mulder (pvdA)

Aanwezige collegeleden (7) : de heer J. Bos, mevrouw D.S. Leal-Keen, de heer H.F. van Oosterhout, de heer G.P. Rink, de heer P.M. Schrik, de heer R. Wanders, de heer R. van der Weide

Afwezige collegeleden (--) : ---

Gemeentesecretaris : mevrouw M. Plantinga-Leenders

A1. Opening en vaststelling agenda

Opening, welkom en mededelingen

De voorzitter: Dames en heren, hartelijk welkom. Ik open deze raadsvergadering. Een wat bijzondere raadsvergadering, in ieder geval al door het tijdstip: 's middags om twee uur vergaderen we niet altijd. En ook vanwege de agenda, die voor een belangrijk deel bestaat uit de behandeling van de Begroting. Ik zal straks daar nog even wat over zeggen, uiteraard.

We hebben een heleboel mensen die verhinderd zijn. Ik zei net al even in het vooroverleg: dat is ook niet allemaal een griepje. Ik zal u niet alle medische rapporten weergeven, maar het is zorgelijk dat een aantal mensen gewoon ernstig ziek is. In ieder geval hebben we een bericht van verhindering gekregen van de heer R. Woltman, van de heer H. Bos, van de heer Linnemann – allen van Wakker Emmen. De heer Van der Velde meldt dat hij later komt. De heer Mulder van de Partij van de Arbeid is afwezig, en ook mevrouw Kuhl van de PVV en de heer De Jong van Hart voor Emmen.

Vaststelling agenda

De voorzitter: Even over het programma voor vandaag, ook voor de mensen die nu meekijken. Na de mededelingen behandelen we de tweede Bestuursrapportage van 2023, dan gaan we verder met de Begroting. Ik zal daar straks nog wel wat meer over zeggen hoe we dat gaan doen. De verwachting is dat we ongeveer rond drie uur met dat thema starten. Dan schorsen we rond de klok van kwart over vijf – het komt allemaal niet op een kwartiertje aan. Dan gaan we met elkaar een hapje eten. En dan rond de klok van kwart voor zeven, zeven uur willen we weer verdergaan. Dan gaan we door met de beantwoording in eerste termijn door het college van burgemeester en wethouders. Dan schorsen we de vergadering in de loop van de avond en gaan we donderdag om twee uur weer door met de tweede termijn van de fracties en het college. En dan hopen we daarna ook de besluitvorming te kunnen doen. Ik zal straks nog wel wat meer zeggen over de orde van de vergadering en de spreektijden in dezen.

Dat is de agenda in ieder geval voor vandaag met een doorkijkje naar de donderdag. Is dat akkoord? Kunnen we zo de agenda vaststellen? Dan is dat het geval.

B1. Mededelingen

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt B1, de mededelingen. Zijn er nog mededelingen vooraf te doen? Ik constateer dat dat niet het geval is.

B2. Bestuursrapportage 2023-II (Berap 2023-II)

De voorzitter: Dan kunnen we meteen door naar het agendapunt B2, de Bestuursrapportage – in vaktermen ‘de Berap’ zoals we die dan noemen, de tweede van 2023. Dan doen we in dezelfde vergadering als de Begroting. Dat is handig, dan weten we ook even hoe we ervoor staan met elkaar. Want we hebben u daar vanuit het college van doen kennismaken. We doen het in twee termijnen. Daarvoor geldt een reguliere spreektijd ook: in de eerste termijn voor de fracties maximaal vier minuten, voor het college maximaal acht minuten. U hoeft ze niet te benutten, zeg ik altijd, want we hebben een volle agenda. Maar dat is aan u. In tweede termijn is dat maximaal twee minuten en voor het college maximaal vier minuten.

Zullen we het zo doen? Ik neem aan dat alle fracties daarover wel het woord willen voeren? Als dat anders is, dan hoor ik het wel. Dan begin ik bij de fractie van Wakker Emmen. Achter het spreekgestoelte, inderdaad. Ja, graag. De eerste termijn van achter het spreekgestoelte, heel graag. Terwijl ik nu de heer Poelman welkom heet, geef ik de heer Hoogenberg het woord.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik heb wel een slechte timing, begrijp ik. Want ik ben bang dat ik nu de gevulde koek mis.

De voorzitter: Ja, die krijgt u niet. De rest van de dag ook niet. Nee, dan zijn ze op.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Leg er maar vast eentje neer.

De voorzitter: O? Gaan we zo beginnen? Nee hoor, we hebben genoeg.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik heb daar vertrouwen in.

De voorzitter: Aan u het woord.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja dank u wel, voorzitter.

Berap-II laat zien dat 2023 financieel een goed jaar lijkt te worden. We lijken af te stevenen op een plus van 10 miljoen: mooi! Goed resultaat, daar zijn we blij mee. Onze reservepositie wordt opnieuw versterkt en aan de andere kant maken we ons ook een klein beetje zorgen. En waar maken we ons eigenlijk zorgen over? Dat komt voor een groot deel door die onderuitputting. O...

De voorzitter: Sorry, meneer Wittendorp.

De heer Wittendorp (CDA): Ja, sorry dat ik u even direct onderbreek. Maar u zegt: ‘We hebben een goed jaar, want we hebben 10 miljoen over.’ Maar we zijn geen bedrijf volgens mij. Toch even een verduidelijking daarop, graag.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Voorzitter, fijn dat meneer Wittendorp dat vraagt. Want dat was eigenlijk de volgende alinea van mij. Dus daar was ik net aan toe. Het lijkt goed: we houden geld over. Maar dat is eigenlijk niet de bedoeling van wat wij met elkaar aan het doen zijn. Het wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door onderuitputting, het minder aantrekken van leningen en een voordeel op de rente. Nou, dat is 4,5 miljoen over het jaar 2023. Maar dat betekent wel dat we vertraging hebben in de uitvoering en daarmee ook een vertraging in onze ambities. Ik zat laatst nog te denken: waar komt dat eigenlijk een beetje op neer? Je bent tot het eind van het jaar bezig en dan denk je: ik heb geld overgehouden en ik had graag een nieuwe keuken willen hebben. Maar dat is niet gelukt want ik kon geen tegelzeters vinden. Dat is toch vervelend: je houdt geld over, maar je hebt er eigenlijk niets aan. Je had liever een nieuwe keuken willen hebben.

Tevens lezen we dat de bedrijfsvoering onder druk staat en dat er veel dure inhuur moet plaatsvinden en de vacatures moeilijk zijn in te vullen. Nou, daar komen we later ook nog wel even op terug bij de Begroting voor volgend jaar. Het blijft inderdaad een lastig punt. Ondanks de moeilijkheden binnen de bedrijfsvoering zien we dat veel prestaties toch gehaald zijn en dat we voor een groot gedeelte ook mooi op schema liggen.

We hebben toch nog een paar vragen. We zien een nadeel van 450.000 euro bij De Toegang. Enerzijds kosten die gerelateerd zijn aan de CAO-onderhandelingen – begrijpelijk. Maar ook een groot bedrag dat het gevolg is van de jaarafrekening 2022 en een stelpost. Wakker Emmen zou daar graag een nadere uitleg van willen hebben van het college op dit punt.

En bij grote projecten zien we onder andere bij het thema Emmen Bereikbaar dat de verbouwing van de rotonde Pottendijk tot een ongelijkvloerse kruising op oranje staat. In de uitleg staat ook een voorbehoud met betrekking tot de nieuwe stikstofberekeningen. Wij vragen ons af: moeten wij ons hier misschien extra zorgen over maken? Of is de verwachting dat stikstof eigenlijk geen obstakel gaat vormen?

De heer De Vries (PvdA): De Berap – de Bestuursrapportage, zoals de afkorting is te verklaren – geeft een mooi inkijkje in wat we hebben gerealiseerd in de afgelopen periode. Het geeft ook een beeld van in hoeverre onze plannen nou op schema liggen en of wij ook de kosten goed ingeschat hebben. De eerste spreker noemde het al: als we inderdaad kijken naar het positief resultaat dat wordt verwacht over 2023, dan kunnen we stellen dat we in ieder geval een deel behoedzaam hebben begroot. Maar tegelijkertijd noopt ons dat ook wel om te kijken waar we nou onze plannen niet volledig ten uitvoer hebben kunnen brengen. Want uiteindelijk willen wij wel onze financiële middelen op verantwoorde wijze zo veel mogelijk ten goede laten komen van onze gemeente én onze inwoners.

Want de problemen zijn nog groot onder onze inwoners. Op een enkel licht positief signaal na waart het inflatiespook nog altijd rond. Energieprijzen zijn weliswaar wat gedaald, maar nog steeds op een hoog niveau en daar zit ook een heel hoog onzekerheidsgehalte bij. Het Calamiteitenfonds lijkt dan ook voorlopig nog geen overbodige luxe. We lezen dat er minder uit is geput dan was voorzien. We zijn als fractie van de Partij van de Arbeid benieuwd of onze inwoners en ook onze bedrijven en organisaties de weg naar ons wel voldoende weten te vinden. Kan het college hier nog wat meer beeld en geluid bij geven?

Als fractie van de Partij van de Arbeid zien we dat we heel veel regelingen hebben omtrent inkomensondersteuning. Dat doet ons goed. Het uiteindelijke doel is dat binnen onze gemeente niemand er in geval van hoge nood alleen voor staat. Daar waar nodig moet er ondersteuning zijn. Het hebben en het stimuleren van een betaalde baan is daarbij ook een groot goed. Het voornemen om een werkpremie in te voeren is in dit kader een heel goed idee. We zijn daarbij wel benieuwd wanneer het college verwacht om deze ook echt operationeel te hebben. Dat vragen we ook naar aanleiding van de oranje smiley die daarbij vermeld staat.

Het voorkomen van schuldenopbouw is ook erg belangrijk. Schulden leiden vaak tot een neerwaartse spiraal van financiële en sociaal-emotionele problemen. Mijn fractievoorzitter zal tijdens de behandeling van de Begroting hier verder op terugkomen.

Verder de Berap doorlezend komen wij tot de conclusie dat we binnen onze gemeente een gebalanceerd pakket aan programma's hebben neergelegd. Iedereen verdient een gelijke kans. Met ons beleid en de uitvoering daarvan geven wij handen en voeten aan dat beleid. Wat voor onze partij belangrijk is, is dat iedereen in onze gemeente een gelijke kans verdient. Wat onze fractie betreft kan de Berap dan ook vastgesteld worden.

De heer Gommer (CDA): Als eerste breng ik onze complimenten over voor de heldere overzichten die er per programma in de Berap staan die wij voor ons hebben. De behaalde resultaten zijn in doelen en in geld prima zichtbaar gemaakt. En weer is er nieuwe hoofdstuk 4 toegevoegd. Dit nieuwe hoofdstuk geeft een goed overzicht van de projecten met een krediet van meer dan een miljoen. Gelukkig loopt er geen enkel project uit de pas en hoeft er ook niet direct bijgestuurd te worden. Wel zijn er wat zorgen over een aantal rioleringsprojecten als we naar de smileys kijken.

In deze Berap lezen we dat er heel veel dingen goed gaan. Dat zie je aan de vele groene lachende gezichtjes in de overzichten. Het college verwacht over 2023 een resultaat van 10 miljoen. Ons bekruipt het gevoel dat wij misschien wel te voorzichtig begroten. Ik breng even in herinnering dat we in 2021 een plus van 17 miljoen hadden. Toen hadden we 1 miljoen begroot. Over 2022 hadden we een plus van 25 miljoen, terwijl we een plus van 3 miljoen hadden begroot. En over 2023 verwachten we dus een plus van 10 miljoen, terwijl ook nu een plus van 3 miljoen begroot was. Als je dat zo leest, komt er bij ons de vraag op of wij onze inwoners niet tekortdoen.

Eén ding kan in ieder geval wel anders: wij hebben het al vaker gehad over het weerstandsvermogen en het meetellen van de Enexis-aandelen. Door de grote plussen over de boekjaren 2021 en 2022, en waarschijnlijk dus ook over 2023, heeft dat wat ons betreft minder prioriteit en mag het naar onze mening wel geschrapt worden. Maar dat is wellicht iets voor bij de Begroting.

Maar terug naar de Berap. We hebben een vijftal punten dat ons opvalt in de Berap. Als eerste de uitgestelde projecten – een aantal sprekers voor mij had het daar ook al over – waardoor een onderuitputting ontstaat van 2,4 miljoen. Als tweede de lagere inzet vanuit het Noodfonds Energie & Verduurzaming. Dan als derde de veel hogere lasten door de loons- en prijsstijgingen: die zagen we in de vorige Berap ook al terug. En vervolgens de storting van 12 miljoen in het Calamiteitenfonds, die het voordeel is vanuit de middelen voor de opvang van de Oekraïners. En als het laatste het Krediet Exceptionele Prijsstijgingen: daar zit nu nog 10,4 miljoen in en we zijn begonnen met 14,6 miljoen. Alles bij elkaar leidt dit dus tot een plus in deze periode van bijna 6,5 miljoen.

De toelichting per programma op de doelen en prestaties neemt al heel veel vragen weg, maar toch hebben we nog twee vragen. De eerste gaat over programma 5. Bij de vorige Berap hebben we het over punt 'Beleid en huisvesting internationale werknemers' een vraag gesteld. Toen werd er gezegd dat er nog niet mee begonnen was vanwege het personeelstekort. Kijken we nu in deze Berap naar dit punt, dan zien we dat in de tabel bij de doelen dat lachebekje nog steeds op oranje staat. Maar in de toelichting lezen we dat dit beleid is 'opgeleverd'. Hoe moeten wij dit lezen? Het zou natuurlijk mooi als dat in vier maanden tijd gelukt is en ook al is uitgewerkt. Als wij kijken naar wat er in die vier

maanden allemaal moet gebeuren en wij daarin ook de vakantie hebben gehad, lijkt ons dat een beetje sterk.

De tweede vraag gaat over programma 7. Daar lezen we dat de afbakening van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte nu klaar is. Er wordt nu verder gewerkt aan het plan. De oplevering is uitgesteld en wordt in het eerste of tweede kwartaal van 2024 verwacht. Onze vraag is of wij daarop moeten wachten voordat we het overzicht 'beeldkwaliteit wegen' uit onze motie 'Wegen' van november 2022 te zien krijgen. En hoe worden nu dan de keuzes gemaakt om wegen op te knappen met geld uit het nieuwe Fonds Emmen Bereikbaar?

De heer Meijer (VVD): De Berap-II van januari tot en met augustus 2023. Zoals wel vaker door andere partijen genoemd, een resultaat dat richting de 10 miljoen gaat. Puntsgewijs heeft de VVD toch een aantal op- en aanmerkingen dat we graag met u delen.

Als eerste gaan we naar 'Inwoners en bestuur'. Burgerparticipatie, Democratie Dichterbij: als VVD vinden we dat we meer moeten luisteren naar inwoners en met hen moeten samenwerken. Eerder in gesprek gaan en meer betrekken aan de voorkant en niet aan de achterkant. Daarvoor hoef je geen methode of vaardigheden te ontwikkelen. Dat zijn alleen maar groene smileys die erbij staan, maar dat gaat volgens ons iets meer richting oranje of rood.

Dan 'Bouwen, wonen en milieu'. Trends en ontwikkelingen in bouwen en wonen: op basis van de nieuwe Woonvisie zetten we in op een groei van 4.000 woningen tot 2030. Is er een beeld bij het verloop van het afgelopen jaar? Trends en ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Wat een half jaar geleden actueel was, kan nu achterhaald zijn: hoge rente, hoge bouwkosten, krapte op de arbeidsmarkt, inflatie. Ook worden we graag meer meegenomen in de plannen voor Bargeres.

Het is goed dat er stappen zijn gezet in het probleem van de bodemdaling. En fijn dat het besef er is dat die bewoners worden geholpen.

Bij diftar is het goed om te lezen dat het beleid heeft geleid tot betere resultaten. Het succes heeft een financiële keerzijde voor de gemeente. Zowel voor de inwoners als de gemeente moeten we streven naar kostenbeheersing.

Het sociaal domein: alles gaat goed in dat domein, alleen maar groene smileys. Behalve als het gaat om een keurmerk of het Preventieakkoord. Dan staat het op oranje en dat is een beetje bedenkelijk. Een kwaliteitskeurmerk voor beschermd wonen: dit soort keurmerken moeten we meer voor zorgaanbieders gaan inzetten. Bij het Lokale Preventieakkoord staat er een oranje smiley.

Gezien de recente verontrustende berichten in de pers, maar ook signalen die wij ontvangen, lijkt het ons urgent om aandacht te schenken en wellicht ook maatregelen te treffen tegen het vele drugsgebruik onder jongeren en de normalisering die hierbij ontstaat.

Veiligheid: de VVD heeft al vaker gevraagd om meer en beter opgeleide en uitgeruste boa's. Wij zijn dan ook zeer content met de uitbreiding en zijn benieuwd naar welke stappen we nog meer kunnen verwachten. Want de veiligheid van onze inwoners hebben we hoog in het vaandel staan.

Programma Inkomensondersteuning: werken moet lonen. Daarom is de gemeente bevoegd om een werkpremie in te voeren – de PvdA haalde dat ook al aan. Dit is nog niet gebeurd. Kan de wethouder dit toelichten? Immers, hoe meer mensen werken, des te minder mensen financiële problemen hebben. In dit licht wellicht ook de loonkostensubsidie die nog niet volledig wordt benut. Wat zijn de belemmeringen?

En dan de openbare ruimte: autowegen en fietspaden. In de inleiding staat dat de kwaliteit is gedaald, het onderhoud meer achterstand heeft en toch staat die smiley op groen. Wij zijn benieuwd wanneer er nou echt goed op ingezet wordt om de achterstanden weg te werken.

De waterkwaliteit van de Rietplas gaat door tot in 2023. Hoe lang moeten de inwoners nog wachten op een concreet plan voor het waterpeil en –kwaliteit? Ook dit jaar was daar reeds vroeg in de zomer weer blauwalg. Sinds ik de raad zit, in 2018, staat dit probleem al op de agenda.

Het fietspad langs de Van Schaikweg is een 'overweging'. Is het niet beter om het fietsen door de Wilhelminastraat veiliger te maken? Veel fietsers vinden het fietsen daar verschrikkelijk en nu moet de Noordbargerstraat ook zo worden. Fietsers willen een vrij fietspad zonder auto's. *Shared space* wordt door gebruikers niet altijd als positief ervaren.

Afsluitend is er een aantal onderwerpen dat een overlap heeft met de Begroting. Onze fractievoorzitter zal daar straks op terugkomen.

Mevrouw Ester (SP): De SP-fractie heeft de Bestuursrapportage met aandacht gelezen en we zijn positief gestemd hierover.

Wat wij wel graag anders hadden willen zien, is dat deze rapportage niet in paperversie naar ons toegekomen is. Via een iPad of laptop lezen is toch anders. Ik mag er altijd graag steekwoorden en aantekeningen direct bij schrijven. Is het mogelijk dat voor de volgende keer voor degenen die het willen, dit wel op papier beschikbaar kan zijn? We snappen wel dat we met de digitale werkwijze mee moeten gaan, ook vanwege het milieu. Maar toch is het wel een gemis.

Verder willen wij niet te lang uitweiden, omdat straks in de Begroting heel veel punten van ons weer terugkomen.

De heer Post (PVV): Ik heb hier een woordvoering over de Begroting 2024. Ik was er niet van op de hoogte dat we ook iets moesten zeggen over de Berap. Dus ik heb daar geen woordvoering bij.

De voorzitter: Dat is aan u. Dan gaan we naar de ChristenUnie. Dat is beginnend raadslid, de heer Huttinga met zijn *maidenspeech* – bijna dan. De heer Huttinga, aan u het woord.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Dank u, voorzitter. Ik hoop dat u dat soort grapjes blijft maken tot ik ooit wegga. Ja. O, nu roep ik weer wat over mezelf af, ik heb het door.

De voorzitter: We hopen dat u nog lang in ons midden bent. Aan u het woord.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Dank u wel. Ja, ik ben graag in uw midden, dat weet u.

Er zijn behartenswaardige woorden door mijn collega's al gezegd. Wat de interruptie betreft van de heer Wittendorp: ik was dat volledig met hem eens. Maar ik kan me ook wel voorstellen dat de heer Hoogenberg zegt dat we er goed voor staan en we dus een soort van winst gemaakt hebben, zo lijkt het. Maar zo praten wij hier niet: het is gemeenschapsgeld en dat wil je graag inzetten voor de gemeenschap. Dat is wel een schaduwzijde van de ontwikkeling.

Nou zijn er duidelijke aanwijzingen voor en die staan keurig verwoord. Ik moet dan ook zeggen dat de Berap makkelijk las. Maar dat is de laatste jaren toch al best op orde. En dan vallen toch wel een paar dingen op. Er is al ook een aantal genoemd, maar ik vond met name ook dat als het gaat om het onderwerp 'ruimte' en het onderwerp 'inkomensondersteuning' er toch wel wat zorgen zijn. Neem de afspraken over de nieuwe bewindvoerderssystematiek: dat zijn wel zorgelijke zaken. Maar dan merk je ook dat het tekort aan personeel gaat knellen, dat je dus als organisatie niet verder kunt of te weinig verder kunt. Dat is ook een zorg die duidelijk spreekt uit dat hoge bedrag dat we waarschijnlijk over gaan houden.

Ik hoop met de collega's dat het niet nog verder exponentieel zal stijgen in het derde trimester wat we gaan overhouden. Want als de trend zich doorzet, dan zouden we dus straks wellicht zelfs iets van 17, 18 miljoen gaan overhouden en daar moet ik niet aan denken eerlijk gezegd. Het klinkt heel raar misschien, maar met de Begroting zoals die hier voorligt, hoeven we niet per se heel veel meer middelen over te houden.

De heer Koops (D66): Bij het vaststellen van de Bestuursrapportage 2023-I in juni van dit jaar zei ik het volgende – en ik citeer: *'Eigenlijk lopen de meeste zaken zoals gerapporteerd in het verslag zoals ze horen te lopen en dat is een compliment waard. Wel zullen wij – en dat punt maken wij vaker – graag wat meer nadruk zien op wat bereikt is en wat gedaan wordt. Dit is opnieuw best een boekwerk geworden, maar liefst 64 pagina's met veel herhaling uit zowel de Begroting als de stukken uit de Bestuursrapportage zelf. Maar het raakt nog niet de kern van wat een bestuursrapportage zou kunnen zijn, wat ons als raad beter in staat zou kunnen stellen om onze controlerende taak uit te voeren naar ons idee.'* Einde citaat.

Mijn bijdrage van toen is ook vandaag weer van toepassing. Complimenten, in principe. Al is het stuk dat vandaag voorligt, natuurlijk maar liefst 77 pagina's in plaats van 64. De rapportage zou een stukje korter kunnen worden als we wat minder woorden zouden wijden aan het herhalen van wat al is uitgelegd in de voorgaande Kadernota en Begroting, omdat de Bestuursrapportage natuurlijk niet heel veel meer is dan een uitleg van hoe de Begroting zich ontwikkelt.

Ook willen wij blijven herhalen dat deze manier van rapporteren ons als raad nog te weinig vertelt over wat bereikt is. Immers, er wordt in de hoofdstukken een aantal doelen opgenoemd met daarbij ook een aantal prestaties, maar er mist een kolom waarin wordt uitgelegd of de prestaties daadwerkelijk hebben bijgedragen aan het bereiken van een doel. Er mist een overkoepelende visie die uitlegt waarom specifiek deze doelen het afgelopen jaar zijn gesteld. In de Begroting, die we later vandaag bespreken, noemt u een aantal alomvattende ambities.

Het zou wat ons betreft een goede ontwikkeling zijn als u in toekomstige bestuursrapportages die ambities kort aanhaalt, duidelijk uitlegt hoe die ambities hebben geleid tot de doelstelling voor dat jaar en welke prestaties u vervolgens hebt ondernomen om die doelstellingen te halen en wanneer die daarbij, zoals ik net verwoordde, ook een uitleg geeft hoe die doelstellingen en prestaties van dat jaar hebben bijgedragen aan het behalen van die ambities. Dan hebt u naar ons idee én die vervelende smileys niet meer nodig, én ook ons als raad perfect gepositioneerd om uw uitvoering te controleren. Het nieuwe beleidskader voor het sociaal domein is daarbij wat ons betreft een goed voorbeeld van hoe het ook zou kunnen.

Naast onze welgemeende verbetervoorstellen wil ik toch ook nogmaals onze complimenten aanbieden voor het behaalde resultaat en de geleverde inspanning van het college en het ambtelijk apparaat.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): De tweede Bestuursrapportage dit jaar. Sinds de vorige Bestuursrapportage is het kabinet gevallen, wat voor onzekerheid zorgt. Maar een nieuw kabinet betekent nieuw beleid en dat betekent wellicht nieuwe kansen, afhankelijk van wat we stemmen op 22 november.

In de Berap zien we veel overlap met de Begroting van volgend jaar en met de Kadernota. Het is al genoemd: het lijkt soms een beetje *copy-paste*. Dan bekruipt bij ons het gevoel: gebeurt er in Emmen niet veel? Waar is de ambitie? Wij zouden graag nog veel meer zien in de Bestuursrapportage wat we willen in Emmen. Wat behouden we voor Emmen? Wat doen we dit jaar? Waar spreken we onze ambities nou uit? Dat missen wij toch wat. Het lijkt erop dat alles hetzelfde blijft en dat vinden we jammer.

Waar we dan nog wel positief over kunnen zijn, is de instelling van de kinderraad. Die brengt wellicht een nieuwe lichting politici met zich mee, die met heel veel ambitie ervoor zorgt dat dat geld – want er blijft nu heel veel geld over – weer terug naar de gemeenschap gaat.

De heer Koops (D66): Ja, ik hoor u zeggen: ‘De kinderraad gaat zorgen dat ons geld weer teruggaat naar de gemeenschap.’ Zou u dat kunnen uitleggen?

De voorzitter: Dat zou zomaar kunnen. Mevrouw Van der Woude.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Dat zou zomaar kunnen, inderdaad. Nou, mijn hoop is dat met de nieuwe lichting politici, waar het nu heel behoudend wordt begroot, er meer ambitie uit voorkomt. De jongeren die meer ambitie hebben en die ervoor zorgen dat het geld terug naar de gemeenschap komt en het besteed wordt daar waar het besteed moet worden.

Tot slot zagen we in de rapportage van alles over het Van Gogh Jaar, dat dit jaar is. We zijn benieuwd of dat al zijn vruchten begint af te werpen in het kader van de bezoekers die naar Emmen komen.

De voorzitter: Dan is nu de beurt aan 50PLUS, de heer Kasteleijn.

De heer Kasteleijn (50PLUS): 50PLUS heeft geen inbreng bij de Berap.

De voorzitter: Dat is uw goed recht. Dat waren de bijdragen in eerste termijn? Ja? Dan gaan we naar het college. Dan begin ik met wethouder Van der Weide.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): Ik denk dat als ik een beetje de grote lijn uit de raadsbijdragen beluister, er in ieder geval waardering en positiviteit is rondom deze Berap-II. Maar ik proef ook wel een heel duidelijke ‘maar’. Want als we kijken naar het resultaat van 10 miljoen, dan kun je er wat bedrijfsmatig of cijfermatig naar kijken en dan is dat een goed resultaat en dan werkt dat natuurlijk

mee als we kijken naar het weerstandsvermogen en de opbouw van de reserves. Want als hier een min had gestaan, dan denk ik dat we dan een andere discussie hadden gehad. Dus dat resultaat moeten we zeker niet uit het oog verliezen.

Maar ik proef ook wel een stevige ‘maar’ bij u en die hebben we natuurlijk als college ook wel geproefd. Want aan de ene kant begroten we, maken we plannen met elkaar en willen we ook dat die tot uitvoering komen en dat er geïnvesteerd wordt in de samenleving. Maar we zien ook wel de keerzijde van dit moment en de krapte op de arbeidsmarkt. Aan de ene kant willen we graag een aantal zaken, aan de andere kant worden we ook wel geremd door de capaciteit. Als je grofweg naar de lijst kijkt, dan heeft denk ik vijftig procent van het resultaat dat als voordeel wordt opgevoerd, te maken met onderuitputting, met vertraging en dat soort zaken.

Dan kom ik ook een klein beetje bij de vraag van het CDA: gaan we dan niet te voorzichtig begroten? Nou, ik denk dat we juist geprobeerd hebben om in de Begroting die slag te gaan maken om dat beter te gaan voorspellen. Dat we inderdaad gaan voorkomen dat we ons te veel gaan remmen bij de Begroting en dat we te grote overschotten bij de Jaarrekening krijgen. Dus het lijkt me goed om daar straks nader over door te praten bij de Begroting. Maar die 10 miljoen komt met een ‘maar’: die proef ik heel duidelijk bij de raad en die hebben wij zelf ook.

Als ik dan kijk naar een stukje capaciteit, dan is dat niet zomaar van: ‘We trekken een blik ambtenaren open en we gaan die versnelling aanbrenge(n)’. Ik bedoel, het is ook de realiteit van dit moment. Daar zijn we als gemeente niet uniek in: dit speelt over de volle linie. Als ik een beetje zelf ook naar het fysiek domein kijk, dan werkt dat door van de voorbereiding van planologen, stedenbouwkundigen en civiel-technische mensen in de hele werkvoorbereiding. Als we kijken naar de processen, dan kosten die ook steeds meer tijd. Ik bedoel, we willen er ook in investeren dat het op een goede manier en ook zorgvuldig gebeurt. Dan moet het nog aanbesteed worden, dan komen we ook bij de markt terecht. Die zit met een soortgelijk probleem als je kijkt naar personeel, als je kijkt naar bouwmaterialen et cetera. Dus ja, het is gewoon ingewikkeld om het werk gedaan te krijgen. Maar aan de andere kant gaan we ook kijken hoe we intern een aantal zaken beter kunnen gaan prioriteren. Ik zeg weleens: nu proberen we alle ballen in de lucht te gaan houden, maar misschien moeten we ook wel wat scherpere keuzes maken bij wat we eerst gaan doen. En wat gaan we voor honderd procent doen en welke zaken gaan we gewoon even in de pauzestand c.q. in de koelkast zetten? Dus dat type discussie moeten we denk ik intern nog beter gaan voeren, zodat we ook een slag gaan maken in het prioriteren.

Dan kom ik even bij het CDA, want u vraagt ook even naar de discussie rondom de stille reserve van Enexis. Die brengt u ieder jaar wel naar voren, dus daar bent u ook consistent in. Maar aan de andere kant zijn wij ook consistent als we kijken naar de Nota Weerstandsvermogen waarin de spelregels voor het meenemen van deze stille reserve staan. Dus dat is vigerend beleid en dat nemen we mee in onze weerstandsberekening.

U vraagt ook nog even hoe het met het beleid inzake huisvesting voor internationale werknemers zit. Die prestatie stond op oranje, dus daar lopen we vertraging in op. Dat heeft ook iets te maken met prioriteren, dat daar bepaalde keuzes worden gemaakt. We proberen daar ook wel regionaal nog wat afstemming in te zoeken, dus dat maakt dat ook vaak wel ietsje ingewikkelder zodat dat meer tijd kost. Die tekst klopt niet bij de prestatie, dus die smiley is in die zin correct.

Misschien nog even iets in de algemene sfeer. D66 vraagt hoe we nu omgaan met het rapporteren rondom de Berap. Ik proef wel binnen de raad dat de mening is dat we daar goede stappen in hebben gemaakt, dat die leesbaar is, dat die bijdraagt aan de goede discussie en dat we op deze manier goed rapporteren over de Begroting. Dan zeg ik ook even richting D66: de Berap is gewoon een spiegel van de Begroting. Dus de doelen en ambities die we daarin opnemen, ziet u ook terug in de Berap. Dan hebben we spelregels met elkaar geformuleerd waarop we rapporteren. Dat doen we ook. Intern zijn we wel bezig – ik denk dat we daar nog een verbeterlag in kunnen maken – met de kredietenlijst. We hebben denk ik ongeveer 100 miljoen aan kredieten openstaan, maar welk krediet ligt nu op schema en welke niet? Bij de grote projecten doen we het wel: rondom Emmen Vernieuwt, rondom het GRP, maar er zijn ook genoeg andere kredieten. Die ziet u niet terug in de rapportage. Ik denk dat als we kijken naar een stukje inzicht en ook wel even naar het gevoel van: waar lopen we vertraging op? Waar prioriteren we? Om dat inzicht met elkaar te vergoten, denk ik dat daar nog wel een kans ligt om daarmee de Berap te verbeteren.

Dat was het wat mij betreft in eerste termijn, voorzitter.

De heer Wanders (wethouder): Een paar vragen voor wat betreft mijn portefeuille.

Allereerst even het Calamiteitenfonds voor zover het de inwoners betreft. U hebt ook kunnen constateren en lezen dat op het moment dat u als raad de regeling had ingesteld voor onze inwoners, het Rijk ook met een regeling kwam. Die was ruimer dan wij hadden voorzien met elkaar. Tegelijkertijd, de mensen die zich bij ons gemeld hebben, hebben wij zo veel mogelijk ondersteund om bij die regeling te komen. Dus het feit dat er weinig middelen zijn benut, wil niet zeggen dat wij onze inwoners niet hebben kunnen ondersteunen daarin. Recentelijk is over de energietoeslag voor dit jaar de wetgeving afgekomen, dus we zijn er ook toe overgegaan om uit te betalen en de regeling weer open te stellen voor nieuwe aanvragen. En inderdaad, met u ben ik benieuwd hoe de winter zich gaat ontwikkelen, net als de betalingsachterstanden dan wel de mensen die de eindjes aan elkaar moeten knopen.

Als het gaat over de werkpremie: ja, de heer Van der Weide heeft daar ook al iets over gezegd. Ook daar is er een capaciteitsprobleem geweest dat niet heeft geleid tot de verordening op dit moment. U hebt het kunnen lezen: die wordt voor januari voorzien. Daarna krijgen we natuurlijk de adviesraden. Vervolgens is het een raadsbevoegdheid om dat in de Re-integratieverordening op te nemen en daarna zal die operationeel worden.

Er was nog een vraag als het gaat over de loonkostensubsidie. Dat is een bredere doelgroep voor de Participatiewet. We onderscheiden op dit moment twee groepen: dat zijn mensen met baanafsprakenbanen die daarvoor een UWV-indicatie krijgen. Er liggen ook afspraken ondertussen over de verdeling tussen de overheid en het bedrijfsleven als het gaat over de realisatie van die banen. En we hebben mensen in het beschut werken: dat is ook een baan met loonkostensubsidie. Ook dit valt onder de BUIG. Wij hadden meer begroot dan dat we dit jaar hebben uitgegeven, maar dat neemt niet weg dat wij het een mooi instrument om in te zetten. We kunnen er ook meer mee bereiken, maar daarvoor zijn er dus in ieder geval twee zaken nodig. Dat is ten eerste een kandidaat: dat zal lukken. En aan de andere kant een werkgever: dat vraagt ook meer capaciteitsinzet hierop en we zijn er druk mee bezig om dat als instrument in te zetten. Ik hoop dat wij volgend jaar daar veel meer in kunnen bereiken. Als ik kijk naar de heer Meijer: volgens mij stelde hij de vraag over de loonkostensubsidie. Dat is zo.

Volgens mij waren dat de vragen over mijn portefeuille.

Mevrouw Leal (wethouder): Ik heb een vraag gehoord met betrekking tot het aantal mensen dat de activiteiten van het Van Gogh Jaar heeft bezocht. Vorige week was er een heel mooie raadsbijeenkomst in het verbouwde Van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam/Veenoord. Daar hebben we veelbelovende getallen genoemd van de bezoekers die tot nu toe het Van Gogh Huis hebben bezocht. Ze zijn op 2 oktober opengestaan en daarbij zijn ze de eerste twee dagen vooral gratis geopend geweest voor de mensen uit Nieuw-Amsterdam/Veenoord. Daar zijn meer dan driehonderd inwoners op afgekomen, die allen zeer enthousiast waren over het Van Gogh Huis.

Daarna zijn ze ook opengestaan voor andere bezoekers en in drie weken tijd zijn er meer dan achthonderd mensen op bezoek geweest bij ons Van Gogh Huis in Nieuw-Amsterdam/Veenoord vanuit allerlei windstreken: vanuit het buitenland, maar ook vanuit verschillende delen van Nederland. Dus daar waren zij heel enthousiast over en ik uiteraard ook. Dat belooft veel goeds, want we zien ook dat de mensen die daarnaartoe gaan, ook gebruikmaken van de andere activiteiten: dus de wandelroutes, de fietsroutes of een bezoekje aan het Drents Museum. Dus dat heeft wel degelijk ook een invloed op allerlei andere activiteiten die ze organiseren. Dus het is veelbelovend.

De heer Rink (wethouder): Inderdaad, zoals de VVD ook al zei: in het sociaal domein gaat heel veel goed. Er staat ook iets op oranje en dat gaat hier om het Keurmerk Beschermd Wonen. Dat is een wens die we al een aantal jaren hebben als het gaat om het kwaliteitskader van beschermd wonen. Daar zijn wij al een tijd bezig door decentralisatie van het woonplaatsbeginsel en dergelijke, waardoor het een en ander natuurlijk wel elke keer verandert. Maar er komt een aanbesteding aan, want de huidige contracten lopen op 31 december 2024 af. Dus in de nieuwe aanbesteding zal daar zeker een kwaliteitskader meegenomen worden, waarbij we ook echt de indicatoren hiervoor meetbaar willen maken. Dit zodat we ook de partijen waarmee we contracten hebben afgesloten, daadwerkelijk kunnen controleren en dat we dat op meetbare resultaten kunnen zetten. Dus een terechte opmerking, maar soms is door het beleid vanuit Den Haag dat je her en der even gas moet terugnemen of vol op het gas

moet gaan. Dus in dit geval: bij de volgende aanbesteding, die dit jaar zal komen, gaat die in ieder geval mee.

De heer Schrik (wethouder): Ik heb één vraag voor mijn portefeuille gehoord van de Partij van de Arbeid in het kader van het Calamiteitenfonds en dan specifiek voor de organisaties, of de gang richting dat fonds wel goed is. Nou, u bent op 17 oktober per brief geïnformeerd over de aantallen. We hebben daarin ook gemeld dat 21 organisaties een financiële bijdrage hebben ontvangen in het kader van acute nood en dat daarnaast 75 verenigingen, dorpshuizen en culturele instellingen zijn geholpen met het verduurzamen van hun accommodaties. En wat mij betreft is dit een mooi aantal. We zijn er nog niet: nog steeds druppelen er wel aanvragen binnen. We zijn ook voornemens om het fonds te gaan verlengen, zodat we de verenigingen die nu nog een aanvraag indienen, alsnog kunnen helpen.

De heer J. Bos (wethouder): Er waren een paar vragen. Ten eerste was er een vraag over het nadeel van De Toegang dat in de Berap genoemd is. Dat bestaat grof gezegd uit drie onderdelen. Ten eerste de CAO-stijging van de salarissen en de lonen: die is vertaald in een bedrag. De stelpost van 250.000 euro was een gegeven voor onvoorziene omstandigheden. Het aantal meldingen is behoorlijk toegenomen: daar is het voor gebruikt, dat zijn die onvoorziene omstandigheden. Daarnaast is er nog een bedrag van 48.000 euro, omdat de Jaarrekening 2022 een tekort van 48.000 euro liet zien. Dat had men abusievelijk ergens intern als reserve neergezet – die er helemaal niet is. Dus dat moest gerepareerd worden.

Dan een aantal vragen over het onderhoud van de wegen. Ik denk dat hierin heel belangrijk is het IBOR, het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte. Daarin komen heel veel dingen bij elkaar, onder andere een motie die het CDA ingediend heeft vorig jaar. Ik denk dat het heel goed is om die daarbij te behandelen, want volgens wordt grotendeels een antwoord in dat document gegeven op de vragen die daarover gesteld zijn.

En daar komt tegelijk bij dat in dat IBOR heel veel dingen bij elkaar komen. Het is een integraal plan, dus zowel wegenonderhoud, fietsverkeersknelpunten als ook groenonderhoud en waterkwaliteit worden samen daarmee opgepakt. Dat behelst in eerste instantie een beleidsplan: wat is ons beleid en onze visie daar nou op? Dat zal dus ook in de raad besproken moeten worden. Daar zullen ook de plannen en de budgetten tegenaan gehouden worden en als we daarmee uitkomen: prima. En als we niet uitkomen met de budgetten, dan zullen we ons weer tot de raad wenden om erover te praten hoe daarmee om te gaan.

Volgens heb ik daarmee één vraag nog over de kruising bij Pottendijk en hoe het daarmee zit. Er staat een algemene term een voorbehoud onder van de situatie rondom stikstof. Maar bij Pottendijk is dat niet aan de orde. De bestemmingsplanprocedure is afgerond, de grondverwerving is afgerond en er is geen aanleiding voor problemen rondom stikstof. Het onderzoek toont aan dat er geen probleem gaat spelen daar.

Volgens mij heb ik daarmee de vragen beantwoord, voorzitter.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Dank u wel, ik zal dat zo nog even checken in mijn rol als voorzitter.

Ik zal nog twee openstaande vragen beantwoorden. De eerste vraag ging over Democratie Dichterbij in relatie tot participatie. Ik vertaal het maar even wat kort door de bocht: of de smiley die op groen staat, niet op oranje of rood moet staan. Nou, dat denk ik niet. Ik denk sowieso dat het op een heel aantal trajecten heel goed gaat waar het gaat om de betrokkenheid van de bevolking. Dat gaat niet altijd voldoende – dat zeg ik er ook bij. Maar we zijn op heel veel plekken daarmee bezig. Feit is wel dat die wellicht op oranje had kunnen staan, meer in beleidsmatige zin. Daarom nodigen we u uit om daar in november met elkaar over door te praten, om eens in de volle breedte na te denken over wat dat begrip ‘participatie’ nou betekent in relatie tot Democratie Dichterbij. Dat gaat ook verder dan de Omgevingswet: dat gaat over inwonersinitiatieven en hoe we daar nou in zitten, niet per se sec als college, maar als gemeentebestuur, dus zowel raad als college. En welke initiatieven we daarvoor nog zouden kunnen ontplooiën. Dus, even wegblijvend bij de vraag of het nou groen of oranje moet zijn, denk ik dat het op een heel aantal trajecten gewoon goed gaat. Maar ik denk ook dat we er nog veel meer van kunnen maken dan we op dit moment aan het doen zijn.

Dan is de laatste vraag die overbleef, een beetje op het snijvlak van de wethouder jeugd- en jongerenbeleid en mijn portefeuille veiligheid: over het drugsgebruik onder jongeren. Opvallend is het hoe dat nou op dit moment weer in allerlei raadsvergaderingen opduikt, dat thema. Opvallend in de zin van dat er wel iets aan de hand is met drugsgebruik onder jongeren, maar – dat zeggen de experts van Verslavingszorg ook wel – het is niet eens zo heel veel meer dan de afgelopen jaren. Ik maak me al jaren zorgen over drugsgebruik onder jongeren op allerlei soorten fronten, maar het idee – dat dook wat op in gemeenteraadsvergaderingen elders in de provincie – dat er op dit moment veel meer aan de hand zou zijn dan pak hem beet een paar jaar geleden: die indruk heb ik niet. Die indruk wordt ook bevestigd door de experts op dit terrein. Maar omgekeerd, het is al veel langer een probleem. We zouden er met elkaar nog veel meer aandacht aan moeten besteden. Drugs in de volle breedte blijven een heel zorgwekkende trend in Zuidoost-Drenthe, of het nu gaat om pilletjes, of het nu gaat om nieuwe middelen, of het nu gaat om jeugd en alcohol. Maar niet meer dan pak hem beet een paar jaar geleden. Ik praat maar even voor mezelf: ik maak me al jaren zorgen over dat fenomeen. Het betekent dat we er met elkaar nog steeds heel alert op moeten zijn. Dat over de beantwoording in eerste termijn. Meneer Meijer.

De heer Meijer (VVD): Dank u wel voor het antwoord over de drugs. Maar ons gevoel en de geluiden die wij horen in de pers, zijn toch wel het gevoel van toename. Zijn er ook harde cijfers over dat het gebruik niet is toegenomen?

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Ja, daar zijn harde cijfers over, jazeker wel. Kijk, wij hebben permanent een monitor om ons heen van bijvoorbeeld Verslavingszorg Noord-Nederland in dezen. Wij hebben ook permanent de politierapportage in dezen. Laat het ik omkeren: wij hebben niet het idee dat er nu een explosieve toename is van het gebruik van verschillende soorten middelen door jongeren. Het middelengebruik wisselt wel: dan weer dit, dan weer dat. Maar dat dat veel meer is dan pak hem beet een paar jaar geleden, dat gevoel hebben we niet met elkaar. Het is en blijft een heel zorgelijke trend. Kijk, het belangrijkste is dat het gewoon ruimschoots onder de norm zit die we met elkaar zouden kunnen accepteren. Of dat nou heel veel of heel weinig is, ik zou de discussie daar niet meteen op willen richten. Nogmaals, mijn beeld, gevoed door deskundigen, is dat het niet explosief aan het toenemen is in de afgelopen jaren. Maar tegelijkertijd – ik denk dat we het daar heel snel over eens zijn – blijft het wel een heel zorgelijke trend. Ik denk dat we daar met elkaar echt beleid moeten zetten op allerlei soorten fronten.

Overigens zat dat niet alleen bij de gemeente. Dat ligt evengoed, zoals ik al zo vaak in deze zaal heb gezegd, aan de opvallende manier waarop er altijd naar de overheid wordt gekeken. Dan denk ik: ja, ook naar overheid? Daar vind ik ook wel wat van, daar zouden inderdaad echt wel nog wat maatregelen kunnen worden genomen. Maar zeker ook in de richting van ouders, het gemak waarmee getolereerd wordt waar het gaat om het gebruik van allerlei soorten middelen – laat ik het zo maar even in de volle breedte zeggen. En uiteraard is het ook een taak van het onderwijs. Nou, over het onderwijs heb ik daar niet zo heel veel klachten. Je ziet heel veel scholen daar heel veel aandacht aan besteden op allerlei soorten manieren. Ik denk dat ook wij als gemeentebestuur nog wel een tandje erbij zouden kunnen zetten.

Maar nogmaals, opvoeding begint thuis. Al is het maar omdat de meeste kinderen zo veel mogelijk thuis zijn, zeker als ze nog op een leeftijd zijn waarop ze nog redelijk beïnvloedbaar zijn. Dus vanaf deze plaats nog maar eens de oproep als het gaat om het drugsgebruik en het middelengebruik onder jongeren. Dat begint dat bij een goede opvoeding thuis om te voorkomen dat kinderen in een heel vroegtijdig stadium in contact komen met drugs, ook waar het gaat om ‘dat ene biertje’.

De voorzitter: Dat was de beantwoording in eerste termijn. Wie heeft er nog iets voor de tweede termijn? Ik kijk even rond. Dat is in ieder geval vanuit Wakker Emmen, Partij van de Arbeid, CDA en de ChristenUnie. Dan begin bij de ChristenUnie, de heer Huttinga.

Tweede termijn

De heer Huttinga (ChristenUnie): Wethouder Van der Weide memoreerde even, terecht denk ik, dat de raad anders had gepiept als het in het negatieve was geschoten, de tussenstand financieel. En dat is een terechte opmerking. Maar ja, dit is wel de zeer positieve weerslag van dat verhaal en iets te

positief. Dat is uitlegbaar gelukkig, maar tegelijk ook weer ongelukkig. En daarom ook de oproep aan het college, daar waar dat mogelijk is, om nog te excelleren of te accelereren om dat niet na te laten waar het beleidsmatig en qua uitvoering nog kan. Desnoods dan inderdaad maar met wat duurdere externe middelen.

Mevrouw Gommer (CDA): Mijn beide vragen zijn beantwoord.

Ten aanzien van het beleid rond de huisvesting van internationale werknemers wil ik toch vragen aan het college om er wel wat de gang in te houden. Want de uitwerking moet opgeleverd worden, dan moet er nog eventueel een verordening worden gemaakt vanuit de Wet goed verhuurderschap. Een belangrijk onderdeel van deze wet is namelijk de bescherming van die internationale werknemers, maar ook de bescherming van kwetsbare wijken. Dus nogmaals onze oproep om er wel een beetje gang in te houden.

Ten aanzien van mijn tweede vraag: ik snap het antwoord dat er ook vorige keer iets werd aangegeven over dat beleid.

De voorzitter: Het is wel handig als u nog vertelt over welk thema u het hebt.

Mevrouw Gommer (CDA): O, sorry. Het IBOR, het Integraal Beleidsplan voor Openbare Ruimte – excuus. Dat we daarop moeten wachten. Die wordt nu uitgesteld, we moeten weer een half jaar wachten. Dat betekent dat alles met elkaar onze motie anderhalf jaar op de plank ligt voordat er überhaupt iets mee gedaan kan worden. Ik lees in de Berap dat de weginspectie in 2023 wel is geweest. Dus er is een overzicht van al die wegen hoe ze eruitzien, hoe ze erbij liggen. Dus ik zou zeggen: ja, waarom is dat overzicht ons nu niet gegeven? Ik snap dat de discussie die we daarover zouden willen gaan voeren, pas bij de behandeling van het IBOR kan. Maar aan de andere kant kun je daarmee wel die motie alvast afvinken. Dus mijn vraag is – en ik denk niet dat dat alleen mijn of onze vraag is, maar vanuit de hele raad – of dat overzicht alsnog verstrekt kan worden.

De heer De Vries (PvdA): Onze vragen zijn ook al beantwoord.

Ik wilde nog even terugkomen, meer inhoudelijk, op die Bestuursrapportage. Kijk, als je kijkt naar die hele planning-en-controlcyclus, dan staat cijfermatig en technisch in feite alle informatie daarin die je, denkt onze fractie, zou willen hebben om de controlerende taak goed uit te voeren. Daar waar je overgaat naar een visualisatie van dat technische deel naar bijvoorbeeld smileys, of hoe je dat ook doet, is dat altijd een beetje arbitrair. Maar op zich werkt dat voor ons best wel goed. Dus wij herkennen niet zo wat daar eerder over gezegd is. Maar oké, ons punt blijft staan: wij kunnen instemmen met deze rapportage en ook dank aan de opstellers daarvan.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik sloeg even aan op een appje van een van mijn broers, die met een paar man beneden staan. Die wilden een keer komen kijken, die staan beneden en tegen hen wordt gezegd dat ze niet naar binnen mogen omdat het geen openbare vergadering zou zijn. Dus kan iemand even daarnaartoe om te kijken of ze er nog zijn?

De voorzitter: Het is gewoon een openbare vergadering.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, dat dacht ik al. Dat had ik ook al tegen hen gezegd.

De voorzitter: Dat is even een misverstand. Behalve voor uw broers, trouwens: die komen er natuurlijk niet in. Maar dat terzijde.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik zal het hun meegeven de volgende keer.

Goed, dank voor de beantwoording van de vragen die er waren. Wat me wel even opviel, was inderdaad de stelpost die werd benoemd. Er werd gezegd dat iemand dacht dat het een reserve was, maar het een tekort was. Dat geeft een heel andere blik waarschijnlijk op de Begroting. Ik hoop niet dat dat al te vaak voorkomt. Dat was eigenlijk even de enige opmerking die ik had.

De heer Meijer (PVV): Hartelijk dank inderdaad voor de antwoorden.

Ik zat nog even daar met de werkpremie. Het is natuurlijk wel grappig dat een werkpremie niet kan worden ingevoerd wegens te weinig menskracht. Dus dat is wel cynisch. Het is natuurlijk wel goed dat zo'n werkpremie wordt ingevoerd en ook dat die loonkostensubsidie maximaal wordt benut, omdat die natuurlijk wel een goed effect kan hebben.

De voorzitter: Dat waren dan de bijdragen in tweede termijn. Vanuit het college nog een reactie? De heer Van der Weide.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): Misschien even beginnend met de heer Huttinga. Kijk, mijn opmerking was niet bedoeld zo van: dit is even de situatie op de arbeidsmarkt en daar laten we het bij. Ik bedoel: daar waar we kinnen bijschakelen – of dat nou extra inzet is of invulling van vacatures is – doen we dat. Maar ik wil hier ook even de winstwaarschuwing afgeven – die heb ik ook afgegeven – als we kijken naar de arbeidsmarkt. Dat het heel moeilijk is om aan goed personeel te komen en om daarbij ook de personeelplanning te maken die hoort bij de Begroting en onze ambities. Dus volgens mij zijn we het daar wel over eens. Alleen, ik heb ook even de winstwaarschuwing willen noemen hoe we nou komen tot dit resultaat en dat een aantal zaken in de vertraging schiet.

Nou ik toch even bij vertraging ben, kom ik ook even bij het CDA als het gaat om uw vraag rondom de beleidsregel internationale werknemers. Een heldere oproep, maar goed, ook daar hoort de opmerking dat als we de een voorrang geven, dat ten koste gaat van de ander. Daarna zullen we intern er ook nog eens goed naar kijken, met name ook ten aanzien van 1 januari wanneer de Wet goed verhuurderschap van kracht is. Dat we zorgen dat we daar goed op voorbereid zijn. Dus een heldere oproep, voorzitter.

De heer J. Bos (wethouder): Ja, ik wil nog even ingaan op de opmerkingen van het CDA over de motie die ze ingediend hebben. Toentertijd, toen die motie ingediend is, is al aangegeven vanuit het college dat dat beleid betreft. Het is niet alleen een evaluatie van overzichten, dus daarom willen we hem meenemen daarin. Wat de evaluatie betreft, de overzichten van hoe de wegen ervoor staan: die is in 2022 geweest en daar is ook een plan van vier keer 9 miljoen voor opgezet. Dat is in uitvoering, dus de evaluatie die er toen was, is achterhaald en op dit moment worden de wegeninspecties weer uitgevoerd om in 2024 een nieuwe evaluatie te hebben. Ik denk dat het beste is dat we die dan even aangrijpen.

De voorzitter: Oké? Voldoende voor het moment? Dan hebben we dit punt in twee termijnen behandeld. Dan stel ik voor om over te gaan naar de besluitvorming.

Besluitvorming

De voorzitter: Het gaat over het voorstel inzake de tweede Berap van 2023 om die vast te stellen met de daarbij vermelde beslispunten. Is er nog behoefte aan een stemverklaring? Ik constateer dat dat niet het geval is.

Wie is voor dit voorstel? Daarmee is dit voorstel unaniem aangenomen.

Daarmee hebben we dit agendapunt afgehandeld. Voordat we overgaan tot de behandeling van het voorstel, dat gaat over de Begroting 2024, schors ik de vergadering tot drie uur. De vergadering is geschorst.

Schorsing

B3. Vaststellen Begroting 2024

De voorzitter: Goed. Ik heropen de vergadering na deze schorsing. Het misverstand over de entree is weer opgeheven: iedereen is van harte welkom bij deze openbare raadsvergadering.

Er kwamen trouwens in één keer wat van die jongeren binnen. We zijn een beetje angstiger rondom dit soort bezoeken, maar dit was het Esdal College. Nou, dat kan toch niet helemaal misgaan. Die waren toevallig vandaag bezig met een les over de verkiezingen en alles wat daarbij hoort: Democratie

Dichterbij en zo. Zij keken even hoe wij hier aan het vergaderen waren, maar zonet was er de schorsing. En die komen dan thuis en zeggen: ‘Die raadsleden stonden alleen maar wat te kletsen.’ We hebben de behandeling van de Begroting voor ons. We zijn bij agendapunt B3, de Begroting 2024, en daar zijn we de rest van de dag ook nog wel even mee bezig. Ik zei al: er is een verlenging aanstaande donderdagmiddag. Misschien even de afspraken die we met elkaar gemaakt hebben. Maximaal tien minuten per fractie exclusief de interrupties. Dat houden we wel even bij. Daarna – dat zal aan het begin van de avond zijn – is het college aan het woord. Dat begint bij de wethouder financiën voor maximaal twintig minuten en de overige portefeuillehouders tien minuten maximaal. We doen het in de volgorde van grootte van de fracties en het voorstel is, voordat we de gemeenteraad het woord geven, om even de wethouder van financiën nog een paar mededelingen te laten doen over een aantal zaken dat de afgelopen dagen heeft gespeeld rondom een aantal correcties. Dat als opmaat naar de behandeling in eerste termijn. Is dat een goed voorstel? Ja? Dan geef ik nu het woord aan wethouder Van der Weide.

Inleiding college

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, zoals u hebt kunnen zien, hebt u een gewijzigd raadsvoorstel ontvangen, omdat we na de vaststelling in het college tot de ontdekking kwamen dat een tweetal zaken niet goed verwerkt was in de Begroting. Dat hebben wij in een brief toegelicht. Maar in het raadsvoorstel zijn de jaartallen als we kijken naar 2025 en 2026 niet goed gekoppeld aan de storting voor de reserves. Dat zit zowel in de besluittekst als in de toelichtende tekst. Dus dat heeft verder voor de besluitvorming en cijfermatig voor de tabellen allemaal geen gevolgen. Maar het is denk ik wel goed om dat correct op te schrijven. Dus die verschrijving willen we even aanpassen voor komende donderdag, zodat het raadsvoorstel goed aansluit bij de Begroting. Dus het leek me goed om dat als toelichting nog even mee te geven voordat u aan het woord komt.

De voorzitter: Dat is denk ik een nuttige toelichting. Zullen we overgaan tot de behandeling van de Begroting? In twee termijnen, de tweede termijn gaat donderdagmiddag plaatsvinden. We doen het in volgorde van grootte van de fracties. Ik begin bij de heer Hoogenberg van Wakker Emmen. In principe doen we dat vanaf het spreekgestoelte in eerste termijn, in de tweede termijn kunt u op uw stoel blijven zitten. Dus nogmaals: maximaal tien minuten per fractie. De broers van de heer Hoogenberg zijn inmiddels ook gesignaleerd, zie ik. Die komen wellicht morgen vrij, je weet het niet. Maar meneer Hoogenberg is helemaal op vrije voeten. Meneer Hoogenberg, aan u het woord.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, dank u wel, voorzitter. Overigens zitten mijn broers inmiddels aan de koffie, begreep ik van hen. Die hebben het beter dan ik, want ik moet hier weer staan terwijl mijn koffie net wordt ingeschonken, dus dat is wel jammer.

Voor ons ligt de Begroting van het jaar 2024. Maar we kijken daarbij natuurlijk ook vooruit naar de jaren 2025, 2026 en 2027. Want de beslissingen over de langdurige investeringen van nu hebben invloed op de toekomst. En dan hebben we te maken met het ‘ravijn’, dat is allemaal wel bekend. Of er oplossingen zijn die vanuit de Nederlandse regering gaan komen voor het dichten van dit gevreesde ravijn voor de gemeenten, is momenteel nog onzeker. Er ontbreekt nog 2 miljard en dat is voor Emmen toch 13 à 14 miljoen. Nou, dat is zonde. De Septembercirculaire geeft dan wel hoop. We gaan er echter pas tijdens de behandeling van de Kadernota in 2024 op in, immers. Maar moet deze onzekerheid over het ravijn dan bepalend voor onze Begroting? Nou, dat is niet het geval. Het college heeft dan ook terecht een ambitieuze en tegelijk realistische Begroting voorgesteld en we vinden dat een goede keuze.

We zien in de Begroting dan ook ruimte voor nieuw beleid: dat is mooi. Dat past ook in de lijn zoals wij van Wakker Emmen het voorstaan en waartoe we ook al hebben opgeroepen bij de Kadernota. Het voelde niet goed immers om royaal in de plus te eindigen en bij de Begroting toch geen speelruimte te hebben. We hebben dus ingezet op nieuw beleid en vinden dat het college erin is geslaagd om daar een goede balans in te vinden. Die Begroting spreekt ons aan. Die volgt de lijn van het Coalitieakkoord en de Kadernota, maar wij hebben toch wel wat opmerkingen.

Een van de eerste opmerkingen die we daarbij hebben, is vandaag al een paar keer aan de orde geweest. In het algemeen is dat, om het geld daadwerkelijk te landen in de samenleving en die projecten tot uitvoering te krijgen, er voldoende personeel nodig is. We lezen steeds vaker dat projecten of plannen worden uitgesteld door krapte op de arbeidsmarkt. Er is al een paar keer aan gerefereerd. Ik ben er toch even nieuwsgierig naar, dus ik wilde dit toch even aanhalen. Want we maken ons wel zorgen over het tempo van de uitvoering. Hoe gaat het college om met deze moeilijke arbeidsmarkt en hoe wordt er geprioriteerd? Ik hoorde de wethouder daar zojuist bij de Berap ook al even iets over zeggen. En hoe wordt er geprioriteerd binnen de aanwezige capaciteit, indien er onvoldoende mensen zijn om het werk aan te kunnen?

Dan even verder met nieuw beleid. Ik wil toch even kwijt dat het soms een soort natuurwet is: 'Het is wat het is, we doen er niks meer aan en er valt niks meer aan te doen'. Maar we zien bijvoorbeeld wel volgens de indexeringen dat bij Facet, Atlas Theater, De Toegang en Sedna de bedragen die ooit zijn genoemd bij de Kadernota, daar nog tekortschieten. De vraag die wij hebben, is het volgende. Wij begrijpen de zorgplicht, maar soms een verdriedubbeling in drie jaar is toch wel heel veel. Kan het college toelichten waar deze bedragen dan vandaan komen?

Dan verder over naar nieuw beleid. We zijn nog steeds blij met de pilot van openstelling van het gemeentehuis op zaterdag. We kunnen ons ook prima vinden in het extra geld voor evenementen. Daar zien we bijvoorbeeld 500.000 euro voor Emmen Op Kop. Grootschalige gebeurtenissen zijn er gepland, maar we zijn wel nieuwsgierig of daar al plannen voor zijn. Overigens denk ik dat daar niet de Koningsdag 2024 mee bedoeld is. Toch een vraag in het algemeen: zijn deze kosten voor deze dag voldoende afgedekt voor de gemeente?

We hebben het nog over toekomstbestendige bedrijventerreinen. De energiesnelweg slibt dicht: daar hebben we voor een paar weken terug nog een brief over gekregen van de wethouder. De aanwas van nieuwe bedrijven loopt daardoor vertraging op en de vraag van Wakker Emmen is of er nieuwe ontwikkelingen zijn die het vestigen van nieuwe bedrijven op deze bedrijventerreinen wél mogelijk maken.

U weet dat Wakker Emmen een warm hart toedraagt aan de openbare ruimte. Een terugkerend item daarbij is natuurlijk het Rensenpark. Daar moet een kwaliteitsimpuls komen en daar zijn investeringen voor nodig: dat is belangrijk voor het centrum van Emmen. De vraag is dan: ja, dat is mooi, die plannen. Maar wanneer gaan we ermee aan de slag? En wanneer is het klaar?

We zijn blij met de nieuwe Woonvisie en de verschillende bouwprojecten. Maar dan ook wel nog steeds de opmerking: we hebben nog steeds het plan om 4.000 woningen in 2030 te realiseren. Er komen andere dossiers bij: stikstof, PFAS et cetera. Loopt dat nog allemaal goed? De wereld kan snel veranderen immers. Een aantal jaren terug hadden wij te veel woningen, werden er te veel gebouwd en nu is er in één keer een tekort. Wordt dat goed gemonitord en lopen we daarbij nog op schema?

Parkeerplekken in de wijken: vorig jaar is een half miljoen beschikbaar gesteld voor parkeren in de woonruimte. We zijn toch wel benieuwd wat er met dat geld is gebeurd, of dat wel goed is besteed.

Dan komen we op een groot item. Wij maken ons zorgen over het wegenonderhoud in het algemeen in het grijs en groen. Ondanks dat er volgens ons nooit zoveel geld in de Begroting heeft gezeten voor dit inhaalprogramma, zelfs vier keer 9 miljoen, maken we ons wel zorgen. Heeft het college inderdaad wel goed gekeken wat er allemaal moet gebeuren in onze gemeente? Heeft dat allemaal het gewenste resultaat opgeleverd? Ondanks dat we hiervoor bijna 40 miljoen extra uittrekken, leidt tot een kwaliteitsniveau C. Voor Wakker Emmen is dat wel echt de ondergrens. We zien dan ook graag dat er naast het reguliere onderhoud ook een knelpuntenpot komt voor grijs en groen. Het klimaat wordt steeds grilliger onder andere en zorgt ook voor grotere knelpunten. Wij stellen daarom ook een knelpuntenpot voor van twee keer 500.000 euro voor de komende jaren. Daarvoor hebben we een amendement en dat doen we samen met de PvdA en de VVD. Ik beperk me even tot de kern: we vragen dit fonds voor de Begroting 2024 en 2025 te vullen met jaarlijkse bijdragen van 500.000 euro:

Amendement A1 'Begroting 2024' (ingediend door de fracties van Wakker Emmen, de PvdA en de VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023, Constateernde dat

- ***het klimaat in de wereld, en dus ook in Nederland, drastisch wijzigt;***
- ***zeer natte perioden worden afgewisseld met (lange) droge, hete perioden;***

- *de klimaatverandering leidt tot excessen in de onderhoudstoestand van het openbaar gebied en dan met name in groen en grijs;*
- *het verhelpen van de excessen hoge kosten met zich meebrengt, die ten laste worden gebracht van reguliere onderhoudsbudgetten;*

Overwegende dat

- *excessen gevaarlijke situatie geven voor de gebruikers van het openbaar gebied;*
- *het verhelpen van excessen ten koste gaat van regulier onderhoud van het openbaar gebied;*
- *het reguliere onderhoud van het openbaar gebied al onder druk staat (onder andere het CROW-waarderingscijfer);*
- *veel onderhoudsbudget voor het openbaar gebied is weggezet in onderhoudsbestekken, waardoor er weinig tot geen budget is om excessen vlot en effectief te verhelpen;*
- *de begrotingsjaren 2024 en 2025, in de Meerjarenbegroting, een positief financieel resultaat hebben en dat de financiële positie in de jaren daarna nog onzeker is;*

Besluit:

- *een Knelpuntenfonds Excessen Openbaar Gebied in te stellen en te vullen met een jaarlijks bedrag van 500.000 euro, dat voor de begrotingsjaren 2024 en 2025 gedekt wordt vanuit de begrotingsresultaten 2024 en 2025, alsmede de extra financiële uitgaven, waarbij het jaarlijks overgebleven budget terugvloeit naar de algemene middelen. De verholpen excessen worden verantwoord bij de Jaarrekening 2024 en 2025, inclusief een evaluatie inzake de resultaten in relatie tot de financiële middelen, die aangeboden wordt aan de raad en betrokken wordt bij de begrotingsbehandeling van 2026.*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Pruischer (ChristenUnie): Over dat amendement: wij begrijpen de opzet heel goed, hoor. Maar we zoeken een beetje naar de duiding van het fonds en vervolgens de opmerking dat het jaarlijkse bedrag dat niet besteed is, weer terugvloeit naar de algemene middelen. Dat gaat volgens ons niet. Een fonds is in principe gewoon een pot die blijft staan. Dus als je overhoudt, blijft dat geld ook staan. Dat is de vraag wat u daarmee doet. Maar misschien kan het college daar ook richting aan geven.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Het idee is eigenlijk om te zorgen dat er extra geld beschikbaar komt. En besteed dat dan ook, want het is eigenlijk wel een beetje de teneur van de hele dag tot nu toe: we houden steeds heel veel geld over, maar laten we dat ook besteden. De oproep is ook: besteed dat dan goed. Maar houd je het over, zorg dan dat het weer terugvloeit naar de algemene middelen. Ja?

De heer Wittendorp (CDA): Ik had daar ook een vraag over. Ik had die even willen bewaren, maar nu we het er toch over hebben, denk ik: laat ik die nu ook maar direct stellen. Wij zijn er even naar op zoek of de heer Hoogenberg ook een voorbeeld kan geven van wat hij nou precies bedoelt.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou, op het moment dat ik bij ons in het dorp loop – ik kijk altijd even dicht bij mij, hè? – dan zie ik in Zwartemeer veel punten die waarschijnlijk niet in het bestek staan voor de komende jaren, maar waar wel heel veel moet gebeuren. Bepaalde wijken zoals de Kamerlingswijk: daar woont een neef van mij. Daar rijd ik weleens langs en die weg is gewoon heel slecht. Dus ik denk altijd: misschien past die dan niet in het fonds – ik weet het even niet precies. Want er zijn heel veel van dat soort wegen en u kent ze waarschijnlijk ongetwijfeld zelf ook in uw omgeving. Als je daar langsrijdt, weet je niet of ze in het bestek zitten en wanneer ze aan de beurt zijn. Maar misschien zou het wel goed zijn om daar eerder mee aan de slag te gaan.

De heer Wittendorp (CDA): Ja, maar u hebt over gewoon achterstallig onderhoud, terwijl uw amendement begint met klimaatverandering. Daar ben ik even naar op zoek.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou, ik denk dat niet te ontkennen valt dat klimaatverandering een effect heeft op de grond onder andere. Gevolg daarvan is inderdaad misschien eerder achterstallig onderhoud. Nou, dat betekent dat je daar iets mee moet gaan doen.

In het verlengde hiervan staan hoog op onze agenda een paar wegen. Denk aan de verdubbeling van de weg Emmen-Klazienaveen en bij Draka aan de Nijbracht: dat is een paar keer aan de orde geweest hier in de vergadering. We zien wel graag dat daar wel snel actie in wordt ondernomen.

Wakker Emmen is blij dat we blijven investeren in de dorps- en wijkcentra en de creativiteit bij de inzet van de bewoners. Die zien ook heel vaak zelf goed wat ze graag willen hebben. En we willen dan ook extra ruimte geven aan dat Fonds Dorpen en Wijken. Het blijft een drijvende kracht onder de zo belangrijke projecten in deze buurten. We zien dat er extra geld wordt gereserveerd voor dat fonds. Goed dat lokale initiatieven ook kunnen worden gesteund en om nog meer uit te geven aan deze initiatieven, willen wij dit totale budget zelfs ophogen tot 200.000 euro en daarvoor dienen wij het volgende amendement in. Dat doen wij samen met de ChristenUnie, de PvdA en 50PLUS. Daarvan ook de kern: we vragen het jaarlijkse financiële plafond van het Fonds Dorpen en Wijken voor de begrotingsjaren 2024 en 2025 te verhogen naar 200.000 euro:

Amendement A2 ‘Fonds Dorpen en Wijken’ (ingediend door de fracties van Wakker Emmen, ChristenUnie, PvdA en 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Besluit aan het ontwerpbesluit van het raadsvoorstel Begroting 2024 het volgende punt toe te voegen:

- *‘Het jaarlijkse financiële plafond van het Fonds Dorpen en Wijken voor de begrotingsjaren 2024 en 2025 te verhogen met 100.000 euro naar 200.000 euro per jaar en deze incidentele extra uitgaven te dekken uit het begrotingsresultaat 2024 respectievelijk 2025.’*

Toelichting:

De Stimuleringsregeling Dorpen en Wijken, ook wel Fonds Dorpen en Wijken genoemd, kent al een paar jaar een financieel plafond van 100.000 euro. Het fonds wordt steeds vaker aangesproken met aanvragen van EOP's en dorpsraden, maar door het plafond kan niet elke aanvraag worden gehonoreerd. Dat zorgt voor vertraging in de uitvoering van lokale initiatieven en projecten.

De indieners zien dat de projecten een duidelijke meerwaarde hebben voor de leefbaarheid van dorpen en wijken. Projecten dragen bij aan een goede en veilige fysieke ruimte, het bevordert de saamhorigheid en geeft de gemeenschap verantwoordelijkheid. Ze zijn trots op hun projecten.

Tegelijk zien we dat wachten op een bijdrage demotiverend kan werken. Ook de kostenstijgingen van afgelopen jaar en van de jaren die komen, zorgen voor duurdere projecten en het sneller bereiken van het financiële plafond. Daardoor zouden nog minder projecten gefinancierd kunnen worden. De indieners vinden dit onwenselijk en willen het subsidieplafond voor 2024 en 2025 verhogen.

Het budget van voor de verhoging van 100.000 euro per jaar kan gevonden worden in het begrotingsoverschot voor 2024 en 2025.

De verhoging van het plafond geldt voor de jaren 2024 en 2025. De verantwoording van de besteding van de middelen gaat via de algemene planning-en-controlcyclus, dus via de Jaarrekening van het betreffende jaar. In 2025 moet een evaluatie worden gehouden om te bezien welke projecten met de extra financiële middelen zijn uitgevoerd. Deze evaluatie moet aan de raad worden aangeboden en worden betrokken bij de behandeling van de Begroting 2026.

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Koops (D66): Ja, over het amendement: u hebt gekozen om dat enkel voor de jaren 2024 en 2025 te doen. Maar waarom hebt u niet voor een structurele verhoging van dat fonds gekozen?

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou, eigenlijk is er een heel praktische reden: we houden geld over uit deze jaren. Daar zijn we erg blij mee. En eigenlijk willen we dat geld uitgeven. Maar we willen ook niet te ver vooruitkijken, want we hebben toch nog altijd een tekort geprognosticeerd voor 2026. Dan is er voor het eerst een tekort. Misschien, als dat dan aan de orde is, gaan we dit nog eens

een keer doen. Maar laten we op dit moment even voorzichtig zijn: het geld wel uitgeven, maar ook niet te ver vooruitkijken.

De heer De Jonge (VVD): Een korte vraag. Wij hebben de signalen in ieder geval van de EOP's binnengekregen. Hebt u die zelf ook binnengekregen? En als u het antwoord niet weet, zou dan anders de burgemeester in zijn beantwoording daar iets over kunnen zeggen?

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, ik krijg ze inderdaad wel binnen van de EOP's, maar met name van de EOP Zwartemeer, moet ik zeggen. Dat heeft ook wat met de historie te maken. Dus nee, daar hoor ik inderdaad dat men nog zo veel wil doen, maar steeds de hand op de knip moet houden. Ik heb begrepen dat de afgelopen jaren het geld op was.

Over oude schoolgebouwen hebben wij bij de Kadernota ook al iets gezegd. Vele gebouwen zijn niet echt meer eigentijds en dat Integraal Huisvestingsplan wordt pas later aangepast. Wij vragen ons af: zijn er wellicht scholen die voorrang moeten krijgen? Onze vraag is dan aan het college: hoe kijkt de gemeente aan tegen de staat van de verouderde schoolgebouwen? Wordt er, indien er extra geld beschikbaar komt, rekening gehouden met het bijstellen van het IHP middels een update-onderzoek?

In het kader van onderwijs en leefbaarheid in de dorpen zijn we blij met de bouw van twee basisscholen in Weiteveen en Nieuw-Schoonebeek: een positieve ontwikkeling.

Wel nog de vraag met betrekking tot de Greenwise Campus. Er zijn verschillende partijen die daar een bijdrage aan zouden doen, onder andere de Rijksuniversiteit Groningen. Die heeft, hebben wij begrepen, het financieel wat lastig. We vragen ons in het algemeen af hoe de voortgang van dit project is. Wat mogen we straks verwachten van die investering van een half miljard tot een miljard in totaal?

Sport- en Beweegcampus Emmen: daar wordt vaak Emmen in één adem genoemd met het hele plan. We dragen uiteraard de FC Emmen een warm hart toe, maar er moeten wel meerdere sporen worden gevolgd om tot een goed oordeel te kunnen komen over de realisatie van dit project. Wakker Emmen wil behoedzaam zijn en benadrukken dat steun in de vorm van een bijdrage aan het stadion zelf geen optie is. Investerings in de sporthal, infrastructuur en onderwijshuisvesting zijn daarentegen wel gemeentelijke taken, maar dat moeten wel verantwoorde investeringen zijn.

Dan krijgt de bouw van het Neptunusbad in Klazienaveen de nodige aandacht. Daar staat een behoorlijk bedrag van 6 miljoen – of 8 miljoen is het, geloof ik. We zitten ons af te vragen: zou het niet voordeliger zijn om in plaats van de renovatie een geheel nieuw zwembad te bouwen?

Verduurzaming van de sportparken. Naast die fysieke omgeving is voor het welzijn ook bijvoorbeeld veiligheid een belangrijk onderwerp: dat onderkennen we allemaal.

Dan kom ik op Nieuw-Weerdinge en de problematiek van de zogenaamde 'veiligelanders'. Wakker Emmen heeft hier al diverse malen aandacht voor gevraagd en andere partijen ook volgens mij. Dat heeft helaas nog steeds niets opgelost. De afgelopen maand is staatssecretaris Van der Burg meermaals langs geweest in dat dorp en in Ter Apel. Maar ook deze bezoeken en daaruit voortvloeiende maatregelen hebben nauwelijks tot geen effect gehad. De gemeenteraad van Westerwolde heeft hierdoor zelfs al gedreigd met een rechtszaak. Wakker Emmen is ook van mening dat de inwoners van Nieuw-Weerdinge lang genoeg hebben gewacht op een oplossing voor deze problematiek.

De huidige middelen waarover de burgemeester, en dus de gemeente, beschikt, blijken onvoldoende. Wakker Emmen vraagt daarom de burgemeester middels een motie erop aan te dringen om het Rijk te dwingen om voor meer politie- en/of marechaussee-inzet in Nieuw-Weerdinge te zorgen. Met meer blauw op straat kan nu eenmaal eerder worden ingegrepen bij overlast van veiligelanders. Liever nog wil Wakker Emmen bij deze extra inzet de overlast of incidenten met veiligelanders zien te voorkomen. Daarvoor hebben we een motie. Die leveren we in samen met de PvdA, de VVD, de SP, 50PLUS en de PVV. Daarin vragen wij de burgemeester om bij het Rijk extra inzet van de politie en/of marechaussee in het dorp te eisen, zodat daar adequaat en snel ingegrepen kan worden bij overlast door de veiligelanders:

Motie M1 'Extra inzet politie- en/of marechaussee-inzet Nieuw-Weerdinge' (ingediend door de fracties van Wakker Emmen, de PvdA, de VVD, de SP, 50PLUS en de PVV)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023, Constaterende dat

- ***de overlast van zogenoemde 'veiligelanders' in Nieuw-Weerdinge nog steeds niet is afgenomen;***

- *veel inwoners van Nieuw-Weerdinge ten einde raad zijn en zich onveilig voelen in hun eigen huis en omgeving;*
 - *de afgelopen periode op diverse manieren maatregelen zijn genomen door de burgemeester om de overlast te beperken;*
 - *het effect onvoldoende is en dat de gemeentelijke middelen derhalve ontoereikend zijn om het probleem op te lossen;*
 - *de problematiek in Nieuw-Weerdinge fors is toegenomen, maar er geen extra capaciteit vanuit het Rijk tegenover is komen te staan;*
 - *er te weinig politie beschikbaar is om actief aanwezig te zijn in en om het dorp en deze daardoor een te lange aanrijtijd heeft;*
 - *dorpsbewoners het heft reeds in eigen hand hebben genomen en dit geen wenselijke situatie is;*
- Overwegende dat*
- *staatssecretaris Van der Burg de ernst van de situatie onderschrijft en onderkent dat de tot nu toe beloofde oplossing uitblijft;*
 - *de burgemeesters van de gemeente Emmen en Westerwolde hebben aangegeven dat er meer moet worden gedaan aan de overlast dan er nu wordt gedaan;*
 - *de gemeente weliswaar niet over de inzet van de politie gaat, maar wel een duidelijk signaal over de ernst van de situatie kan afgeven naar de overheid en de bewoners van Nieuw-Weerdinge;*
- Van mening zijnde dat*
- *het te lang duurt voordat de inwoners van Nieuw-Weerdinge echt geholpen worden bij de oplossing van het probleem met de criminaliteit van veiligelanders;*
 - *meer blauw op straat het gevoel van veiligheid kan vergroten en daarmee de kans op escalatie kan voorkomen;*
 - *de maat voor de gemeente Emmen vol is en dat het tijd wordt voor echte ondersteuning;*
- Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om*
- *bij het Rijk extra inzet van de politie en/of marechaussee in het dorp te eisen, zodat er adequaat en snel ingegrepen kan worden bij overlast van de veiligelanders;*
- En gaat over tot de orde van de dag.'*

De heer Koops (D66): Ja, over deze motie: voor mijn gevoel doet het college dit al. En zeker de burgemeester heeft zich natuurlijk ook op landelijk niveau al heel vaak uitgelaten ten faveure van Nieuw-Weerdinge. Dus wat voegt uw motie precies toe aan de huidige inzet van het college?

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik denk dat we al hebben aangegeven dat we eigenlijk wel tevreden zijn over de inspanning die de burgemeester doet en de mogelijkheden die er zijn. Dus het is geen verwijt. Het is niet zo dat wij hier tekortschieten en wij meer hadden kunnen doen. Wij denken dat we niet meer hadden kunnen doen, maar we vragen dan aan de burgemeester om te vragen bij het Rijk om te zorgen dat er meer mensen deze kant op komen.

De voorzitter: Politie en marechaussee, bedoelt u dan.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Politie en marechaussee, inderdaad.

De voorzitter: Er zijn heel veel mensen welkom daar, maar we snappen wat u bedoelt. Aan een aantal mensen hebben ze daar inmiddels wel genoeg.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Voorzitter, ik kom toch tot een afsluiting. We lezen dat de OZB gelijkblijft. Dat vinden we altijd toch een heel belangrijk punt, moet ik zeggen. Vanaf 2015 is er slechts één keer de OZB verhoogd als ik me niet vergis en deze is in alle overige jaren bevroren. De lastendruk voor onze inwoners neemt dus af en dat zien we terug in de landelijke lijstjes. De tijd dat de gemeente Emmen tot de dure gemeenten behoorde voor de inwoners, is duidelijk voorbij. En dat vinden we mooi, want daaruit blijkt dat je rekening houdt met de portemonnee van de inwoners. Dat past allemaal – ik las dat in de Begroting – nog in het kader van ‘groot denken en klein doen’.

Voordat ik het nog vergeet: ik wil vooral niet vergeten het college en de ambtelijke organisatie te danken voor al het werk. Dan zit ik altijd te kijken en dan zit ik 115 pagina's door te lezen en zie ik af en toe wat schrijffouten en wat typfouten. Maar ik zit mijn eigen schrijfsel vooral ook even te lezen en ik zie ze bij mezelf ook, dus... Al met al een mooi overzichtelijk stuk en dank daarvoor!

Mevrouw Louwes (PvdA): *'Onze ambitie is een gemeente waar het goed wonen en werken is. Waar eenieder zich prettig voelt, graag wil zijn en voldoende mogelijkheden krijgt om zich te ontwikkelen.'* Dit waren de woorden die het verkiezingsprogramma 2022 van de Partij van de Arbeid in één korte zin samenvatten. De woorden in deze zin zijn het uitgangspunt van de Partij van de Arbeid bij het beoordelen van deze Begroting. In deze periode met onzekerheid over structurele financiële middelen van het Rijk, het 'ravijn' en landelijke verkiezingen, is het moeilijk om voor te sorteren op dat wat gaat komen. De Partij van de Arbeid maakt zich enerzijds zorgen over hoe het een en ander ook in de toekomst vorm moet krijgen. Anderzijds, politiek is niet voor bange mensen en daardoor is het van belang om stappen te zetten en invulling te geven aan het Coalitieakkoord en de Strategienota. Want wie altijd op zijn gat blijft zitten, komt nooit vooruit. Dat is wel typisch, nu ik net op mijn stoel blijf zitten vandaag.

Het college heeft terecht gekozen om bij deze Begroting nieuw beleid uit te werken en op geld te zetten. De PvdA heeft bij de kadernotavergadering richtingen meegegeven voor deze Begroting op het gebied van kansengelijkheid en solidariteit. Want dat zijn zaken die horen bij de basis van een goed functionerende gemeente. Deze onderwerpen zijn voor ons de richting om de ambities in te vullen. Het is goed om te zien dat het college werk heeft gemaakt van het verbreden van de kwijtscheldingsnormen, de Fiksbus die nu rondrijdt en verduurzaming hebben een duidelijke rol in deze Begroting en komen ook op meerdere beleidsterreinen terug. We zien in deze Begroting dat het college een aantal belangrijke zaken heeft vertaald in nieuw beleid, onder andere de Greenwise Campus, digitalisering, leefbaarheid, ontwikkelingen in het jeugd- en jongerenwerk en het sociaal domein.

En over het sociaal domein het volgende. Enige tijd geleden hebben we als raad het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein vastgesteld. Een immens ontwikkeling en een nieuwe kijk op het sociaal domein binnen onze gemeente. De DOE-agenda's worden samen met andere organisaties gemaakt en er komt voor onze inwoners een aanpak waarbij de inwoners kunnen participeren, de kans hebben zich te ontwikkelen en een volwaardig bestaan kunnen hebben. En dat is tenslotte wat iedereen zich wenst, kunnen wij ons voorstellen. In deze Begroting zien we de integraliteit van het sociaal domein niet terug. Het zijn losse onderdelen met elk een bedrag dat daaraan is toegekend. Kan het college toelichten hoe we deze verschillende ambities met bijbehorende middelen moeten duiden in relatie tot het Integraal Beleidskader Sociaal Domein en de daarbij horende DOE-agenda's?

Een onderdeel binnen het sociaal domein gaat over rondkomen. Op dit moment worden 200 huishoudens per jaar gecontracteerd in het kader van vroegsignalering. Tijdens een presentatie hebben we hier de voordelen van gezien. Meer huishoudens ondersteunen in het kader van vroegsignalering zal grotere problemen kunnen voorkomen. In dat geval is er wel extra menskracht nodig. Het gaat niet alleen om het benaderen van de inwoners, maar ook om het maken van afspraken met de organisaties zoals bijvoorbeeld de zorgverzekeraars over betalingsachterstanden en de frequentie van meldingen daaromtrent. Wij dienen daarom een amendement in – dat doen we samen met Wakker Emmen, de ChristenUnie, het CDA, D66, de SP en 50PLUS – waardoor we extra geld vrijmaken voor vroegsignalering om dat verder door te ontwikkelen en uit te breiden.

Amendement A3 'Vroegsignalering' (ingediend door de fracties van de PvdA, Wakker Emmen, het CDA, de ChristenUnie, D66, de SP en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- *het aantal huisbezoeken in het kader van vroegsignalering van betalingsachterstanden is gebonden aan de beschikbare capaciteit. Als gevolg hiervan wordt een grens van 750 euro aan achterstanden gehanteerd voor huisbezoeken;*
- *dit een hoog bedrag is voor een betalingsachterstand;*
- *het aantal meldingen in het algemeen toeneemt;*

Van mening zijnde dat

- *vroegsignalering dé manier is om te voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie;*
- *het maken van afspraken met organisaties zoals ziektekostenverzekeraars over meldingstermijnen, van grote waarde kan zijn;*
- *persoonlijk contact bij vroegsignalering van grote meerwaarde blijkt te zijn;*
- *het zelf zoeken van hulp en ondersteuning bij financiële problemen nog vaak te laat gebeurt;*
- *om dit patroon te doorbreken, een herhaling van ‘kom uit je schuld’ of hiermee vergelijkbare campagne waardevol kan zijn;*
- *het vergroten van naamsbekendheid kan bijdragen aan het bereiken van een grotere doelgroep;*
- *het instrument vroegsignalering uitbreiding van de capaciteit verdient en noodzakelijk is om voor de komende jaren een stabiele basis te kunnen bieden;*

Besluit beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

‘De Begroting 2024 en Meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen en daarin een last op te nemen voor de jaarschijven 2024 en 2025 van 250.000 euro voor vroegsignalering en deze jaarlijks te dekken uit het begrotingsoverschot.’

En gaat over tot de orde van de dag.’

Mevrouw Louwes (PvdA): Deze Begroting geeft de continuïteit aan van beleid, maar heeft ook ruimte voor investeringen. En dat vertaalt zich in fysieke zaken zoals het Fonds Bereikbaar Emmen, de aanpak van het Neptunusbad, Sportpark Bargeres en de doorfietsroutes. Maar ook niet-fysieke zaken zoals de doorbraakmethode jeugd- en jongerenwerk, de verruiming doelgroep minimabeleid en de Angelslo Academy. Al jaren staan de problemen in Angelslo hoog op het prioriteitenlijstje van de gemeente. Dat begrijpt de fractie van de Partij van de Arbeid. Maar wat is meerwaarde van de Angelslo Academy? We weten dat er ook problematiek is in onder andere Bargeres, Emmermeer en Klazienaveen. We moeten constateren dat er inmiddels veel interventies zijn ingezet op Angelslo. Is dit geëvalueerd? En worden de goede dingen gedaan? Twee jaar geleden heb ik namens mijn fractie gevraagd naar de uitrol in andere wijken en dorpen. Wat is de visie van de wethouder daarop? Wat is het afwegingskader geweest? Welke procedureafspraken zijn er gemaakt in dezen? Begrijp ons goed, we willen niet op de stoel van het college of de organisatie gaan zitten, maar we hebben wel behoefte om geïnformeerd te zijn.

Datzelfde geldt ook voor de verhuizing van Facet. Wij zijn van mening dat het goed is, een impuls te geven aan de activiteiten van Facet. Cultuur is van belang voor iedereen. Zij draagt bij aan verrijking. Wij geloven erin dat Facet daar een positieve bijdrage aan kan leveren. We zijn echter wel benieuwd welk deel van de verhuizing naar de nieuwe locatie voor rekening van Facet is.

Voor het jeugd- en jongerenwerk zijn we eveneens benieuwd naar het afwegingskader. Wij herkennen en erkennen de noodzaak van een goed werkend jeugd- en jongerenwerk. De PvdA kan zich ook goed vinden in dat normaliseren de maat is. Maar om dit vorm te geven, wordt nu Sedna ingezet. Voor het jongerenwerk heeft Sedna een extra subsidie aangevraagd. Daar waar het gaat om de aan Sedna toegekende bedragen, heeft mijn fractie de wens om meer inzicht te hebben in de prestatieafspraken en de afspraken met betrekking tot de output die deze subsidie oplevert. Dat het een jongerenwerk een impuls krijgt, is een ontwikkeling die er hopelijk voor kan zorgen dat jongeren zich gehoord voelen en ondersteuning krijgen bij de problemen waar zij tegenaan lopen. De coronaperiode heeft veel jongeren geen goed gedaan en vanuit die hoedanigheid moedigen wij een actief jongerenwerk aan. Wij willen daar wel de kanttkening bij maken dat dit alleen werkt op het moment dat een jongerenwerker een stabiele factor is en dat personeelwisselingen zo veel mogelijk moeten worden voorkomen. Het gaat er tenslotte om dat er een band ontstaat tussen de jongere en de jongerenwerker.

Een ander punt van aandacht is de veiligheid van jongeren – we hadden het er net ook al even over. Want wij horen dat jongeren al op jongere leeftijd worden geronseld door criminelen om klussen uit te voeren. Dit een zéér onwenselijke situatie, waar wat de Partij van de Arbeid betreft stevig op ingezet mag worden. Tegelijkertijd maakt onze fractie zich ook zorgen over de toename van het aantal kinderen dat vaped. Kunnen we in het kader van de rookvrije generatie inzetten op een campagne, waarbij de gemeente wellicht samen met de scholen inzet op bewustwording dat vaped écht enorm ongezond is?

Tijdens de Kadernota bracht de PvdA het volgende onder de aandacht. *‘Bouwen is goed, maar gericht bouwen nog beter. Wonen gaat bovendien om meer dan alleen een huis. Dat betekent dat we voor een passende woningvoorraad moeten zorgen, zodat echt iedereen een goed dak boven het hoofd heeft.’* Einde van het citaat. In de Woonvisie is besloten, 4.000 woningen tot 2030 te realiseren. Wat is de stand van zaken hieromtrent? Liggen we op schema? Tegelijkertijd zijn we benieuwd naar de stand van zaken met betrekking tot de sociale huurwoningen. Met de corporaties zijn prestatieafspraken gemaakt over de realisatie van 600 sociale huurwoningen. Liggen de corporaties op schema? Het zal nu niet verbazen, maar de PvdA vindt het van wezenlijk belang dat de sociale woningbouw conform planning wordt gerealiseerd.

En dan nog een punt van zorg. Koopwoningen zijn niet voor iedereen betaalbaar. Maar tegelijkertijd zijn sommige inkomens te hoog voor de huur in de sociale woningbouw. De PvdA kan zich voorstellen dat er misschien wel een groep mensen tussen wal en schip valt. Deelt het college onze mening en heeft de wethouder hier ideeën over? In ieder geval zijn wij mede-indiener van de motie van de ChristenUnie over de knelpunten op de woningmarkt. Die is nog niet ingediend, maar dat gaat meneer Pruisser van de ChristenUnie straks doen – ga ik van uit.

Wonen en leefbaarheid gaan hand in hand. Het onderhoud van openbaar gebied staat al behoorlijke tijd onder druk. De Partij van de Arbeid is van mening dat daar best een tandje bij kan. De heer Hoogenberg van Wakker Emmen heeft hier net uitgebreid bij stilgestaan en ik zal dat niet nog eens doen. Maar u zag hem al aankomen: wij zijn mede-indiener van dat amendement – dat is net ook gezegd.

Daar waar het gaat over leefbaarheid, gaat het over de EOP's en het Fonds Dorpen en Wijken zorgt voor veel mooie dingen. De PvdA is daarom van mening dat een extra impuls in het Fonds Dorpen en Wijken de leefbaarheid nog meer kan vergroten. Daarom zijn wij ook mede-indiener van dat amendement.

En dan de reuring in Emmen: daar is de PvdA dik tevreden over. Er vinden evenementen plaats, het Bevrijdingsfestival was een groot succes en dat dit in 2024 wordt doorgezet, vinden wij een goede ontwikkeling. Wij vragen ons wel af of de politie het evenemententempo van de gemeente Emmen aankan. Kan hier iets over gezegd worden?

Wat ons opvalt, zijn de indicatoren sport. De ambitie om meer mensen lid te laten zijn van een sportvereniging, blijft de komende jaren stabiel, terwijl er anderzijds een grote investering wordt gedaan in de binnensport. Verhouden deze zaken zich tot elkaar? Of moeten we dit anders duiden voor wat betreft deze drie fasen aan investeringen? We hebben toch goed begrepen dat we in eerste instantie over fase 1 besluiten?

Daar waar het gaat over wonen, gaat het ook over werken. Inmiddels is 97 procent van de bedrijventerreinen onder optie of bezet. Een luxe positie die we in Emmen niet zo vaak, misschien wel nooit, hebben mogen ervaren. De PvdA wil met het college weleens van gedachten wisselen over de keuzes die we kunnen maken over de bedrijven die zich hier willen vestigen. Is er in dit kader ook een afwegingskader waar het college mee werkt?

En dan de situatie in Nieuw-Weerdinge en Ter Apel. Het is verschrikkelijk wat daar gebeurt. Iedereen moet zich veilig kunnen voelen in de eigen omgeving. De PvdA vindt dat er nu echt een oplossing moet komen voor deze situatie. Wij doen daarom mee met de motie van Wakker Emmen.

Tot slot iets heel anders. Wij zijn trots op ons Drentse dialect. Het is fantastisch als iedere inwoner van de gemeente Emmen naast de Nederlandse taal de Drentse taal machtig is. De PvdA ziet dit als een stukje cultureel erfgoed. En om deze trots uit te dragen aan de inwoners maar ook de mensen die in de gemeente Emmen op bezoek willen komen, willen wij een motie indienen samen met Wakker Emmen en D66 waarbij de plaatsnaamborden worden voorzien van zowel de Nederlandse als de Drentse plaatsnaam. En om maar meteen de vraag te tackelen wat dat voor uitzetting van lasten betekent. Wij denken dat dat een minimaal bedrag zal zijn, want de verkeersborden dienen namelijk aangepast te worden aan nieuwe regelgeving. Nieuwe borden moeten er dus toch komen. Zeg maar een soort ‘twee vliegen in één klap’.

Motie M2 ‘Tweetalige plaatsnaamborden in gemeente Emmen’ (ingediend door de fracties van de PvdA, Wakker Emmen en D66)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023, Concluderende dat

- *er nieuwe Europese richtlijnen zijn waaraan bebording moet voldoen;*
- *de plaatsnaamborden ('komgrensborden') in onze gemeente moeten worden aangepast vanaf 2024;*

Overwegende dat

- *de Drentse taal een belangrijk onderdeel is van de Drentse cultuur;*
- *uit onderzoek blijkt dat driekwart van de Drentse bevolking het belangrijk vindt dat de Drentse taal gebruik blijft;*
- *in de volksmond Drentse plaatsnamen (bijna) altijd worden gebruikt;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *plaatsnaamborden aan te passen aan de nieuwe Europese regelgeving;*
- *de plaatsnaamborden te voorzien van de Nederlandse benaming met daaronder de Drentse benaming;*
- *het Huus van de Taol advies te vragen over de juiste Drentse benamingen;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, ik wilde even iets vragen. Je hebt Nieuw-Amsterdam/Veenoord: hoe wilt u dat vertalen?

Mevrouw Louwes (PvdA): Nou, ten eerste: dat wil ik niet vertalen. Want wij hebben ook in onze motie gezet om nou even contact op te nemen met het Huus van de Taol: zij kunnen ervoor zorgdragen dat de vertaling op een goede manier gebeurt. Misschien heb je voor sommige dorpen wel meerdere benamingen, maar wij zouden ons heel goed kunnen voorstellen dat dat natuurlijk altijd in overleg gaat met een EOP.

De heer De Jonge (VVD): Voor Erica heb ik ook al een mogelijke vertaling: 'op Erica' is voldoende voor ons. Maar dat is niet mijn vraag. U hebt het over het budget. Maar ik denk dat dit roofgoed gaat worden. Houdt u daar ook rekening mee in de budgetten? Want ze worden nu al vaak ontvreemd en ik denk dan nog vaker.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, daar hebben we over nagedacht. Maar dat gebeurt nu ook. Wij vinden dat rekening houden met het feit dat iets gestolen wordt, geen goede graadmeter om iets vervolgens dan maar niet te doen.

De heer Koops (D66): Als we dan toch over roofgoed hebben: in andere gemeenten, waar de verkeersborden werden vervangen, zijn de oude verkeersborden geveild. Dus misschien kan dat al iets van het geld dat nodig is voor de nieuwe borden.

Mevrouw Louwes (PvdA): Goede suggestie!

De voorzitter: Tjongejonge, een creatieve discussie, dit! We waren bij de plaatsnaamborden. Dat begon bij de vrouw van meneer Kasteleijn. U zit een beetje tegen het einde van uw spreektijd.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nou, ik ben ook aan mijn laatste stukje. Dus als ik dat nog even zou mogen uitspreken...

Om te streven naar een gemeente waar het goed wonen en werken is, waar eenieder zich prettig voelt, graag wil zijn en voldoende mogelijkheden krijgt om zich te ontwikkelen, zijn afwegingen in het kader van kansengelijkheid en solidariteit essentieel en een voorwaarde voor succes. Voor de Partij van de Arbeid is dit een solide Begroting met een voldoende basis om in 2024 aan de slag te gaan.

De voorzitter: Over die motie 'Plaatsnaamborden': ik weet wel toen ik nog in Aa en Hunze werkte, was er het plaatsje Amen, dat in de begroting een aparte stelpost 'Vervanging bord Amen' had. Want die borden gingen meer dan met zekere regelmaat naar studentenkamers et cetera. Dat was écht roofgoed.

Dat gezegd hebbend geef ik graag het woord aan het CDA, de heer Wittendorp.

De heer Wittendorp (CDA): De behandeling van deze Begroting van 2024, als onderdeel van onze jaarlijkse planning-en-controlcyclus. Afwisselend kijken we dan vooruit en achteruit en net bij het vorige agendapunt hebben we achteruitgekeken naar de Berap-II.

Als wij dan nu als CDA worden gevraagd om iets over deze Begroting 2024 te zeggen, dan kijken wij altijd eerst achteruit. Want wij hebben bij de Kadernota 2024, in het voorjaar, zelfs een heel jaar achteruitgekeken naar de Begroting 2023. En in die eerdere bijdragen lijkt het wel of we vaak beginnen met de vele crises waar we mee te maken hebben of die net achter ons liggen. In willekeurige volgorde: wonen, corona, energie, arbeid, stikstof, Oekraïne. En als de laatste nog niet voorbij is, dan dient een nieuwe zich alweer zich aan. Dan denk ik bijvoorbeeld aan Israël en wat er in Gaza gebeurt: dat is allemaal verschrikkelijk. Ongetwijfeld heeft dat ook gevolgen voor onze samenleving. Ook het bestuurlijk voorwoord van deze Begroting begint met het benoemen van de grillige en onvoorspelbare tijden.

Maar terug naar onze eerdere bijdrage. Een jaar geleden hebben we het college geadviseerd: wees geen konijn. Want Den Haag heeft een ‘ravijn’ gecreëerd en gaat dat niet zomaar oplossen. De VNG adviseert nu dat een structureel evenwicht voor 2026 en 2027 geen doel op zich is. En dat doen we eigenlijk net zo behoedzaam als dat we begroten: een klein minnetje voor 2026-2027. 3,5 miljoen in de min voor 2026 en 1,5 miljoen in de min voor 2027. Als je dan een signaal wilt afgeven, doe dat dan ook krachtig. Want dit vinden we toch wel een beetje lafjes. Het lijkt me nou niet dat ze hier in Den Haag wakker van gaan liggen of van schrikken. Ook horen we graag van het college of we dingen niet doen omdat er al een negatief saldo bestaat.

De heer Koops (D66): Ja, ik twijfelde even. Ik wist niet zo goed welke vraag ik moest stellen. Maar hadden we daar dan meer risico mee moeten nemen? Maar had het college dan meer plannen moeten presenteren die ongedekt waren? Hoe moet ik dat dan precies uitleggen?

De heer Wittendorp (CDA): U moet het even relateren aan die laatste vraag die wij stellen. Doen wij ook dingen niet, omdat er al een min staat? Dat is eigenlijk onze vraag. Gaan wij dingen doorschuiven omdat er al een minnetje is? Dan denken wij dat je juist die plannen wél moet laten zien en dat je ook echt een min hebt. Dus dat is even gekoppeld aan de plannen die we eventueel niet gaan doen.

Bij de Kadernota 2024 was er geen nieuw beleid opgenomen. Er waren alleen ambities. En dat vonden we jammer, want dat vinden wij toch een gemiste kans. Wij hebben toen gezegd dat als het een verkiezingsprogramma zou zijn geweest, we op het college zouden hebben gestemd. Hiermee wilden we toen aangeven dat we verwachtten dat de Kadernota voorstellen bevatte die financieel zijn onderbouwd, zodat de raad prioriteiten kan stellen en het college die weer kan verwerken in de Begroting. Tot onze grote verbazing lezen we bij het eerste punt ‘nieuw beleid’ over het doorzetten van de pilot openstelling gemeentehuis op zaterdag het volgende – en ik citeer: *‘Hiermee wordt de belofte uit het verkiezingsprogramma en het Coalitieakkoord waargemaakt.’* Einde citaat. Wij vinden het eigenlijk toch wel schokkend dat hier wordt verwezen naar een verkiezingsprogramma. Wij horen graag van het college of ze inderdaad een verkiezingsprogramma hebben en welke dat dan is.

Wat vinden wij nu van deze Begroting? Want dat is natuurlijk de cruciale vraag waar we het vandaag over hebben. Eerlijk gezegd hebben wij er best moeite mee gehad om deze Begroting te doorgronden. Die worsteling heeft eigenlijk ook best wel lang geduurd. Bij de Kadernota hebben wij aangegeven welke thema’s het CDA belangrijk vindt. Ik stip ze nog even aan. Het eerste was wonen en woonlasten. We hebben jaren gepleit voor het bevriezen van de OZB – check, staat erin. Wegen en fietspaden hebben we ook genoemd. En voor wegen is al veel geld gereserveerd en we maken doorfietsroutes. Goed bezig!, zouden we willen zeggen.

Dan het Programma Duurzaamheid, Energie en Klimaat, dat wij ook heel erg belangrijk vinden. Binnensportaccommodaties en gemeentelijk vastgoed worden verduurzaamd. Ondernemers worden gestimuleerd, onder andere in de land- en tuinbouw, maar wat doen we nou echt direct zichtbaar en meetbaar voor onze inwoners? Wij vinden dit niet genoeg, maar misschien kan het college ons toch vertellen welke ideeën er zijn om uitvoering te geven aan dit programma.

Dan de openbare ruimte in het Rensenpark: dat hebben we ook benoemd bij de Kadernota. Wij zien geld voor het vastgoed en de openbare ruimte, maar een echte aanjager zoals het savannepad zien we nog niet. Ja, en waarom niet? Graag een reactie van het college.

Dan staat in het voorwoord van deze Begroting dat zij langs de lijnen van het Coalitieakkoord is gelegd. Ja, dat is een leuk akkoord, maar dat hebben wij niet gesloten. Dus wat moeten wij daarmee? Volgens ons is het veel beter om de Begroting te bezien vanuit de langetermijnvisie die wij als raad hebben vastgesteld. En dat is natuurlijk de Strategienota. Daarom hebben wij maar even gedaan en de Begroting langs een aantal punten en enkele ambities van de Strategienota gelegd.

Als eerste ruimte voor natuur en voorbereid op klimaatverandering en de top 10 groenste gemeenten: wij kunnen dit niet vinden in de Begroting. Dan CO2-neutraal en het faciliteren van duurzame energieproductie: wij zien wel energiecoaches, die doen goed werk. Maar goed, die capaciteit is natuurlijk ook beperkt. Zoals gezegd, wat doen we concreet voor onze inwoners? Nog een punt: *'Iedereen kan meedoen en we focussen daarbij op kinderen.'* Het intensiveren van *integrated care* is een goede ontwikkeling. Wij doen veel voor onze jeugd in de Begroting, maar vergeten wij die ouderen niet? Of bereiken we de ouderen via de kinderen? Wat gaan wij bijvoorbeeld doen met eenzame ouderen?

Dan willen wij uitvoerende taken beleggen bij partners, zo staat in de Strategienota. Dan snappen wij niet waarom wij de regie terugnemen op het uitvoeren van de speelplaatsen. En het laatste wat ik wil noemen uit de Strategienota, is dat we de 'Regiocampus' willen versterken. Dat heet nu geloof ik Greenwise Campus. Maar even goed gezegd: wij zien door de campussen het bos niet meer. En wij zien overlap in de invulling van de campussen. Wij denken dan: verzwakken wij nou niet de ene campus door dezelfde onderdelen in de andere campus te zien?

Wij zien drukke portefeuillehouders die allemaal hun projecten doen. Het lijken losse projecten, het lijkt voor ons los zand. Wij zeggen niet dat het verband er niet is, maar wij kunnen het niet vinden. Wij zien dat niet. En wij missen de rode draad, het grote perspectief. Wij zien niet die link met de Strategienota. Dus nogmaals het advies: leg nou de Begroting langs die lijnen van de Strategienota.

Dan willen we nog even specifiek een aantal punten benoemen. We zullen niet alles doen want goed, onze spreektijd is beperkt. Eerst even naar programma 3 'Veiligheid'. Daar lezen wij dat jongeren en senioren steeds vaker betrokken raken bij verkeersongelukken. Dat vinden wij toch wel verontrustend. Als voorbeeld moeten wij gewoon luisteren naar verontruste inwoners uit bijvoorbeeld Nieuw-Amsterdam over die gevaarlijke overstek in het centrum. En daar moeten wij natuurlijk gewoon ook iets aan doen, niet alleen luisteren.

Dan programma 4 'Onderwijs'. Dat geeft aan dat door prijsstijgingen 6 miljoen extra nodig is voor het Jaarprogramma Onderwijshuisvesting 2023. We lezen dat 'sober en doelmatig' het vertrekpunt is. En wij snappen ook wel dat je voorzichtig bent als je meer geld vraagt, maar volgens ons moet het vertrekpunt altijd zijn dat je gewoon iets fantastisch gaat maken. Fantastisch, maar natuurlijk wel betaalbaar. En in 2021 hebben wij een huisvestingsplan vastgesteld met één school voor Weiteveen en Nieuw-Schoonebeek. Dat was op voorspraak van Stichting Catent. Wij willen graag weten waarom stikstof en leefbaarheid nu wél meetellen en toen niet. Wat is daar nou veranderd? En dan mag die wijziging 1,3 miljoen kosten: daar willen we toch wel graag een reactie van het college op.

Dan programma 5 'Bouwen, wonen en milieu': daarin wordt 600.000 euro gevraagd voor de Structuurvisie Angelslo. Dat lijkt ons wel een beetje makkelijk te gaan, want in de Woonvisie 2022-2030 staat dat voor Bargeres, Emmerhout én Nieuw-Amsterdam/Veenoord tot een meer programmatische aanpak moet worden gekomen. Graag horen wij van het college waarom men nu dan kiest voor Angelslo.

Dan 'Inkomensondersteuning', programma 6. Dat is die vroegsignalering. Daar ga ik niet zo veel over zeggen, dat heeft mevrouw Louwes net al gedaan, met een amendement: daar zijn wij helemaal voor. Maar preventie vinden wij nog veel belangrijker. Wij vinden dan bijvoorbeeld aan voorlichting op scholen over bijvoorbeeld online gokken door jongeren en de mogelijke financiële problemen.

En volgens mij zei Wakker Emmen het net ook al: Koningsdag 2024. We zien een heel enthousiast verhaal in het voorwoord: zo zien wij het wel graag. Maar, college, waar staan de kosten? Het is volgens mij echt wel in 2024 dat de Koning naar Emmen komt.

Tot slot, een langgekoesterde wens lijkt vorm te krijgen. We gaan deze zaal opnieuw inrichten. En ja, die ziet er gedateerd uit als we zo om ons heen kijken, maar dat is nou niet de belangrijkste reden. Wij moeten gewoon ons werk hier goed kunnen doen en dat werk doen wij voor onze inwoners. Daarvoor versterken we ook de griffie, zodat wij onze taken *'krachtig kunnen blijven vervullen'*, zoals heel mooi in de Begroting staat benoemd.

Wij kunnen nog wel wat dichter bij onze inwoners gaan staan. De kinderraad en de kinderburgemeester zijn hierbij goede voorbeelden en initiatieven. Maar wij hebben toch wel wat vraagtekens bij die 235.000 euro die dat per jaar moet gaan kosten. Kortom, wij moeten de democratie dichterbij brengen, samenwerken met onze inwoners. Wij moeten gewoon vertellen wat de gemeenteraad doet en inwoners moeten de gemeenteraad weten te vinden. Daarvoor hebben wij als raad een vehikel nodig en dat vehikel zou heel goed de lokale omroep ZO!34 kunnen zijn, de streekomroep voor Coevorden en Emmen. ZO!34 moet noodgedwongen stoppen met de professionele journalistiek. Wij stellen een incidentele aanjaagsubsidie voor om een bijdrage uit het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek veilig te stellen. Wij maken vervolgens prestatieafspraken voor aandacht, voor het werk van de gemeenteraden van Coevorden en Emmen. En daarvoor dienen wij dan nu een amendement in en dat doen wij samen met de ChristenUnie, D66, de SP, de PVV en 50PLUS. Want zo helpen we elkaar, we doen het samen. Want ‘samen’ is de enige oplossing. Dan zal ik het dictum nog even voorlezen van het amendement:

Amendement A4 ‘Versterking van de lokale omroep’ (ingediend door de fracties van het CDA, de ChristenUnie, D66, de PVV, de SP en 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- ***ZO!34 onlangs een jaarplan heeft gepresenteerd, waarin is aangegeven dat er in 2023 afscheid is genomen van de professionele journalistiek in Coevorden en Emmen vanwege het stopzetten van de pilotprojecten met de NOS en RTV Drenthe;***
- ***het kabinet heeft uitgesproken dat de bekostiging van lokale omroepen in de toekomst via het Rijk zal lopen, dat zij hiervoor een extra investering van circa 16 miljoen euro per jaar wil vrijmaken, dat er sprake zal zijn van schaalvergroting (een herverdeling van 80 streekomroepen) en dat lokale omroepen aan kwaliteitseisen zullen moeten voldoen;***
- ***deze stelselwijziging naar waarschijnlijkheid op zijn vroegst vanaf 2026 in werking zal treden;***
- ***ZO!34 in het jaarplan heeft aangegeven dat zij voor het incidentele bedrag van 147.500 euro in 2024 en in 2025 als overbrugging tot de stelselwijziging zelfstandig twee fte kan invullen met een redactioneel coördinator c.q. verslaggever en een verslaggever, met wie de professionele lokale journalistiek kan terugkeren in Coevorden en Emmen;***

Overwegende dat

- ***de gemeenteraden van Coevorden en Emmen in de loop van het jaar hebben benadrukt, extra aandacht te willen schenken aan de (versterking van de lokale) democratie en dat een sterke lokale omroep hierbij nadrukkelijk van dienst kan zijn;***
- ***een sterke lokale omroep ook van belang is voor het enthousiast maken en behouden van vrijwilligers van ZO!34, het onderwijs en andere culturele en maatschappelijke instellingen;***
- ***het functioneren van vrijwilligers professioneler wordt als zij de mogelijkheid hebben met professionele journalisten te kunnen samenwerken;***
- ***de pilotprojecten met NOS en RTV Drenthe objectief hebben aangetoond dat journalistieke kwaliteit bijdraagt aan het vergroten van het bereik van ZO!34;***
- ***de colleges van Coevorden en Emmen voor dit jaar een incidentele subsidie van 10.000 euro hebben vrijgemaakt voor het uitvoeren van een kijk- en luisteronderzoek, dat kan dienen als nulmeting voor de gewenste professionalisering van ZO!34;***
- ***ZO!34, om in aanmerking te komen voor het Keurmerk Lokaal Toereikend Media-aanbod, professionele journalisten nodig heeft om de continuïteit op de redactie te waarborgen;***
- ***ZO!34 dit jaar niet in aanmerking is gekomen voor de regeling ‘Professionalisering Lokale Publieke Media-instellingen’ van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (SvdJ) en daarmee het bedrag van 250.000 is misgelopen en dat een vertegenwoordiger van de NLPO op 25 oktober jongstleden heeft toegezegd dat ZO!34 met een ‘aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid’ hiervoor in het vervolg wél in aanmerking zou komen als het over professionele journalisten komt te beschikken;***
- ***de gemeenteraad van Coevorden een amendement met dezelfde strekking behandelt en dat het belangrijk is dat zowel Coevorden als Emmen bijdraagt aan ZO!34 in een voorgestelde verdeling van de kosten van een derde voor Coevorden en twee derde voor Emmen;***

In de overtuiging dat

- *een sterke lokale omroep van essentieel belang is voor onze democratie;*
- *de inwoners van Coevorden en Emmen een eigen lokale omroep verdienen waar ook professionele journalistiek wordt bedreven;*
- *het de lokale democratie ten goede kan komen als de lokale journalistiek de kans krijgt om meer aandacht aan het werk van de gemeenteraden in Coevorden en Emmen te schenken;*

Besluit beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

'De Begroting 2024 en de Meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen, met dien verstande dat voor zowel 2024 als 2025 een incidentele overbruggingssubsidie van twee derde van 147.500 euro wordt toegekend aan ZO!34, dit ten laste wordt gebracht van de begrotingsoverschotten van 2024 en 2025 en dat college en raad in gezamenlijkheid prestatieafspraken met ZO!34 zullen maken over de rol van de regionale omroep bij het versterken van de lokale democratie.'

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik hoor nog iets over die twee derde van dat bedrag. Dat betekent waarschijnlijk dat een derde voor rekening van Coevorden is. Is dat al rond? Is het al duidelijk dat Coevorden voor een derde mee gaat betalen?

De heer Wittendorp (CDA): De besluitvormende raadsvergadering in Coevorden is morgen, dus het zou raar zijn als ik daar nu 'ja' op zou zeggen. Maar ik wil daar wel iets meer over zeggen. Ik weet niet of u de discussie in Coevorden hebt gevolgd. De wethouder daar had nogal wat twijfels bij het doorgaan van de 16 miljoen die vastgelegd is voor de jaren 2026 en 2027 en verder. Maar die onzekerheid zit niet in 2026, het ging in die discussie in het debat van de Tweede Kamer erover of het al in 2025 kon worden ingevoerd. Dus dat gaat niet over 2026, maar dat gaat over 2025. En ik ga ervan uit dat de raadsfracties in Coevorden daar toch wel even de aandacht op zullen vestigen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik had begrepen dat de discussie in Coevorden ook vooral ging over het feit of ze überhaupt wel zouden komen, de middelen die vanuit het Rijk toegekend zouden worden. Heeft het dan zin om in een periode van twee jaar, zoals dat nu wordt voorgesteld in het amendement van het CDA, dan toch die stap te zetten, als het geld na twee jaar toch eigenlijk opgedroogd is en er in ieder geval niets nieuws komt?

De heer Wittendorp (CDA): Dat vind ik een heel mooie vraag. Want ik heb het benoemd als een aanjaagsubsidie. Een aanjaagsubsidie die ook bedoeld is om een bijdrage te doen vanuit het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek van 235.000 euro. Die lopen ze nu iedere keer net mis omdat ze te weinig aan journalistiek kunnen doen. Dan krijg je een soort kip-ei-verhaal. Dus als wij nu die subsidie zouden geven, dan kunnen zij aan journalistiek doen en kunnen zij structureel die bijdrage uit dat Stimuleringsfonds doen. Wij hebben dan als plus dat wij als raad onszelf meer kunnen uitdragen wat wij doen.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Kijk, het is voor ons twee derde en een derde in Coevorden. Is dat al afgekaart? U volgt het, maar weet u zeker dat dat doorgaat in Coevorden? U weet dat nog niet zeker, maar wat nou als dat niet doorgaat in Coevorden? Gaan wij dan het volle pond betalen, in de hoop dat wij in de toekomst iets meer geld krijgen van de rijksoverheid? Hoe ziet u dat voor zich? Gaat u de motie dan intrekken, als blijkt dat dit morgen in Coevorden niet doorgaat? Zegt u dan donderdag: nou, ik heb er nog eens even over nagedacht, maar het gaat niet door?

De heer Wittendorp (CDA): Het is geen motie, maar het is een amendement. Ik denk dat wij het niet gaan aanpassen. Ik denk dat ze dan gewoon minder aan journalistiek doen. Dan heb je twee derde van die functie die zij hebben. Ik bedoel, daar kunnen zij ook al heel veel mee doen. En daarmee kunnen zij dan wel die bijdrage uit het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek veiligstellen. Want dat is eigenlijk het belangrijkste deel ervan.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Dus Coevorden is eigenlijk niet nodig voor dit voorstel?

De heer Wittendorp (CDA): Natuurlijk is Coevorden ook nodig. Ik bedoel, je moet het samen doen, je moet het samen willen. Maar ik zeg niet dat niet door kan gaan als Coevorden niet meedoet. Het zou natuurlijk veel mooier zijn als Coevorden meedoet. En zij missen natuurlijk anders ook de aandacht voor hun raad. Want ja, die prestatieafspraken maken wij natuurlijk alleen als Emmen.

De heer De Jonge (VVD): Ter behandeling vandaag de Begroting voor het jaar 2024. Een helder en goed leesbaar document en daarom ook de complimenten voor de organisatie hiervoor.

Maar wij hebben een Begroting voor ons die niet sluitend is voor het jaar 2026. Zoals u de VVD kent, zou dat niet onze keuze zijn geweest en zouden wij voor een sluitende Begroting zijn gegaan. Wij zien wel dat we als gemeente goed gespaard hebben en dat ons weerstandsvermogen is verbeterd, iets waar de VVD de voorgaande jaren ook vaak op heeft gehamerd gezien de financiële risico's die de gemeente loopt. De stortingen in de algemene reserve kunnen we dan ook goed volgen. Maar hiermee zijn we in de ogen van de VVD er nog niet. De risico's voor de gemeente blijven erg groot. Kijk naar de wegen waar we het al over hebben gehad en Wildlands.

We zien in paragraaf 2.4 de autonome ontwikkelingen. De meeste posten hierin kunnen wij als VVD goed volgen. Bij meerdere forse indexeringen vragen we ons af of er niet feitelijke sprake is van een verkapte reële subsidieverhoging. Ik noem het Atlas, Facet en De Toegang. Wat de VVD betreft moeten we daar wel scherp op zijn. Kan het college dat er reëel gesproken de subsidies niet zijn verhoogd?

Dan over het nieuwe beleid dat wij hebben kunnen lezen. In grote lijnen kan de VVD zich hier heel goed in vinden, maar toch hebben wij wel wat kritische opmerkingen. Om het oude Emmen Op Kop nieuw leven in te blazen en hier een fonds voor op te richten, kunnen wij ons goed daarin vinden. Wat ons betreft moeten de overige evenementen niet afhankelijk van subsidies zijn. Het is ook geen overheidstaak. Maar wat betreft dat laatste stelt de VVD zich de vraag: doen we als overheid soms niet te veel? We zien steeds meer voorbijkomen wat in onze ogen geen gemeentelijke taak is, soms zelfs dubbelop. Laten we doen wat we moeten doen en geen oneigenlijke taken.

Over het volume bereikbaarheid Emmen-centrum kunnen wij aangeven dat dit in de basis goede plannen zijn. Waar de VVD nog wel voor wil pleiten, is om hierin het geschikt maken van het toekomstige tracé van de Nedersaksenlijn op te nemen. Onder meer omdat ook het stationsgebied van Emmen specifiek wordt benoemd. Neem de plannen van de Nedersaksenlijn daarin mee.

Daarnaast zien we wederom groei in de forse budgetten van het sociaal domein. Ook daar zetten wij als VVD nog steeds onze vraagtekens bij. Waar we ons als VVD wel bij achter de oren hebben gekrabd, is het hoge kostenplaatje voor de kinderraden. Deze budgetten zijn niet kinderachtig.

Dan ga ik verder over de verschillende onderwerpen vanuit de programma's. In de bijdrage bij de Berap van de VVD is al kort iets gezegd over de wegen. Onze collega's van het CDA hebben een toezegging gekregen van het college om als raad een overzicht te krijgen van de belangrijkste wegen in onze gemeente die een andere kwaliteit zouden moeten hebben. Is dit inmiddels al voorhanden of is dit zich nog door de kuilen en hobbels een weg aan het banen richting ons? Dat is iets anders dan waar wethouder Bos het over had bij de behandeling van de Berap.

We lezen verder over de wegen over de achterstand van het onderhoud die verder is toegenomen. De intensivering voor onderhoud infrastructuur is nog steeds ontoereikend. Eerder aangehaald door de VVD: hier mag meer geld naartoe. Dit een schuldrisico naar de toekomst toe. Hoe langer hiermee wordt gewacht, hoe groter de schade in de toekomst. Dit is een van de redenen dat de financiële risico's van de gemeente zo hoog zijn.

Waar we positief over zijn, zijn de plannen met betrekking tot de fietsnelwegen. Goed te zien dat deze in samenwerking met onze collega-gemeenten Coevorden en Borger-Odoorn zijn geconcretiseerd. Nu nog een stevige impuls voor de overige, normale fietspaden.

De VVD maakt zich ernstige zorgen over de veiligheidssituatie in Nieuw-Weerdinge. Daarom hebben we ook de motie voor extra politie-inzet mede ingediend en roepen wij daarnaast het college op om hier ook zelf eventueel initiatief in te tonen, mocht het niet lukken met de politie, en om de capaciteit van de boa's verder uit te breiden. En dan zowel in de diepte als in de breedte. Is de Begroting gericht op veiligheid nog wel toereikend, gezien deze situatie? is onze vraag aan het college.

Bij de Kadernota is de door de VVD opgestelde motie over het versterken van de griffie unaniem aangenomen. We zijn zeer content met de voorlopige uitwerking hiervan en zien ook met de

gepleegde investering een impuls van de raad. Goede ondersteuning van de raad met een steeds groter wordende werkdruk is essentieel.

Daarnaast wil de VVD een compliment maken voor de lobbystrategie die door de gemeente wordt gehanteerd. Dat is een goede zaak en zo zit de wereld volgens de VVD in elkaar. Naast dat de gemeente dit doet, roep ik ook de collega's van de landelijke partijen op om dit te blijven doen bij hun eigen partij in Den Haag, om zo meer mogelijk te maken voor onze gemeente en regio. Wij zullen ook onze staatssecretaris zelf aandringen op meer politiecapaciteit.

We moeten het toch weer aanhalen, het Rensenpark. Maar laat ik nu eens beginnen met een compliment. Kort geleden hebben wij als raad de plannen mogen aanschouwen van het klimpark dat moet gaan verrijzen in het Rensenpark. Zo ziet de VVD het graag: een bedrijf dat gaat investeren in het Rensenpark en daarmee ook voor reuring in het park gaat zorgen – *chapeau!* Maar tussen de regels door en na wat dieper speurwerk in de Begroting zien we dan toch weer een investering van ongeveer 11 miljoen in het Rensenpark. Maar waar is dat op gebaseerd? De raad heeft de visie goedgekeurd, maar voor deze 11 miljoen zien wij geen plan voorliggen. Wat ons betreft komt er eerst een plan in plaats van dat we een blanco cheque geven. Kortom, college, wat is het plan? Wij hebben hiervoor een motie opgesteld die mede wordt ingediend door de SP en de 50PLUS:

Motie M3 'Rensenpark investeringen' (ingediend door de fracties van de VVD, de SP en 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- ***op verzoek van de raad een nieuwe visie is opgesteld voor het Rensenpark;***
- ***deze visie een grove schets is richting de toekomst;***
- ***het college om 10,5 miljoen euro vraagt om de komende jaren te investeren;***

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- ***te komen met een concreet investeringsplan voor het Rensenpark;***
- ***aan te geven welke panden wel en welke niet toekomstbestendig zijn;***
- ***helder en transparant te communiceren met de raad over de (in)richting;***
- ***voor de besluitvorming over de Begroting 2024 te komen met een investeringsplan voor de 10,5 miljoen euro;***

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jonge (VVD): Daarnaast wacht de VVD nog steeds op de door de VVD gevraagde technische staat van de huidige gebouwen in het Rensenpark. Of is de tekst in de Begroting, *'de voorgestelde onderhoudsmaatregelen die nodig zijn om de gebouwen toekomstbestendig en duurzaam te maken in plaats van sloop'*, op deze technische staat gebaseerd?

Dan de VVD en VvG: ja, waar staat dat laatste dan voor, hoor ik u denken? Nou, dat VvG staat voor Vincent van Gogh, zijn naam behoeft verder geen introductie. Wij beschikken in Emmen over een unieke museale erfgoedlocatie, namelijk het Van Gogh Huis Drenthe. Dit jaar stond Van Gogh volop in de schijnwerpers: daarvoor is flink geïnvesteerd. De prognoses zijn uitstekend en wij willen absoluut niet dat dit als een nachtkaars uitgaat. Immers, het Van Gogh Huis Drenthe kan in de gemeente Emmen voor grote economische mogelijkheden met betrekking tot het versterken van toerisme en dagrecreatie zorgen. Zeker als je hier in de toekomst de samenwerking wordt gezocht met het Drents Museum en mogelijk ook met het Van Gogh Museum. Hiervoor hebben we dan ook een motie opgesteld en die dienen we samen in met het CDA:

Motie M4 'Herpositionering en versterking positie Van Gogh Huis Drenthe' (ingediend door de fracties van de VVD en het CDA)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- ***het Van Gogh Huis Drenthe in Veenoord het enige openbaar toegankelijke pand in Nederland is, waar een van de beroemdste schilders ter wereld woonde en werkte;***
- ***er wereldwijde belangstelling is voor het Van Gogh Huis;***
- ***er in het kader van het Van Gogh Jaar veel geïnvesteerd is door zowel de provincie als gemeente Emmen in het Van Gogh Huis Drenthe;***

- *het Van Gogh Huis Drenthe niet beschikt over parkeergelegenheid, wat met de huidige en toenemende verwachte bezoekersaantallen zeker tot problemen zal leiden;*
- *het Van Gogh Huis Drenthe op vrijwilligers draait, aangevuld met een minimale ondersteuning van één betaalde kracht voor 16 uur per week;*

Overwegende dat

- *het Van Gogh Huis Drenthe alles heeft om een grotere en prominente culturele rol te spelen in de gemeente Emmen;*
- *het betreuenswaardig en teleurstelling zou zijn als de belangstelling, die naast lokaal regionaal ook landelijk en wereldwijd is, niet economisch benut wordt;*
- *de kans om te groeien en continuïteit te garanderen, voor de toekomst beperkt en/of uitgesloten wordt;*

Van mening zijde dat

- *deze museale erfgoedlocatie een belangrijke positie in de gemeente Emmen kan en moet gaan vervullen;*
- *een prominente culturele rol van het Van Gogh Huis Drenthe bijdraagt aan het versterken van het toerisme in de regio en de dagrecreatie in de gemeente Emmen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *zich actief in te zetten, zodat het Van Gogh Huis Drenthe verder door kan groeien en geprofessionaliseerd kan worden voor de langere termijn;*
- *te onderzoeken hoe het Van Gogh Huis Drenthe zich verder kan professionaliseren door het inzetten van personeel dat onder andere verbindingen en samenwerkingen kan opzetten met het Drents Museum en het Van Gogh Museum;*
- *de mogelijkheid te onderzoeken voor parkeergelegenheid;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Koops (D66): Ja, u geeft zelf terecht aan dat er dit jaar heel veel aandacht is geweest voor het Van Gogh Jaar, zelfs dit huis ademt Van Gogh uit en dat is een prachtig iets. Moeten wij uw motie dan begrijpen als een ondersteuning van de huidige inzet van het college? Of ziet u daar nog ruimte in voor uitbreiding?

De heer De Jonge (VVD): Ja, wij zien daar ook wel een uitbreiding in. Want als er meer mensen gaan komen richting het Van Gogh Huis, zal er ook wat meer gecreëerd moeten worden. Het aantal parkeerplaatsen daar bijvoorbeeld is minimaal. Dus daar zou je ook aan kunnen denken. En misschien trekt het nog meer mensen aan, dus je moet wel ook de maatregelen daarvoor kunnen nemen. Vandaar ook de strekking van deze motie.

Ik noemde eerder al het sociaal domein. Wethouder Wanders zei bij de behandeling van dat beleidskader: 'Ambities kun je genoeg hebben.' Het is zeker goed om ambities te hebben, want je moet wel prioriteiten stellen om de doelen en maatschappelijke opgaven te halen, zeker in het sociaal domein. Wanneer onderzoeken of rapporten met conclusies komen dat bepaald beleid en/of activiteiten weinig effect hebben, niet succesvol zijn of zelfs een verdubbeling kennen, dan moeten we daar direct op kunnen reageren door deze af te schalen en/of te beëindigen. Dit kunnen wij pas als het college in de Begroting volledig gaat werken met concreet meetbare doelen. Uitschakeling van de verdubbeling van taken en werkzaamheden die nu uitgevoerd worden door de te vele instanties en organisaties, zou al een behoorlijke kostenbesparing zijn. Beleidsaanpassingen die leiden tot een efficiëntere werkwijze, kunnen enorm kostenbesparend zijn.

En dan financiële geletterdheid. De VVD heeft dit eerder aangehaald bij een rondvraag. Kan de wethouder aangeven of hier stappen in zijn gezet? Wij vinden dit namelijk belangrijk, zeker in onze gemeente.

Dan 'Economie en werkgelegenheid'. De kavels voor bedrijven zijn bijna op en dat baart de VVD wel wat zorgen. Moeten we straks 'nee' verkopen tegen bedrijven die zich hier willen gaan vestigen of bedrijven die willen uitbreiden? En de kans lopen dat ze zich ergens anders gaan vestigen waar wel ruimte is? Er wordt een bedrag begroot voor een onderzoek, maar wat ons betreft moet dat parate kennis zijn. We moeten inzichtelijk hebben wat er kan en welke mogelijkheden we binnen onze gemeente hebben. Gelet op de grote hoeveelheid leegstaande, verpauperde bedrijfspanden op de

bestaande bedrijventerreinen lijkt het de VVD verstandig dat de gemeente hier de regie pakt, zodat enerzijds meer bedrijventerreinen beschikbaar komen, anderzijds de veiligheidsrisico's hier worden verminderd – denk aan bijvoorbeeld ondermijning. Wellicht biedt dit ook een mogelijke oplossing voor de netcongestie.

Daarnaast willen we ook de mogelijkheden van hybride bedrijventerreinen nog een keer aanhalen. Als er dan toch een tekort is aan kavels, kijk dan bijvoorbeeld naar onze tuinbouwgebieden. Daar verdwijnen kassen en blijven de ruimtes leeg. Misschien passen op die locaties wel andere bedrijven. Voor hetzelfde geld leidt dit tot een win-winsituatie: een bedrijf dat mogelijk restwarmte heeft die door de tuinder ernaast gebruikt kan worden voor de verwarming van zijn kassen. We roepen het college dan ook op om naar deze mogelijkheden te kijken. Over de bedrijventerreinen hebben we ook nog een motie opgesteld. Die zal ik nu ook zo inleveren:

Motie M5 'Ruimte voor bedrijventerreinen' (ingediend door de fractie van de VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- *er een tekort dreigt aan ruimte voor bedrijven om uit te breiden of zich te vestigen in de gemeente Emmen;*
- *dit ernstige gevolgen en consequenties kan hebben voor economische groei en werkgelegenheid;*
- *er reeds een onderzoek naar de toekomst van bedrijventerreinen wordt opgestart;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *het onderzoek uit te breiden met het in kaart brengen van vraag en aanbod van bedrijventerreinen in de gemeente Emmen;*
- *inzichtelijk te maken waar mogelijke ruimte is voor uitbreiding;*
- *andere oplossingen zoals transformatie of inbreiding mede te onderzoeken;*
- *het budget voor het onderzoek 'Toekomstbestendige bedrijventerreinen' is nu 100.000 euro; mocht door deze taakuitbreiding meer geld nodig zijn, dan kan dekking gevonden worden in het begrotingsoverschot van 2024;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jonge (VVD): We staan aan de vooravond van een groot aantal projecten dat op ons afkomt en dat zijn geen kleine projecten. Sterker nog, bij de VVD rijst de vraag of dit de financiële of organisatorische draagkracht van de gemeente niet te boven gaat, mede gelet op de zwakke solvabiliteit. Ik noem als voorbeelden de Greenwise Campus, de zorgcampus, de sport- en beweegcampus – ja, het zijn veel campussen, hoorde ik het CDA ook al zeggen –, het stationsgebied, het onderhoud van de wegen, het Rensenspark. En ook als raad komt er wat dat betreft veel op ons af.

Ik kom richting een afronding. De VVD kan zich in grote mate vinden in de voorliggende Begroting. We zijn blij dat er ook voldoende geïnvesteerd kan worden in onze gemeente en daarnaast hebben we onze zorgpunten aangehaald. We staan ook aan de vooravond van de landelijke verkiezingen, wat ook weer een andere dynamiek teweeg kan gaan brengen. Kortom, we hoeven ons niet te gaan vervelen.

Tot zover onze eerste termijn.

De heer Wittendorp (CDA): De heer De Jonge had het over heel forse investeringen in het Rensenspark. Wij hebben ze niet kunnen vinden. Maar we twijfelen er niet aan dat de VVD ze heeft gevonden. De vraag is of de VVD die ook met ons kan delen.

De heer De Jonge (VVD): Nou, die kan ik zeker met u delen. We hebben straks toch nog een pauze tot donderdag, dus die kan ik volledig met u delen.

De voorzitter: O, ja. Anderen nog? Niet? Dank u wel. Dan zijn er bij dit betoog drie moties ingediend. Voor de raadsleden even: als u uw iBabs-pagina met een zekere regelmaat ververs, dan ziet u boven de agenda al die moties en amendementen voorbijkomen. Dat is straks ook handig als u daar in de schorsing verder over wilt beraadslagen.

Dat gezegd hebbende gaan wij naar de vijfde bijdrage. Die is van de SP, van de heer Kuiper, die inmiddels al richting het spreekgestoelte is gelopen. Meneer Kuiper, ik geef u graag het woord.

De heer Kuiper (SP): Vandaag hebben we het over de Begroting voor 2024. Een begroting die er wat het financieel plaatje betreft goed uitziet. Ik kan alvast wel verklappen dat we niet heel veel op- of aanmerkingen hebben op deze Begroting. Niet veel, maar wel wat. Met de Tweede Kamerverkiezingen voor de deur zijn er nog wat onzekerheden.

In de aanloop naar deze behandeling is er veel en indringend gesproken over het ‘ravijn’ van 2026. In deze Begroting zien we dat op het oog niet echt terug.

Hoe snel wordt de Spreidingswet ingevoerd? En onder welke voorwaarden, zeker ook lokaal gezien van groot belang, kijken we naar de zeer gespannen situatie in Nieuw-Weerdinge? Wat kunnen we als overheid nog gaan doen? Meer boa’s of meer politie? De bal ligt bij de regering. Maar die lijkt dit nog steeds niet voldoende te beseffen.

Wij hebben nog een energiecrisis te overwinnen. Wordt er nu echt tempo gemaakt met het robuuster maken van de netcapaciteit? En welke prioriteiten stellen we met z’n allen?

Dan is er nog in toenemende mate een sterke onrust in de wereld. Kijk naar de oorlogen in Oekraïne en Palestina. Dat heeft grote invloed op hoe iedereen op elkaar reageert. We maken ons daar ook lokaal gezien grote zorgen over.

Daar is dan ook nog ons klimaatprobleem. Ik zeg bewust ‘ons’, want wij, de mens, hebben het probleem veroorzaakt en wij moeten dat dus ook weer oplossen. Om daarin alle neuzen de goede kant uit te krijgen, is nog wel de grootste uitdaging.

En temidden van deze grote grensoverschrijdende problemen hebben we ook nog onze eigen uitdagingen. Zo willen we een leefbare gemeente zijn waar iedereen mee kan doen en waar participatie op alle terreinen een groot goed is. We willen voldoende huizen bouwen, zodat iedereen die dat wil, ook écht deel kan uitmaken van onze mooie gemeente.

Daarbij hoort vanzelfsprekend een goede verbinding met de rest van de wereld. De Nedersaksenlijn is wat ons betreft van groot belang om de hele regio van Groningen tot Overijssel – het mooiste stuk zit er natuurlijk tussenin – te verbinden met het westen en oosten, tot Scandinavië aan toe.

Wij moeten er met onze bedrijvigheid klaar voor zijn. Daarom is het ook van belang dat we goed inzetten op nieuwe technologieën: de energiehub, GZI Next en Greenwise Campus zijn projecten waar wij als gemeente trots op mogen zijn.

Het initiatief om een sport- en beweegcampus te ontwikkelen aan de Meerdijk is een ontwikkeling waar de SP met belangstelling naar kijkt. Een combinatie van een nieuw stadion en onderwijs is een voor de hand liggende gedachte. Maar je kunt je afvragen of we daar gemeenschapsgeld in moeten stoppen. Wij zouden het erg waarderen als daar ook een mogelijkheid komt waar onze inwoners ook zelf direct baat bij hebben. Bijvoorbeeld een sportcentrum waar ook minima kunnen sporten voor een gereduceerd bedrag, bijvoorbeeld via de gemeente met een minimaregeling.

Onze fractie maakt zich grote zorgen over de georganiseerde criminaliteit. Je ziet het niet, maar het woekert erger dan de Japanse duizendknoop. De burgemeester kan panden sluiten wat hij wil, maar dan worden er net zo snel weer twee nieuwe geopend: het is dweilen met de kraan open. Vaak weten omwonenden wel min of meer wat er gebeurt, maar we hebben zelfs van huisartsen gehoord, die niet meer in bepaalde panden naar binnen durven vanwege de situatie die men daar aantreft. Het is een bijzonder lastige materie, maar dit mag nooit normaal worden gevonden.

Het sociaal domein. De vergrijzing komt eraan en we weten nog niet goed hoe we daarmee om moeten gaan. Het lijkt wel iets van Game of Thrones, *‘the winter is coming’*. Het lijkt ons goed om elders in het land alvast goed te kijken naar initiatieven die wellicht ook hier goed kunnen passen. De SP heeft landelijk het idee van een zorgbuurthuis gepresenteerd. Inmiddels is er zelfs al één in bedrijf: misschien goed om dat als gemeente ook eens in de gaten te houden.

Ten slotte nog een aantal vragen. Op bladzijde 13 gaat het over PGB jeugd: de gemeente stuurt op zorg in natura, maar de aanvragen zijn vooral voor PGB’s. Hebt u enig idee waarom inwoners liever kiezen voor een PGB en niet voor ZIN?

Bladzijde 13, lagere kosten Wet kinderopvang. Dit roept een heleboel vragen op, waaruit blijkt dat er minder opvang nodig is voor kinderen met een medische indicatie. Hoe komt het dat meerdere gezinnen zijn verhuisd naar andere gemeenten? Is dat een soort financieel gestuurde kleine volksverhuizing? Volgens de fractie van de SP is het niet wenselijk om dat budget te verlagen, met de

kans dat er volgend jaar een tekort is en dat het weer verhoogd moet worden. Heeft de wethouder er vertrouwen in dat dit niet het geval zal zijn?

Bladzijde 51, jeugdparticipatie. Jeugdparticipatie, zodat jeugdhulp als vorm van jeugdondersteuning minder ingezet moet worden. Dit is een goed middel om zo in eerste instantie de jeugdhulp te ontzien, maar dit moet natuurlijk geen doel op zich zijn. Dan zou het gevolg ervan kunnen zijn dat jeugdzorg of –ondersteuning te laat wordt ingezet.

Bladzijde 61, jongeren. We zien dat steeds meer jongeren in een kwetsbare positie terechtkomen, zelfs thuisloze jongeren komen steeds vaker voor. Hoe bereiken we deze jongeren en hoe kunnen we de juiste ondersteuning geven? Wat kunnen we samen met de organisaties doen om de jongeren die tussen wal en schip dreigen te vallen?

Bladzijde 73, Wmo. We lezen dat de vraag naar Wmo de komende jaren steeds groter wordt en dat pas in januari 2026 de eigen bijdrage weer teruggezet wordt naar inkomstenafhankelijkheid. Wat kunnen we als gemeente doen om de klappen zo veel mogelijk op te vangen? De SP ziet het gevaar dat er een onevenredig grote druk op het sociaal domein komt.

Ten slotte uw opmerking dat zowel college als raad het erover eens zijn dat er meer ingezet moet worden op de lobby. Hier zijn we het in ieder geval volledig mee oneens.

De voorzitter: ‘Oneens’? ‘Oneens’, zei hij. Ja, oké. Dat is uw goed recht, ja. Ik merkte enige verbazing bij de raad over dat laatste zinnetje. Dus ik dacht: ik zal even helpen.

Dat gezegd hebbende gaan wij naar de fractie van de PVV, de heer Post. Meneer Post, ook aan u het woord.

De heer Post (PVV): Het voorwoord begint met de zin ‘Emmen investeert in de brede welvaart van inwoners.’ Dat is goed om te horen, maar brede welvaart in een tijd dat boodschappen niet te betalen zijn en de mensen moeite hebben de rekening te betalen, is wat ons betreft toch echt te optimistisch.

De volgende alinea begint met een waarschuwing betreffende de tekorten die waarschijnlijk gaan komen in 2026, het zogenaamde ‘ravijn’ waar we op af denderen. Goed om te horen dat er actief gelobbyd wordt door de VNG en laten we hopen dat het nieuwe kabinet hier iets mee gaat doen. Echter is het al met al wel een onzekerheid die op de loer ligt en dit verdient voor ons als raad een dagelijks bestuur van de gemeente wel de aandacht. We zijn dit aan onze inwoners verplicht. We krijgen als gemeente Emmen steeds meer verantwoordelijkheden, maar minder middelen om deze naar behoren uit te voeren.

Veel kosten zijn de afgelopen jaren gestegen en stijgen voor onze burgers maar door. Dit geldt ook voor de bedrijven. Zo lezen we bijvoorbeeld dat de kosten van Menso stijgen. Menso verzorgt de inburgeringstrajecten van asielzoekers. De toestroom is dusdanig hoog dat men niet kan inschatten wat voor kosten dit met zich mee zal brengen. Een slechte zaak volgens de PVV.

Betreffende de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne tast men over de kosten ook nog in het duister. Er wordt in de Begroting uitgegaan van 11 miljoen aan kosten, maar welke vergoeding hiervoor terugkomt vanuit het Rijk, is ook maar afwachten. Bij de komst van deze laatstgenoemde groep vluchtelingen werd trouwens uitgegaan van tijdelijke opvang. De vraag is in hoeverre we van ‘tijdelijk’ kunnen blijven spreken en moeten we er al van uitgaan dat veel van deze mensen uit Oekraïne hier zullen blijven?

In hoofdstuk 3 lezen we het doel dat inwoners zich prettig en veilig moeten voelen in hun eigen leefomgeving. Maar ook lezen we dat de extra toestroom van asielzoekers zorgt voor veel overlast. Vooral inwoners uit Nieuw-Weerdinge kunnen hierover meepraten. De komst van nog meer asielzoekers zal leiden tot nog meer gevoel van onveiligheid. Ook zal de toename van asielzoekers tot een toename van criminaliteit en zal dat, of het nu linksom of rechtsom is, ook extra kosten met zich meebrengen. We vragen ons dan ook af of de burgemeester bereid is om extra handhavers in te zetten in Nieuw-Weerdinge. We hebben het dan over handhavers met een RTGB-bevoegdheid.

Dan komen wij hoofdstuk 4. Hierin staat dat er door de grote opvang van vluchtelingen een grote vraag is ontstaan naar onderwijs, huisvesting en leerlingenvervoer. Dat dit de gemeente geld kost, moge duidelijk zijn. Maar waar wij als PVV voor willen waken, is dat wederom onze eigen inwoners en hun kinderen hiervan de dupe worden.

In het volgende hoofdstuk lezen we dat Emmen energieneutraal moet zijn in 2050. Wij als PVV zijn van mening dat dit niet gaat lukken en je dit ook helemaal niet moet willen. Deze doelstelling kost ons

ontzettend veel geld en Jan-met-de-pet zal hier wederom de dupe van zijn. Want aan het eind van de rit betaalt de eindgebruiker.

Bij programma 6 valt op dat bij asiel en immigratie door een zeg maar gerust enorme toename van statushouders de uitgaven voor woninginrichting ook stijgen. Eigenlijk toch van de zotte dat je dan als Nederlander door omstandigheden op straat komt te staan en je het dan maar helemaal zelf moet oplossen.

Ook zijn er bij onze partij zorgen over huisvesting van deze statushouders. Ook al krijgen ze dan in onze gemeente geen voorrang ten aanzien van een normaal ingeschreven huiszoekende, de gemeente heeft wel een plicht om statushouders te voorzien van huisvesting. Dus hoe je het ook wendt of keert, de ingeschreven inwoners die al jaren op de wachtlijst staan, zullen hier dan toch de dupe van worden. Bij 'Verkeer en vervoer' gaat het onder andere om de bereikbaarheid van Emmen. Dit is wat ons betreft goed in orde. Wel maken we ons als PVV zorgen over de treinverbinding tussen Zwolle en Emmen. Steeds horen we geluiden over dat deze trein vermeden wordt, dit door de overlast – en het wordt bijna vervelend – veroorzaakt door asielzoekers.

We komen bij ons zorgenkindje Wildlands. Ieder jaar moet er weer gemeenschapsgeld naar Wildlands. Dit jaar weer een extra 1,4 miljoen, waar inmiddels 90 procent van is uitbetaald. Onze fractie stemde tegen het raadsvoorstel om extra geld ter beschikking te stellen. Wat ons betreft had een kleine verhoging van de entreeprijs het ontstane gat gedicht. Het gaat maar door met het geld dat onze inwoners toekomt, richting Wildlands verschuiven. Het wordt tijd dat het park zichzelf bedruipt, maar dat kon in de toekomst nog weleens een harde dobber worden gezien de stijgende kosten over de hele linie. Het zou maar zo kunnen zijn dat het bezoekersaantal van 800.000 niet gehaald gaat worden de komende jaren. En dan? Weer een schip met geld die kant op? Eén keer is het genoeg, maar wanneer is dat? stellen wij als PVV de vraag.

De heer De Jonge (VVD): Ja, ik hoor de PVV zeggen dat het een keer genoeg is. U hebt het elke keer over Jan-met-de-pet, maar als het misgaat, dan kan Jan-met-de-pet dat ook gaan betalen.

De heer Post (PVV): Dat klopt, maar we blijven nu ook geld gooien in een bodemloze put. Het is beter om je verlies te nemen en het geld dat we nu steeds maar in Wildlands blijven pompen, ergens anders aan uit te geven. Dat is onze mening.

De heer De Jonge (VVD): Ja, volgens mij hebben we binnenkort nog een bijeenkomst bij Wildlands. Het lijkt me goed dat u daar ook heen gaat, want dan kunt u horen dat het ook juist de goede kant op gaat.

De heer Post (PVV): Oké. Ik vervolg mijn betoog.

We lezen verder dat het gemeentehuis op zaterdag geopend blijft. Er wordt gesteld dat hiermee de belofte van de gemeente Emmen, namelijk een goede bereikbaarheid voor haar burgers, waarmaakt. Maar de inwoners uit de buitendorpen dan? Door het sluiten van de gemeentewinkels moeten inwoners soms meerdere malen naar Emmen voor bijvoorbeeld een nieuw rijbewijs. Dit is vooral voor ouderen en zieken soms heel lastig. Maar wat de PVV betreft moet dit veranderen.

Al met al zijn we op grote lijnen akkoord met de Begroting voor 2024, maar gezien de door ons genoemde punten kunnen we niet akkoord gaan met de voorgestelde Begroting 2024. We zullen daarom tegen deze Begroting stemmen.

De voorzitter: Ja, dat laatste is uw goed recht. U had ook even kunnen afwachten welke beraadslagingen er nog komen. Want anders kunnen we de vergadering nu afronden, denk ik. Maar goed, het is helemaal aan u om dat al op voorhand te zeggen. Meneer Pruijscher, ik geef u het woord.

De heer Pruijscher (ChristenUnie): Net als het CDA ook een korte terugblik naar onze beschouwing op de Kadernota. Dit is toch even het kader voor vandaag. En daar zijn wij begonnen met een opmerking over de opstelling van Emmen als nabije overheid, inclusief de oproep om naar buiten te gaan, contact te leggen met onze inwoners en om aansluiting te zoeken bij initiatieven die er al zijn, bij de beweging die er in de samenleving al is. Daarvoor is ruimte nodig. Ruimte om te experimenteren en

te zoeken naar wat werkt voor de gemeenteraad om misschien ook iets meer aan te schuiven bij inwoners. U had al een *cliffhanger* aan het begin van de middag: daar gaan we het over hebben. Maar ook ruimte voor ambtenaren en het college uiteraard om speelruimte te hebben binnen de kaders die wij vaststellen.

Daar voegen we vandaag nog een element aan toe, namelijk ook ruimte voor onze inwoners zelf om hun initiatieven vorm te geven. Onze inwoners weten vaak heel goed wat ze willen in hun dorp of wijk en hoe dat kan verbeteren. En ook hoe ze hun leefbaarheid kunnen verbeteren. Door samen initiatieven te nemen en projecten op te zetten, ontstaat er ook saamhorigheid, iets van trots, stond in het amendement. Als overheid moeten we dat soort initiatieven de ruimte geven – ‘faciliteren’, zoals dat dan met een dure term heet. Daarvoor hebben we dat Fonds Dorpen en Wijken in onze gemeente, maar we zien ook dat het soms beklemmend kan werken en daarom hebben wij het amendement mede ingediend om de komende twee jaar dat budget te verhogen naar 200.000 euro.

Een van de meest besproken maatschappelijke thema's is wonen. Ook binnen onze raad en commissies hebben we het daar met regelmaat over en vaak ook aan de hand van bestemmingsplannen. Dan verzuchten wij weleens, in de fractie en soms ook weleens publiek: ‘Het gaat weer om woningen in het dure segment. Is daar nu de nood het hoogst?’ Zeker met een paar miljoen nu over op de Begroting komt dan snel de gedachte op om dat dus ergens anders voor in te zetten. Maar als we dan terugkijken in onze Woonvisie, zoals dat ook in de Begroting staat, is er wel degelijk ambitie op dat terrein. Dat ook de corporaties een grote uitdaging hebben en zich ook heel bewust richten op de wat langere termijn. Toch zien we onder druk van de prijsstijgingen ook spanning ontstaan op die woningmarkt. Als het voor de markt dan alleen maar uitkan om in het dure segment te bouwen, hoe zorgen wij er dan als overheid voor dat er toch voldoende woongelegenheden is, ook voor starters, voor studenten, voor ouderen, voor huurders? Komen we met verschillende mensen voor ogen – en dan het liefst in een verduurzaamd huis, natuurlijk – ook knelpunten tegen op onze woningmarkt? Daarom verzoeken we in een motie het college dat in kaart te brengen en daarvoor aan de raad te rapporteren vóór de behandeling van de Kadernota 2025. Want ik had nog een foutje gemaakt. Dat scheelt dan weer van een meer senior raadslid naast mij, die dat soort dingen kan herstellen. Dus 2025 hebben ervan gemaakt. Die motie wordt mede ingediend de leden Louwes, Linnemann, Hoogenberg, Wittendorp, De Jonge, Kuiper en Kasteleijn:

Motie M6 ‘Knelpunten woningmarkt’ (ingediend door de fracties van de ChristenUnie, de PvdA, Wakker Emmen, de VVD, 50PLUS, de SP en het CDA)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- ***de woningvoorraad tot aan 2030 moet groeien met 4.000 woningen, zoals blijkt uit de Begroting 2024 en de vastgestelde Woonvisie;***
- ***voor inwoners in sociale huurwoningen prestatieafspraken zijn gemaakt over het verduurzamen van woningen, waaronder het mogelijk aardgasvrij maken, over de aantallen te bouwen woningen, maar ook over de mogelijkheid om circulair te bouwen toe te passen;***

Overwegende dat

- ***de kwaliteit van bestaande (huur)woningen, waaronder de duurzaamheid, een grote uitdaging laat zien en een impuls kan gebruiken;***
- ***er constante verschuivingen plaatsvinden op de woningmarkt, waar de overheid vanwege de zorgplicht voor voldoende woongelegenheden snel op moet kunnen inspelen;***
- ***we in Emmen alle inwoners – studenten, starters, huurders, kopers in verschillende segmenten, ouderen – een goede en betaalbare woning willen bieden;***

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- ***knelpunten op de woningmarkt waar het gaat om de woningkwaliteit en de bediening van doelgroepen, in kaart te brengen, en hierover aan de raad te rapporteren vóór de behandeling van de Kadernota 2025, zodat daarin (financiële) maatregelen kunnen worden meegenomen;***

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Pruischer (ChristenUnie): Een ander groot dossier dat ook al wel is aangestipt, is de sport- en beweegcampus: de gebiedsontwikkeling van de Meerdijk, een combinatie met de

stadionontwikkeling van FC Emmen. Deze maanden moet een integrale businesscase, op hoofdlijnen althans, een voorlopig go/no-go-moment opleveren en eind volgend jaar dan een definitief besluit. En in dat hypothetische geval leidt dat tot investeringen in een sporthal, onderwijshuisvesting en infrastructuur in het openbaar gebied. Dat is nog wel wat ver weg, maar dat klinkt vrij logisch, ook gezien vanuit onze taak waar we als overheid in zouden kunnen investeren. Maar dat mag wat ons betreft niet voorwaardelijk zijn voor de bouw van het stadion. Anders gezegd: we zijn niet zo zeer sluitpost, maar we willen ook niet het fundament van het hele project zijn. Dus wij verwachten eigenlijk een integrale discussie op dit dossier en dat vraagt ook om uitgebreide en inzichtelijke rapportages, maar vooral ook om een tijdig debat over dit dossier en besluitvorming. Dus niet via zo eventjes wat alinea's in een kadernota of een begroting. Wanneer verwacht het college dat debat met ons te gaan voeren?

Een ander thema waar we het over willen hebben of misschien ook wel móéten hebben, is jeugd. De Angelslo Academy is al genoemd. Het gaat daarbij om een experimentele aanpak om meer perspectief voor de jeugd in Angelslo te creëren. Daar staan er een paar zinnen, en misschien een flinke alinea, over in de Begroting, maar de navraag leverde ons als tweeënhalve kantje op. Dat bevestigde bij ons het gevoel dat dit onderwerp dus eigenlijk te groot is om zo in de Begroting te fietsen. De toelichting liet wel duidelijk zien ook dat de problematiek zich stapelt. Het hoogste percentage jeugd met een uitkering, het hoogste gebruik van minimaregelingen door jeugdigen, het hoogste percentage voortijdig schoolverlaters en tegelijk slechter op het gebied van sport, roken en gezondheid in brede zin. We maken ons daar echt zorgen om, want je ziet dat door die stapeling niet alleen een wijk afglijdt, maar eigenlijk daar ook een soort verloren generatie ontstaat. Daarom willen we daar zeker als ChristenUnie dichterbij zitten en wat ons betreft met de hele gemeenteraad. We vragen het college om ons blijvend en structureel te informeren over dit experiment, maar ook om de activiteiten van dit experiment en de resultaten met ons te delen. Dus meer dan in die alineaatjes van de p&c-cyclus.

In het verlengde daarvan ligt ook de zorg voor de groeiende criminaliteit onder de jeugd, niet alleen drugsgelateerd, maar ook de overige criminaliteit. Ook in programma 3 staat dat inclusief de lokale aanpak. Ook daarvoor geldt hetzelfde: informeer ons tijdig en structureel, zou ik zeggen.

In de Begroting wordt ook gewezen op de stijging van het aantal mensen dat bij De Toegang aanklopt. En navraag leert dat de verwachting is dat dit meer mensen zijn dan waar we rekening mee hebben gehouden en dat het volgend jaar ook de extra middelen van 250.000 euro niet toereikend zijn. Er staat: *'Er zullen bestuurlijke keuzes gemaakt moeten worden.'*, waarbij ook de optie van wachtlijsten niet wordt geschuwd. Wat ons betreft is dat niet nodig. We hebben de komende twee jaar voldoende middelen om dat op te vangen. In zo'n situatie laat je mensen niet wachten op de ondersteuning die ze kunnen gebruiken. We horen ook graag van het college hoe zij grip willen krijgen op die stijging van dit aantal mensen en daar financieel mee om willen gaan, zowel het komende jaar als ook de jaren die nog zullen volgen.

Dan niet helemaal tot slot, maar in ieder geval het laatste blokje. Dat gaat over cultuur. We zijn tevreden met het onderzoek naar beeldbepalende gebouwen. Juist in onze gemeente moeten we zorgvuldig zijn met de gebouwen die we hebben en die ook beeldbepalend zijn in het straatbeeld. Want daar hebben we nou niet echt een overvloed van. En in het verlengde daarvan zijn we ook blij met die subsidie voor gemeentelijke monumenten. In onze ogen was het bedrag van 4.000 euro wat aan de lage kant, maar het blijkt heel gebruikelijk te zijn in gemeenteland. Daarmee biedt dit ook een mooie optelsom om alle gemeentelijke monumenten te kunnen subsidiëren.

Die structurele versterking van de museale voorzieningen past natuurlijk ook in dat rijtje. Ook geen overvloed daarbij, dus een prima insteek om dat te versterken. De nadruk op het verhaal van het veen en Van Gogh is natuurlijk heel logisch en ligt voor de hand. En tegelijk vinden we dat wat eenzijdig. Want ja, een museum en/of culturele voorzieningen kunnen ons ook uitdagen en juist stimuleren om een beetje onder dat hunebed vandaan te komen. Wij moesten ook denken aan de motie van het CDA die wij hebben aangenomen over die toch internationale uitstraling van de culturele voorzieningen in het Biochron. Daarbij horen wij graag het college de stand van zaken over.

De huisvesting van Facet is ook al even genoemd. Het zal geen publiek geheim meer zijn dat we er voorstander van zijn. Tegelijkertijd begrijpen we ook dat het ingewikkeld is, een volledige gebiedsontwikkeling in de zone tussen de Markt en De Weiërt met veel partijen. Terecht dat het college een beroep heeft op rijksmiddelen, maar al te vaak wordt daar beleden dat 'elke regio telt' – daar horen we straks ook nog meer over. Dat mag dan ook wel blijken juist de financiële

ondersteuning. Dat vervolgens het college iets van financiering laat afhangen van die besluitvorming door het Rijk, vinden wij wel jammer. Want we zouden natuurlijk daar zelf ook enige ambitie kunnen laten zien. Schroom dus niet en aan het college de oproep om ons een voorstel voor te leggen om daarin te investeren.

Daarmee eindig ik ook deze beschouwing. Dat komt zo gaandeweg door al die thema's van de Begroting ook wel naar voren: we zien vaak een beetje projectmatig van: 'O, we hebben nu weer wat geld, dus we kunnen er wat leuks voor doen.' Maar we zouden graag wat meer aparte raadsvoorstellen over willen zien in plaats van een alinea in de Kadernota of in de Begroting. Want al die verschillende thema's vragen om een goede inhoudelijke discussie door ons als gemeenteraad. En tien minuten lukt nu op de seconde nauwkeurig, zie ik. Maar we zouden dat ook bij wat meer onderwerpen natuurlijk veel meer gedegen met elkaar kunnen doen. Dus een verzoek aan het college: stel ons het komend jaar in positie om die discussie te kunnen voeren met elkaar.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik heb nog even een vraag, want het ging net over de wachtlijsten, dat ze eigenlijk nodig zouden zijn omdat we voldoende financiële middelen hebben om die op te kunnen vangen. Want ik vraag me even het volgende af. Ik was bij die presentatie over de vroegsignalering die wij hebben gehad. Daar werd aangegeven dat de wachtlijsten vooral werden ingegeven door een enorm personeelstekort. Hoe verhoudt zich dat dan tot wat u net schetst?

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ja, dat vind ik een heel interessante vraag. Ik denk ook niet dat met het inzetten van extra geld meteen alle personeelstekorten zijn opgelost. Als dat inderdaad de achtergrond van het probleem is, dan is dat volledig terecht en gerechtvaardigd, die vraag van u, denk ik. Maar in de Begroting stond dat niet met zoveel woorden benoemd als oorzaak. Meer dat het inderdaad vanwege het aantal aanmeldingen het budget overschreden zou worden. En dat vind ik geen reden om nu wachtlijsten toe te laten.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik begrijp inderdaad wat u zegt, hoor. Dat kan ik mij ook heel goed voorstellen. Wij zijn inderdaad ook zoekende, wij hebben het er in de fractie ook over gehad. Hoe kun je ervoor zorgen dat je meer mensen daarvoor warm kunt laten draaien? Maar dat geldt voor alle takken van sport, daar zit gewoon een knelpunt, niet alleen in onze beleidsvoering, maar overall.

De voorzitter; Meneer Pruisscher, uw betoog duurde tien minuten en dertien seconden – laten we dat ook even vaststellen.

We gaan nu naar de fractie van D66, de heer Koops.

De heer Koops (D66): 'In onze sas'.

Op zondag 29 oktober vond weer het Nederlands kampioenschap Light Verse 'Lichtvoetig' in Emmen plaats, een kampioenschap ooit bedacht door de vorig jaar overleden Gezienus Omvlee, dat draait om de zogenoemde lightversegedachten die een wat lichtere speelse toon hebben. Een van de finalisten, Peter van der Vlist, schreef dit jaar het gedicht 'Op een Jan van Gent', wat voor mij iets raakte in het Emmense. Ik citeer: *'Een Jan van Gent uit Sas van Gent / Was op zijn dagtochten content / Als hij een lekker visje at / In Vlissingen of Cadzand-Bad / Maar na zo'n reisje was hij pas / Bij thuiskomt waarlijk in zijn sas'*.

We staan niet boven aan alle lijstjes, niet altijd. Maar we hoeven ons gelukkig ook geen zorgen te maken over dat onze inwoners met tegenzin weer thuiskomen. De vraag hoe we dat gevoel kunnen behouden, terwijl we ook met een positieve blik naar de toekomst kijken, wat wat D66 betreft goed samen hoe de gemeente haar beleid zou moeten voeren.

Ik wil dan ook beginnen met de complimenten. In de Kadernota hebt u heel duidelijk uw ambities beschreven, waarbij u ook hebt teruggeblikt op de Strategienota. Zoals het vandaag ook blijkt, komen we bijna niet voor verrassingen te staan. Alleen het Emmen Op Kop-fonds kwam voor ons echt uit de lucht vallen. Over dat fonds: in het verleden was uw college behouden bij het aantrekken van nieuwe evenementen – ik hoorde daar net een andere partij ook over – en wij konden ons voorstellen dat de politie meer beschikbaar is nu FC Emmen is gedegradeerd. Maar volgend jaar gaan we toch zeker weer promoveren? Wij kunnen ons niet voorstellen dat we alleen door het mislopen van Ajax volgend jaar genoeg capaciteit overhouden. Die laat ik even bezinken. We maken ons daarbij overigens wel

zorgen over de signalen van ondernemers die baalden van een slechte bereikbaarheid zo af en toe tijdens de evenementen. Dus we horen ook graag nog wat beter uitgelegd dat dit voor ons moet gaan bijdragen voor onze inwoners.

Om terug te komen op onze complimenten: wij kregen bijna kippenvel van de volgende zin op pagina 5 van de Begroting: *'Daarbij baseren we onze keuzes op een visie van wat de gemeente Emmen is, wil en kan zijn.'* We zijn er bijna. U hebt een visie en u hebt die ambities neergelegd. Wat slechts resteert, is om in het vervolg ook duidelijk te maken hoe uw visie zich heeft vertaald in de door u genoemde ambities, hoe die ambities vervolgens tot uitvoering hebben geleid. En om ook duidelijk te maken hoe die uitvoering moet gaan bijdragen aan het realiseren van die ambities en daarmee dus ook uw visie op de gemeente. Neem uw ambitie voor wonen: dat klinkt erg goed, maar zijn het nou ook echt dat soort woningen dat we bouwen? Of uw ambities op het gebied van bestaanszekerheid. Daarover zegt u het volgende op pagina 50: *'Het feit dat het uitmaakt waar je wieg staat en hoe je schoolloopbaan verloopt, wordt als onacceptabel en onwenselijk gezien. Inzet op het doorbreken van intergenerationele armoede en bestaansonzekerheid in het gezin is dan ook noodzakelijk om kansen te genereren voor onze jeugdigen.'* Dat is een fantastische ambitie die ook goed aansluit bij de inzet van D66, net als bijvoorbeeld uw plannen rondom de Rijke Schooldag. Maar hoe komen we daar?

Als we kijken naar de laatste ons bekende cijfers van Trendbureau Drenthe, leven in Emmen ongeveer 1.800 kinderen in een gezin met een inkomen onder de laagste inkomensgrens. Procentueel is dat meer dan andere Drentse gemeenten en ook meer dan het Nederlandse gemiddelde. U werkt er keihard aan om die cijfers te verbeteren en we hebben er ook hoopvol nieuw beleid voor voorgesteld. Maar wat is de stip op de horizon? Kunnen we een doel stellen op basis van uw visie en ambities dat er in 2030 in Emmen geen kinderen meer in armoede leven? En dat we daar ook in alle toekomstige kadernota's en begrotingen concreet op terugkomen?

Het vertrouwen van onze inwoners herstellen, krijgen en behouden blijft een van onze belangrijkste inzetten. We zien daarom benieuwd hoe het concreet staat met de plannen voor de burgerbegroting. Ook kijken wij uit naar uw plannen rondom het Doorbraakfonds en Angelslo Academy en zouden we u willen uitdagen om meer op deze manier te innoveren. We potten inmiddels toch wel bijna honderden miljoen euro's op en we houden vast aan het bevriezen van de OZB. Maar we zouden ook niet een deel van ons inkomen kunnen steken in een Nedersaksenfonds, waarmee we zelf een begin aan de treinverbinding richting Stadskanaal? Of kunnen we een groot bouwfonds oprichten waarmee we zelf sociale koopwoningen gaan bouwen en ontwikkelaars en woningcorporaties kunnen stimuleren om meer sociale huurwoningen te bouwen? Wat is uw visie op spaargeld?

De heer De Jonge (VVD): Hoor ik u nu daadwerkelijk zeggen 'honderden miljoenen'?

De heer Koops (D66): Ik zet het wat dik aan in mijn bijdrage, maar we hebben aardig wat geld opgepot inmiddels en dat gaat, voor zover ik weet, boven de 100 miljoen uit. Zeker.

De heer De Jonge (VVD): Maar ik neem aan dat u zich er ook van bewust bent van de mogelijke risico's die er nog lopen en dat we dat geld ook nog nodig hebben? Want als ik u zo'n beetje hoor, dan hebben we dat niet nodig.

De heer Koops (D66): Nou, dat is uw interpretatie van die woorden en die laat ik aan u. Dat zijn niet mijn woorden.

Om terug te komen op vertrouwen: op het gebied van vertrouwen, schrokken wij van de volgende zin op pagina 25, die wat ons betreft slecht aansluit op uw sociale insteek en uw inclusieve agenda. Ik citeer: *'Met de inzet van een deurwaarder kunnen we meer inzetten op de invordering van opgelegde aanslagen. De deurwaarde gaat zichzelf hiermee terugverdienen, omdat dit een goed effect heeft op de betaalmoraal van inwoners.'* We horen graag hoe het college deze insteek kan rijmen met zijn agenda gericht op vroegsignalering en probleemoplossing.

De plannen van het college spreken ons in algemene zin erg aan. Al missen we nog steeds muziek, we kijken bijvoorbeeld erg uit naar de renovatie van het stationsgebied, de plannen voor de Greenwise Campus, de ambitieuze verhuisplannen van Facet en vinden wij het in kleinere zin ook slim dat u een eigen lobbyist in dienst gaat nemen en vinden wij het fijn dat u inzet op toegankelijk sporten en de

openbare ruimte. Volgens mij mogen onze inwoners binnenkort ook een aantal nieuwe hardlooprotes verwachten. Daar horen we graag het een en ander over van de wethouder.

Afsluitend vinden wij het ook van gezond lef getuigen dat u voor de ‘ravijnjaren’ geen sluitende Begroting presenteert. Want dat brengt ons op het volgende. Het adviesrapport ‘Elke regio telt!’ heeft helder aangetoond dat in de beleids- en investeringskeuzes van het Rijk het streven naar doelmatigheid vanuit nationaal perspectief het zwaarst weegt en dat het daarin ontbreekt aan wat een minimaal niveau van brede welvaart voor onze regio is. In simpele taal: wanneer het Rijk investeert, doet het dat vooral op plekken die al sterk zijn en blijven regio’s zoals de onze nog te vaak achter. Onze stem is vaak nog te zacht voor Den Haag.

Om al onze gezamenlijke ambities daarom kracht bij te zetten en signalen zoals die over het ravijn te benadrukken, maar ook om het nieuwe kabinet na 22 november het juiste zetje mee te geven, dient D66 een motie in samen met PvdA, Wakker Emmen, CDA, SP, 50PLUS en GroenLinks, waarin we het college vragen om bij de informateur en de formerende politieke partijen te benadrukken dat het adviesrapport nadrukkelijk in het nieuwe coalitieakkoord moet terugkomen en daarbij tevens te benadrukken dat voor elke oplossing de eerste stap moet zijn om een minimaal niveau van brede welvaart te bepalen. Ook vragen we de griffier deze motie landelijk via de VNG te delen, omdat de indieners hopen dat alle gemeenten in Nederland het belang van deze inzet willen onderstrepen:

Motie M7 ‘Elke regio telt!’ (ingediend door de fracties van D66, de PvdA, Wakker Emmen, het CDA, de SP, 50PLUS en GroenLinks)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- ***het adviesrapport ‘Elke regio telt!’ van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli), de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) onomwonden heeft aangetoond dat in het beleid en in de investeringskeuzes van de rijksoverheid het streven naar doelmatigheid vanuit nationaal perspectief het zwaarst weegt en dat de beleids- en investeringskeuzes van de rijksoverheid veelal leiden tot ‘sterker maken wat al sterk is’;***

Overwegende dat

- ***het huidige kabinet weliswaar het rapport heeft erkend en zegt de belangrijkste bevindingen te onderstrepen, maar als belangrijkste oplossing vooral wil inzetten op een herijking van de reguliere beleids- en investeringslogica, wil investeren in langjarige programma’s voor regionaal-economische ontwikkeling en wil werken aan een vitale relatie tussen de regio en de rijksoverheid;***
- ***het kabinet goede stappen zet, maar nog te veel vasthoudt aan de bestaande doelmatigheidslogica en daarmee voorbijgaat aan de essentiële onderliggende conclusie van het rapport, namelijk dat ‘in elke regio van ons land een minimaal niveau van brede welvaart moet zijn’;***
- ***vrijwel alle problemen, kansen en oplossingen voor de regio, zoals overerfbare problematiek als armoede, laaggeletterdheid en overgewicht, regionale spoorlijnen als de Nedersaksenlijn, Lelylijn en Maaslijn, mogelijkheden voor grensoverschrijdende samenwerking, de verdeling van landelijke fondsen en welvaart, het verschralen van openbaar vervoer, het verdwijnen van essentiële voorzieningen zoals scholen, huisartspraktijken en winkels et cetera, geen prioriteit hebben (gehad) vanwege een te sterke focus op de economische kant van het gehele land;***
- ***er niet genoeg rekening is gehouden met het brede welvaartsniveau in regio’s buiten de economische centrumgebieden;***
- ***er een nieuw kabinet zal aantreden na de komende Tweede Kamerverkiezingen van 22 november, en dat dit een uitgelezen kans is om duidelijk te onderstrepen dat de problemen en gewenste oplossingen voor de regio niet uit te drukken zijn in cijfers, rekenmodellen en doelmatigheid, maar een omslag in denken en doen vereisen;***
- ***in de toekomst een minimaal niveau van brede welvaart het uitgangspunt van elke aangedragen oplossing moet zijn;***

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *deze motie met de informateur van het nieuwe kabinet en de formerende nieuwe politieke partijen te delen, daarbij te verzoeken om het adviesrapport ‘Elke regio telt!’ nadrukkelijk in het nieuwe coalitieakkoord te laten terugkomen en daarbij tevens te benadrukken dat voor elke oplossing de eerste stap moet zijn om een minimaal niveau van brede welvaart te bepalen;*

Verzoekt de griffier om

- *deze motie, via de VNG, naar alle Nederlandse gemeenten te sturen, met het verzoek aan de betreffende gemeenteraden en colleges van B&W deze motie integraal over te nemen en onder de aandacht te brengen van de informateur van het nieuwe kabinet en de formerende politieke partijen;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Koops (D66): Om terug te komen op mijn inleiding: D66 is enorm in zijn sas in Emmen. Bedankt voor uw tijd en aandacht en ook zeker voor uw inzet.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Voor ons ligt de door het college gepresenteerde Begroting 2024 met plannen om te investeren, maar ook hogere kosten in verschillende programma's door de prijsstijgingen en toenemende onzekerheden, gekleurd door de val van het kabinet en de voortdurende oorlog in Oekraïne. Verder zien we dat veel mensen worden geraakt door de hoge inflatie en de bijbehorende lasten. Het bieden van bestaanszekerheid is iets wat zowel lokaal als landelijk bovenaan staat. De weg ernaartoe is verschillend. Het hebben van een baan is bijvoorbeeld allang niet meer een garantie – als dat al ooit het geval is geweest.

We lezen in de Begroting dat er geld wordt vrijgemaakt voor zogeheten interventieteams. Het is duidelijk dat er op bestuurlijk niveau aandacht voor is, maar welke kaders willen we hier als gemeenteraad aan meegeven? We hebben gezien dat de obsessie op controles tot zeer ongewenste situaties kan leiden.

Dan het Integraal Huisvestingsplan Binnensport. Verduurzamen is prima natuurlijk, maar we hebben er wel moeite mee dat hiervoor het resterende Krediet Verduurzamen Gemeentelijke Gebouwen wordt gebruikt. Alle gemeentelijke gebouwen moeten toch verduurzaamd worden? En als het budget niet toereikend is, kan dit dan niet worden verhoogd?

We hebben ook nog wat vragen en opmerkingen bij de programma's. Bijvoorbeeld Democratie Dichterbij waar we als gemeente al lang mee bezig zijn. Een belangrijke schakel in het geheel zijn de EOP's. Vanuit de dorpen en wijken is tenslotte de meeste kennis over wat er nodig en wenselijk is. Er worden trainingen georganiseerd, gesprekken gefaciliteerd. Er worden succesvolle vormen van samenwerkingen verdiept en verbreed. Betekent dit dat ook de expertise van de succesvolle burgerbegroting van Emmerhout gebruikt wordt?

Bij Programma Economie vinden we de inzet op vooral de Greenwise Campus. Ondanks dat we in de basis ook een sport- en beweegcampus geen slecht idee vinden, hebben we hier wel wat vraagtekens bij, zeker in combinatie met de stadionontwikkelingen van de lokale FC. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat we als gemeente een manier zoeken om het stadion te financieren? Daar zijn wij geen voorstander van. De campus alsmede het versterken van de museale voorzieningen zal onze gemeente wel met stip doen stijgen in de jaarlijkse 'Atlas voor Gemeenten'. Niet per se noodzakelijk, maar wel terecht.

Het Programma Veiligheid, waarin we regelmatig worden meegenomen bij het politiebureau in ontwikkelingen op het gebied van de veiligheid en handhaving en de verweving van de onder- en bovenwereld, is iets wat ons zorgen baart – ook in Emmen. Bij de problemen rondom Ter Apel en het daarmee verbonden station zien we een grote meerwaarde bij de inzet van coaches, met wie maar weer eens duidelijk wordt dat veel problemen voorkomen kunnen worden door gericht preventief optreden. En dan de lokale aanhoudingen door burgerwachten. GroenLinks heeft heel veel begrip voor de zorgen in de omgeving, maar maakt zich ook grote zorgen wanneer burgers voor eigen rechter gaan optreden. We vragen ons af of het college onze zorgen deelt.

Jeugd heeft een prominente plek in Emmen, lezen we bij programma 4: mooi! GroenLinks pleit al langer voor meer jeugdwerkers en ook Sedna komt met eenzelfde voorstel. Sedna moet hier financiering voor krijgen en eventueel activiteiten aanpassen, zodat deze aansluiten op onze ambities.

GroenLinks vraagt zich ook af of er meer bekend is over geld dat bij schoolbesturen in Emmen op de plank ligt, zoals elders in het land. Geld dat voor onderwijs bedoeld is, maar wordt opgepot. Is hier

meer over bekend? En dan: is het bij het bieden van het NT2-onderwijs niet mogelijk om hier een onderwijsbevoegdheid van aan te trekken tegen een vergoeding?

De lagere kosten bij de Wet kinderopvang door het vertrek van gezinnen roept bij GroenLinks een vraag op: waar zijn deze gezinnen gebleven?

Vanuit de hulpverleners komen bij ons meerdere signalen binnen over de slechte communicatie met De Toegang. Is het bij de wethouder bekend dat jeugdigen geen indicatie voor beschermd wonen krijgen, waardoor ze vaak in slechte omstandigheden blijven zitten?

De woningvoorraad met 4.000 woningen doen toenemen is een bekend streven van het gemeentebestuur. Onze roep om meer sociale woningen is dat ook. We wachten af of de monitoring van de prestatieafspraken met de corporaties een goed verhuurderschap oplevert. Het verbeteren van de woningvoorraad van Angelslo is goed, ook het zorgen voor evenwicht tussen de sociale woningvoorraad en het hogere segment. Bij de verbetering worden de omwonenden vanaf het begin meegenomen: zo hoort het. Dat onttrekken van de sociale woningvoorraad in Angelslo kan in de andere wijken met woningen met vooral het hogere segment prima worden aangevuld.

Bij GroenLinks komen met zekere regelmaat signalen binnen over de bomenkap bij de herinrichting van infrastructuur, zoals bij de Veldlaan in Angelslo. Het aantal teruggeplaatste bomen is minder en jonge bomen hebben vele jaren nodig om weer tot volle bloei te komen. GroenLinks dient daarom een motie in om hier meer prioriteit aan te geven:

Motie M8 'Behoud van aanwezige groenvoorziening' (ingediend door de fractie van GroenLinks)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- *er bij de herinrichting van de infrastructuur van de Veldlaan in Angelslo er tientallen bomen zijn gekapt, waarna er in minder mate jonge bomen zijn teruggeplaatst;*
- *de gemeente Emmen in het Coalitieakkoord pleit voor een aantrekkelijke openbare ruimte;*
- *in het Coalitieakkoord ook is benoemd dat Emmen een groene gemeente moet zijn;*

Overwegende dat

- *er de laatste decennia een sterke afname is geweest van biodiversiteit en insectenpopulatie;*
- *bomen belangrijk zijn voor de leefomgeving van verschillende dieren en insecten;*
- *bomen zorgen voor de verkoeling van de omgeving en het reinigen van de lucht;*
- *het nog jaren gaat duren voordat de jonge bomen de omvang van hun voorgangers krijgen;*

Roept het college van burgemeester en wethouders op om

- *het behoud van aanwezige groenvoorziening bij toekomstige herinrichting van de infrastructuur een hogere prioriteit te geven in toekomstige projecten;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Programma Inkomensondersteuning. Met alle financiële onzekerheden zal dit een flinke uitdaging worden. Het uitbreiden van het Geldloket is gewenst en ook het stellen van realistische doelen.

Emmen Bereikbaar lijkt vooral te slaan op de auto, eventueel de fiets. Dat is mooi. Het openbaar vervoer blijft steeds weer dat ondergeschoven kindje. Ja, GroenLinks weet dat het OV-bureau over de buslijnen gaat. De gemeente is echter verantwoordelijk voor de infrastructuur en wanneer het centrum twee weken lang nauwelijks met de bus te bereiken is, gaat er toch wel iets goed mis. Evenals een hub, waar een bushalte is, zonder bus. Vindt hier wel voldoende afstemming plaats met de vervoerders?, vragen wij ons af. GroenLinks vindt het wel heel makkelijk om alles af te doen met: 'Ja, daar gaan wij niet over.' Er zou heel wat meer ondernomen kunnen worden om geheel Emmen met het openbaar vervoer goed toegankelijk te houden. En hoe zit het dan met de ontwikkelingen rondom het stationsgebied? Wij zouden graag hier meer bij betrokken willen worden als raad.

Onlangs is het Beleidskader 'Meedoen in Emmen' vastgesteld. We hopen dat de praktische uitvoering ook samen met partners en met betrokkenheid van de raad tot stand komt. Ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Continue monitoring en eventuele bijstelling zijn essentieel. Men wil graag effectief werken om problemen te voorkomen, maar het sociaal domein is geen exacte wetenschap. En de problemen zijn vaak al zo ingewikkeld dat preventie niet meer aan de orde is. Het vraagt van ambtenaren een persoonsgerichte en genuanceerde aanpak.

Tot slot. U bent gewend dat ik als afsluiting graag mijn vertrouwen in Loesje naar voren breng. Ik zag bij veiligheid in programma 3 iets staan over de tolerante samenleving en mensen die tegen elkaar opgezet worden. Als ik dan kijk naar Loesje, *'Hoop kan zomaar het begin zijn van vrede'*, dan blijf ik hopen op een tolerante, verbindende samenleving waar iedereen zichzelf mag zijn in alle kleuren en maten.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, voor ons ligt de Begroting van de gemeente Emmen met mooie plannen. Dat kan weer dankzij het zuinige beleid van voorgaande jaren én de voortvarende opvang van Oekraïners. Ja, wat zeg je nou tegen een college dat dankzij dit voortvarende beleid in 2023 waarschijnlijk rond de 12 miljoen aan reserves kan bijschrijven? 50PLUS is sprakeloos en overdonderd door dit fenomenale bedrag. Natuurlijk is het wel geoormerkt, maar het zal uiteindelijk wel via bijvoorbeeld een noodfonds of energiecrisis toekomen aan de Emmense bevolking. Is dat dan misschien ook de reden dat de Oekraïense vlag nog steeds op het dak van het gemeentehuis wappert? 50PLUS is echt van mening dat daar een rood-wit-blauwe vlag hoort te wapperen. Of met de komst van de Koning is misschien zelfs 'oranje-blanje-bleu' een nog betere keuze.

Nu ik het over het college heb, vind ik dat de foto voor dit begrotingsdocument van onze wethouder Bos wel erg lang onderweg is. Hij is tenslotte alweer een tijdje geïnstalleerd. Zijn dagelijkse reis van Zwolle naar Emmen kan daar toch niets mee te maken hebben. Of moet hij nog een speciale proef doorstaan voordat zijn foto daar mag hangen?

Gezien dat zuinige beleid kan het college groots uitpakken met een integrale aanpak van het Stationsplein, van het Rensenpark en niet te vergeten natuurlijk de grensoverschrijdende, grote internationale evenementen. Nou, dat ziet dit college goed. Op deze manier krijgt 'het sulletje' in het verre oosten ineens de allure van een 100.000+-gemeente met een toonaangevende en unieke Greenwise Campus. Onze waardering heeft dat zeker en daar geven we dan ook graag alweer een dikke pluim voor richting het college.

Niet alles kunnen we een pluim geven. Want in deze hele Begroting komt slechts eenmaal het woord 'ouderen' voor. Dat geldt overigens ook voor 'senioren', ook één keer, en 'senior'. En dat snijdt ons als ouderenpartij diep in het hart. Blijkbaar telt de oudere in Emmen totaal niet mee bij de afwegingen van dit college. Alleen al vanwege het woningprobleem, waaraan wij ouderen medeschuldig zijn omdat wij te lang in een te groot huis blijven wonen. Gelet op de Woonvisie van 2022-2030, waar overal in vermeld staat dat er een sterke toename van een- en tweepersoonshuishoudens van 75-plus tot 2030 zal zijn, moet daar terdege rekening mee worden gehouden. Daar ligt dus wel een grote taak om seniorenwoningen te bouwen. Tot op heden hebben we nog geen voorstel van een woningbouwvereniging gezien die deze seniorenwoningen wil bouwen, bijvoorbeeld hofjes of andere seniorencomplexen die als kenmerken hebben alles gelijkvloers en niet ver van een winkelcentrum. De behoefte is groot en wordt dus alleen maar groter volgens het bevolkingsonderzoek.

In de jaren na de oorlog kwamen er busladingen vol met kijkers uit de hele wereld om naar dit revolutionaire woningbouw in Emmerhout en Angelslo te kijken. Toen waren we in Emmen toonaangevend op de woningbouw, nu dreigen we achter de feiten aan te lopen. Even wat cijfers over sociale woningbouw. Volgens RTV Drenthe zijn er in zes jaar, van 2015 tot 2021, in Emmen – in totaal, let wel – 76 sociale woningen gebouwd. Dat zijn er gemiddeld dus twaalf per jaar. In de plannen van het college willen we tot 2030 600 tot 800 sociale woningen slopen en in 2030 willen we nog een keer 700 extra sociale woningen bouwen. Dat brengt het totaal op 1.400 sociale woningen. Daaruit volgt dat de komende zes jaar dus gemiddeld zo'n 233 sociale woningen per jaar gebouwd zouden moeten worden, wil het college zijn plannen waarmaken. Als we dat vergelijken met de twaalf woningen die in 2021 per jaar zijn gebouwd, is er wel een behoorlijke taakstelling voor de wethouder. Tot op heden hebben we als raad alleen maar woningen in de midden- en hogere klasse goedgekeurd. Denken we dat de wethouder zijn eigen doelstellingen niet zal gaan halen?

We moeten uitgaan van het feit dat er in Emmen maar liefst voor 59 procent alleenstaande inwoners zijn. Vandaar dat we er steeds weer op hameren dat er juist kleine woonunits moeten worden gebouwd, waardoor al die alleenstaande mensen niet in een eengezinswoning hoeven te wonen. Tot op heden hebben we nog geen voorstel van een woningbouwvereniging gezien die met deze woningen een hofje wil bouwen. Want een knarrenhof is geen sociale woningbouw, maar betreft tot op heden altijd koopwoningen en zeker geen eenpersoonshuurwoningen.

Nu ik het over woningbouwverenigingen heb die deze sociale huurwoningen moeten bouwen: zij mogen legaal zomaar de huur met liefst 150 euro verhogen als er een bewoner gaat verhuizen. 50PLUS heeft daar geen goed woord voor over, temeer als we beseffen dat de woningbouwverenigingen een fractie van de grondprijs hoeven te betalen van de reguliere markt. Richtlijn is de jaarlijkse vaststelling van de Nota Grondprijzen door het college. In de nota van 2022 is benoemd dat voor sociale woningbouw een vaste grondprijs van 18.000 euro per kavel wordt gehanteerd. Ter illustratie: in 2021 is er 2.750 vierkante meter verkocht aan Lefier voor acht sociale huurwoningen à 17.500 euro per kavel. In totaal dus een 140.000 euro en de omgerekende prijs per vierkante meter was 50,91 euro. De grondprijzen voor de vrijsectorkavels in Zwartemeer – want daar ging dit om, meneer Hoogenberg –, Klazienaveen en Emmen liggen natuurlijk nog veel hoger. Dus in Zwartemeer was de grondprijs in dit jaar 114 euro per vierkante meter.

De voorzitter: Meneer Kasteleijn, ik onderbreek u even. U gaat vrij diep in op één onderwerp. Dat is uw goed recht, maar ik constateer wel dat u aan het eind van uw spreektijd zit. Wellicht hebt u ook nog andere thema's, maar dat is aan u. Dat we aan het eind geen ruzie krijgen over de eindtijd. Gelijke monniken, gelijke kappen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Oké. Ik zie inderdaad hier tien minuten staan en ik nog één regel uit te spreken.

De voorzitter: U bent nu negen minuten onderweg. Dat meld ik u even.

De heer Kasteleijn (50PLUS): We roepen de wethouder dan ook met klem om over de jaarlijkse vaststelling van de Nota Grondprijzen betere afspraken te maken.

Nu ben ik inderdaad aan de tiende minuut toe. Ik zou nog de twee moties die wij aangekondigd hebben, willen vermelden. Dat is 'Ouderen extra kwetsbaar voor hacker'. Ons probleem is kortweg gezegd dat een oudere die zijn of haar computer op de hobbel heeft en daar een virus in heeft, natuurlijk wel de bank even kan vragen om het account te vrijwaren en dat kan melden. Maar hoe krijg je je computer dan weer in orde? Hoe krijg je je computer virusvrij? Nou, dat is een hele toestand en daar is eigenlijk onze motie op geënt. Wij zouden willen dat wordt onderzocht of het openen van een digitaal servicepunt, waarop adviezen worden gegeven over hoe te handelen indien iemand te maken krijgt met een hack, tot de mogelijkheden behoort:

Motie M9 'Ouderen extra kwetsbaar voor hacker' (ingediend door de fractie van 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- *uit veel onderzoeken blijkt dat ouderen vaak slachtoffer zijn van hackers dan andere leeftijdsgroepen;*
- *ouderen niet per se minder digitaal onderlegd zijn (bron: Daniël Verlaan in het Dagblad van het Noorden van 12 oktober 2023) dan jongeren;*
- *veel ouderen voor hun oude dag een spaarpotje hebben en daardoor extra veel risico lopen;*

Overwegende dat

- *in het Coalitieakkoord staat aangegeven dat het college de aanpak van ondermijnende criminaliteit wil intensiveren;*
- *de mogelijkheden voor ouderen c.q. internetgebruikers om informatie te krijgen over hoe te handelen nadat er een hack op hun account is gepleegd, zeer beperkt is;*
- *ondersteuning voor de mensen die zich willen voorbereiden op een mogelijke hack, op dit moment zeer versnipperd te vinden is op het internet;*
- *voorlichting c.q. informatie op het gebied van veiligheid op het internet vaak ophoudt met 'maak een veilig account aan';*

Van mening zijnde dat

- *doordat de ouderen extra kwetsbaar zijn op de digitale weg voor hackers, zij hulp verdienen om hun account veilig te houden;*

- *indien een inwoner door een hacker wordt gegijzeld, er geen informatie aanwezig is hoe er gehandeld kan worden;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *te onderzoeken of het openen van een (digitaal) servicepunt, waarop adviezen worden gegeven hoe te handelen indien iemand te maken heeft met een hack, tot de mogelijkheden behoort;*
- *op dit (digitale) servicepunt informatie te geven voor het veilig houden van een account;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Een mooi verzoek. Alleen, bij de bibliotheek is volgens mij al een digitaal steunpunt voor mensen die niet met computers om kunnen gaan. Zou dat niet iets zijn? Want daar wordt volgens mij ook al service geboden voor mensen die niet digitaal vaardig zijn.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Inderdaad, u hebt volkomen terecht. Dat is ook een heel goede service die daar geleverd wordt en daar zijn we ook blij mee. Alleen, zij zijn er om te helpen digitaal vaardig te worden. En wat ons probleem is: op het moment dat jouw computer gehackt is en je niet meer met je computer kunt doen wat je wilt – we hebben van de week nog gezien dat van de burgemeester zogenaamd een mailtje rondgestuurd wordt, wat niet waar was – is ons verzoek om daar hulp bij te krijgen. Daar is op dit moment geen mogelijkheid voor.

Ons tweede verzoek c.q. motie gaat over de eigen bijdrage minima. Wanneer iemand in de bijstand zit, kan hij of zij een verzoek indienen om voor de eigen bijdrage bij de Wmo, die op dit moment 19 euro is – vorig jaar zou dat 20 euro zijn – op dit moment een vrijstelling aan te vragen. Op dit moment weten redelijk veel mensen niet hoe ze dat moeten aanvragen en waar ze dat moeten aanvragen. Ons idee gaat ervan uit dat het voor deze mensen, die dus rechthebben op die vrijstelling, een automatisme wordt. Dat iemand die én in de bijstand zit, én Wmo-hulp heeft, daarmee automatisch die vrijstelling krijgt. Dat is de strekking van onze motie:

Motie M10 'Eigen bijdrage minima' (ingediend door de fractie van 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 6 en 9 november 2023,

Constaterende dat

- *door corona, de energiecrisis en met name de stijgende prijzen in de winkels, er steeds meer mensen in de financiële problemen komen;*
- *er in Emmen ook steeds meer gebruik moet worden gemaakt van de weggeefwinkel en de voedselbank;*
- *veel mensen met een absoluut minimum (bijstand) recht hebben op ondersteunende subsidies;*
- *een aantal van de mensen dat recht heeft op de bijstand, ook recht hebben op vrijstelling van de eigen bijdrage van de zorgondersteuning (Wmo);*

Overwegende dat

- *mensen die via de Wmo zorg krijgen, een eigen bijdrage moeten betalen;*
- *alle mensen die bijstand én zorgondersteuning hebben, voor deze kosten (nu 19 euro, vanaf 1 januari 20 euro) vrijstelling kunnen krijgen;*
- *niet alle mensen in de bijstand deze vrijstelling aanvragen, omdat ze het niet weten, óf omdat ze dat lastig is, óf omdat ze laaggeletterd zijn);*
- *de gemeente geld kwijt is om deze vrijstelling te vergoeden (in Deventer is dit 140.000 euro volgens wethouder De Geest);*

Van mening zijnde dat

- *mensen in de bijstand nu echt elke (10) cent moeten omdraaien voor ze het uitgeven;*
- *mensen in de bijstand vrijstelling kunnen krijgen van de eigen bijdrage in de ondersteunende zorg;*
- *het goed zou zijn dat voor iedereen die er recht op heeft, automatisch de vrijstelling voor de Wmo-bijdrage wordt doorgevoerd en daarmee automatisch bij de cliënt terechtkomt;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *de cliënten die een bijstandsuitkering ontvangen, automatisch een vrijstelling te verlenen voor de eigen bijdrage van de zorg (Wmo);*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Kasteleijn (50PLUS): Deze moet ik nog tekenen dan, hè? Ja, laten we het maar doen. Alstublieft.

De voorzitter: Ja, doet u rustig aan. Dat is op zich geen probleem.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Nogmaals hartelijk dank.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Kasteleijn (50PLUS): En ook met name het college en de ambtenaren bedankt toch wel weer fantastische werk dat gedaan is.

De voorzitter: Dank u wel. Ik gaf u iets meer spreektijd. Als u dan weer achteraan wilt sluiten straks bij het buffet. Ja, dat is dan gewoon de *deal*. Ik kan het niet helpen, dat is gewoon artikel 4, lid 3.

In ernst, als u even plaatsneemt, meneer Kasteleijn... Voordat we gaan schorsen, heeft iedere fractie in eerste termijn de mogelijkheid gehad om even wat te zeggen over de Begroting. Daarbij zijn vier amendementen en in totaal tien moties ingediend. Nogmaals, die staan op iBabs. Ik zal ze allemaal niet herhalen, dat is nergens voor nodig. Als u in iBabs kijkt, dan staan daar alle amendementen en moties op. Ik zou me kunnen voorstellen dat u tijdens de schorsing als fractie daar eens naar gaat kijken wat u daarmee zou willen. Uiteraard kunt u ook de beantwoording vanuit het college afwachten.

Vriendelijk verzoek: als we zometeen gaan eten, probeer even te kijken hoe dat kan. Als u én gaat beraadslagen én gaat eten, kijkt u even naar de volgorde der dingen, dat we niet allemaal tegelijk gaan eten. Dan weet ik wel hoe het gaat: dan staan mensen heel lang in de rij. De heer Kasteleijn zeker, maar ook de anderen. Dan zou het helemaal sneu zijn.

Ik stel voor om te gaan schorsen. Voor de gasten is ook een hapje te eten hier beneden in de kantine. Het is kwart over vijf, dus we liggen mooi op schema. Ik stel voor om kwart voor zeven weer te beginnen.

De vergadering is geschorst.

Schorsing

De voorzitter: Goed, ik heropen de vergadering.

Wij hebben voor de schorsing alle fracties aan het woord gelaten over de Begroting 2024. Dat heeft geleid tot links en rechts wat discussies en heeft geleid tot een serie amendementen en moties. Die nemen we mee in het vervolg van de beraadslagingen.

Bedoeling is om deze avond vooral het college aan het woord te laten. Dat betekent dat we in volgorde van eerst de wethouder financiën, dan de andere wethouders en eindigend met de burgemeester nog in te gaan op de zaken die in eerste termijn gezegd zijn. Dan gaan we schorsen en dan gaan we donderdagmiddag verder met de besluitvorming over deze begroting.

Zo gaan we het doen met elkaar. Ik meld maar even dat we met elkaar een spreektijd hebben afgesproken. Die zal ik ook in de gaten houden en daarvoor geef ik eerst het woord aan de wethouder financiën, de heer Van der Weide. Het is goed gebruik dat de wethouder financiën wat meer spreektijd heeft dan de andere wethouders en de burgemeester. Wethouder Van der Weide, ik geef u graag het woord.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): Een aantal van u hebt al even teruggekeken in de zin van de bespreking van de Kadernota. Ik denk dat als we kijken naar die bespreking van juni, dan kwam denk ik wel de worsteling naar voren van hoe wij enerzijds omgaan met het 'ravijn', het meerjarenperspectief, en anderzijds ook met de behoefte en de wil om te willen investeren in onze samenleving en om daarmee invulling te geven aan onze Strategienota en het Coalitieakkoord. Ik denk dat dat het vinden van een balans is: het is aan de ene kant het meerjarenperspectief, het 'ravijn' dat er is en aan de andere kant die wens om wat te gaan doen. Dat is ook wel de leidraad geweest voor de bespreking in het college. Dat hebt u ook terug kunnen zien in deze Begroting.

Als ik zelf kijk naar de discussie van juni, toen viel het woord ‘ravijn’ zo’n beetje wel iedere minuut. Als ik naar de discussie van vanmiddag kijk, dan is dat denk ik al in een iets ander perspectief gegaan. Ik moet zeggen: als we kijken naar het ravijn van juni, dan is dat ravijn, hoe dat nu in de Begroting is verwerkt, denk ik ook anders van aard. We zien nog steeds grote schommelingen als het gaat om het meerjarenperspectief. Want als ik het een beetje grosso modo bekijk, dan varieert dat tussen 10 en 15 miljoen als je kijkt naar de jaarresultaten en de jaarschijven. Maar het maakt uiteraard wel groot verschil wat er dan onder aan de streep staat. Dus ja, hoe diep of hoe ondiep is het ravijn, ook in financiële zin? Als we kijken naar wat er nu gaande is, dan hebben we denk ik rondom de Meicirculaire, de Kadernota en wat er nu ligt, echt een stap kunnen zetten. En die stap is enerzijds ook gezet door het Rijk, doordat van de 3-miljard-discussie er 1 miljard is opgelost. Als ik dat zeg, dan is dat een stap in de goede richting, maar we zijn er nog lang niet. Want ik denk dat als je 2 miljard uit het Gemeentefonds haalt, dan zal dat – even over de duim voor Emmen – een 12 à 13 miljoen zijn. Dan weet je gewoon dat het om heel grote bedragen gaat en dat dat veel zekerheid met zich meebrengt in het meerjarenperspectief. Ik denk dat dat ook niet de wijze is waarop het Rijk zou moeten omgaan met de gemeenten als je verantwoord, stabiel en goed financieel beleid wilt voeren. Dus ja, die onzekerheid blijft erin. Aan de ene kant is het denk ik er een stap gezet, aan de andere kant zijn we er ook nog lang niet. Die discussie wordt op verschillende tafels gevoerd: via de VDG, via de VNG. Maar het laat onverlet dat we gezien de omstandigheden kijken wat we dan verantwoord vinden om te gaan doen. Vanuit dat vraagstuk zijn we aan de slag gegaan rondom de Begroting.

Misschien nog wel goed om nog aan te geven: die 3 miljard is denk ik wel een bekend getal. Van die discussie hebben wij één stap gehad, maar aan de andere kant hebben we denk ik ook wel te maken met de opschalingskorting. Dat is ook nog steeds een belangrijk discussiepunt. Dat zal voor Emmen ongeveer ook om vier à vierenhalf miljoen gaan. Het zijn soms weleens dagkoersen, maar aan de andere kant probeer je daar ook een bepaalde rode draad uit te halen. Als we dan ook naar die signalen, dan zou het weleens zo kunnen zijn dat in het voorjaar daar toch wat beweging in komt. Maar aan de andere kant moeten we daarbij ook wat slagen om de arm houden. Dus zo blijven die rijksfinanciën ons bezighouden en dat beperkt en belemmert ons ook wel als het gaat om bepaalde ambities en wensen. Maar de keerzijde is denk ik – dat zegt de heer Hoogenberg ook terecht in zijn termijn – dat we het werk wel moeten kunnen wegzetten als ik naar onze financiële middelen kijk.

Ik heb al iets gezegd over het rijksbeleid, de stap die vanaf juni is gezet. Aan de andere kant hebben we als college ook niet stilgezeten, want het ongemak dat u voelt rondom een jaarrekening en een begroting – aan de ene kant jezelf belemmeren omdat er weinig kan, aan de andere kant grote overschotten bij de Jaarrekening – voelt ook niet goed. Dus vandaar dat we ook hebben gekeken hoe we structurele voordelen kunnen wegzetten in de Begroting, zodat we daar gebruik van kunnen maken om nieuw beleid te gaan voeren. Daar hebben we een aantal stappen in gezet. Als ik een derde punt mag aanstippen, dan denk ik dat de behoedzaamheid van de afgelopen jaren toch wel heeft geleid tot een stevige financiële positie, waardoor je ook wel weer iets meer risico kunt gaan nemen. Dat even als inleiding als we het hebben over van Kadernota naar Begroting.

Dat brengt me ook wel een beetje bij de opmerking van het CDA. Want zij citeerden even uit het werk van de VNG. Als ik dat even in mijn eigen woorden vertaal, dan is de boodschap van de VNG: ga nu niet zelf het ravijn dichten. 2 miljard uit het Gemeentefonds gaan we niet in heel Nederland dichten omdat je misschien voor 2026-2027 een financieel tekort hebt. Dat is denk ik ook een terechte oproep. Want als wij met elkaar gaan bezuinigen en zeggen dat we het ravijn gaan oplossen, ja, gaat er dan nog witte rook vanuit Den Haag komen om wat te doen in het Gemeentefonds? De keerzijde kan denk ik ook niet, dat we onze hele wensenlijst van de Strategienota en Coalitieakkoord op geld gaan zetten en dat dat een vertroebeld beeld geeft. Want daar prikt men ook wel doorheen.

Dat brengt me ook een beetje richting de VVD, die zei dat het voor hen niet helemaal goed voelt als we kijken naar 2026-2027, omdat er dan geen sluitend perspectief is. Als we even kijken naar waar we nu vandaan komen en je neemt ook even in het achterhoofd de Septembercirculaire, dan is er dan eigenlijk alleen in 2026 een relatief wat grotere opgave. Voor 2027 zien we dat wel aardig richting de nullijn gaan. Ik heb al gememoreerd aan de discussie die nog loopt met het Rijk. Dus daarom hebben we er ook voor gekozen om die twee jaren niet te gaan dichten.

Een andere vraag was meer een opmerking geloof ik van het CDA, dat overal niet goed kon zien waar de Strategienota nu vertaald was in de Begroting. Voor uw geruststelling: de Strategienota is ook de leidraad voor het college, maar dat is ook het Coalitieakkoord. Dat Coalitieakkoord is denk ik op de

wat kortere termijn een goede vertaling en invulling van de Strategienota. Als u het Coalitieakkoord bekijkt – dat hebt u ongetwijfeld ook gedaan in aanloop naar deze discussie – dan ziet u ook wat ieder thema afsluit met wat we binnen een thema gaan bijdragen aan de ambities uit de Strategienota. Dus vandaar dat het Coalitieakkoord een vierjarenperiode is en de Strategienota natuurlijk de stip op de horizon is richting 2030. Nou, dat zijn wel de twee documenten geweest waarvan wij hebben gezegd dat dat de belangrijke grondleggers zijn voor de dingen die we willen gaan doen, dus ook voor de zaken die we hebben opgevoerd rondom het nieuw beleid.

Dat zijn natuurlijk ook niet de enige twee documenten. Als ik bijvoorbeeld kijk naar de Energienota, als ik kijk naar de visie op het Rensenspark, de Woonvisie en het onlangs bijgestelde kader rondom het sociaal domein, dan is dat natuurlijk ook allemaal vigerend beleid dat allemaal van belang is als kaders en beleidsvoornemens. Uiteindelijk willen we die ook tot uitvoering brengen en dat ziet u ook terug in het nieuw beleid en doen wij ook een financieel voorstel. Dus dat ook even richting het CDA als we hebben over hoe het college het Coalitieakkoord en de Strategienota heeft meegenomen.

Een ander onderwerp dat ik wil aanstippen, is het Rensenspark. De VVD vraagt: wat gaan nou eigenlijk doen voor dat geld? Die vraag begrijp ik. Maar ik denk wel dat we die wel even moeten opsplitsen. Als we kijken naar de visie die herijkt is rondom het Rensenspark, dan hebben we daar echt wel de bakens op een aantal punten verzet. Ik denk dat als we even terugkijken op die discussie, dan heeft volgens mij iedere partij een warm pleidooi gehouden dat we echt een opknopbeurt moeten gaan bewerkstelligen voor de openbare ruimte. Want als we niet oppassen, dan gaat er in een heel uniek, waardevol historisch park verloedering optreden. Volgens mij willen we dat niet met elkaar, uiteindelijk willen we dat dat een visitekaartje is voor onze gemeente. Dus vandaar dat we hebben gezegd dat u de visie op de openbare ruimte in 2017 hebt vastgesteld. Het college heeft in 2019 daar een schetsontwerp voor gemaakt: daar bent u ook over geïnformeerd. Maar het lijkt me ook goed, nu dit financieel vertaald is in de Begroting, om tijdens de eerstvolgende bijeenkomst van bijvoorbeeld Emmen Vernieuwt, waar we u periodiek bijpraten, u mee te nemen in het schetsontwerp en de kaders die u hebt vastgesteld voor die openbare ruimte. Dus als ik even kijk naar die openbare ruimte, heeft daar natuurlijk voor een stukje de besluitvorming al voor plaatsgevonden. Dat zijn ook de kaders voor de verdere uitwerking van die openbare ruimte. Ik begrijp ook heel goed als u zegt, voordat wij echt een stap verdergaan en bij wijze van spreken wij het werk gaan besteden: kom nog eens keer terug bij ons met wat de majeure ontwikkelingen, grote projecten zijn die denk ik ook politiek gevoelig zijn.

Van een iets andere orde is het vastgoed. Want als we kijken naar het vastgoed, dan zien we dat er door de jaren heen een aantal partijen zich op een natuurlijk wijze heeft ontwikkeld en gehuisvest binnen het Rensenspark. Met de herijkte visie hebben we denk ik een klein beetje een pas op de plaats gemaakt en zijn we wat realistischer omgegaan met de verwachting dat daar nieuwe gebouwen gaan komen. Dus dat betekent ook wel dat we zien dat er binnen het vastgoed van het Rensenspark een opgave ligt: aan de ene kant een aantal partijen dat er vijf tot tien jaar misschien nog wel zit. Dus daar moesten we ook iets gaan doen, want het huidige budget is, als ik het even simpel zeg, voor ‘wind- en waterdicht’. Daar doen we niet al te veel voor en je moet ook afvragen of je die partij dan ook op een goede manier huisvest. Plus dat we ook echt wel voor een aantal panden iets met verduurzaming gaan doen. Daarnaast zien we ook wel een aantal panden waar weleens wat partijen kunnen gaan instappen die de potentie van het Rensenspark zien, die wat gaan toevoegen, die ook huur willen gaan betalen. Dat betekent ook dat we dan krediet moeten hebben om te kunnen investeren, bijvoorbeeld juist voor de wensen van die partijen die zich willen huisvesten in het Rensenspark. Fun Forest is zo’n mooi voorbeeld: zij gaan wat doen, zij nemen ook geld mee. Maar er wordt ook wel gekeken naar ons wat de gemeente dan wil gaan doen. Dat is ook wel even de aanleiding voor het krediet.

Ik snap heel goed uw motie waarin u zegt: kom nog eens een keer weer terug als het gaat over de invulling van dat vastgoed en hoe het college dat precies wil gaan doen. Bij de openbare ruimte zijn we er veel verder mee dan voor het vastgoed. Dus een beetje in lijn met de motie zou ik in ieder geval het voorstel willen doen om juist tijdens zo’n informatiebijeenkomst van Emmen Vernieuwt u eens mee te nemen in hoe wij tegen het vastgoed aankijken, welke keuzes daarin zitten en op die manier met elkaar in gesprek te gaan over waar dat toe kan leiden. Ik kan me ook goed voorstellen dat bijvoorbeeld met Emmen Bereikbaar, als het dan zo ver is, wij in de commissie komen om naar het gevoelen van de raad te vragen. Dus wat mij betreft ook een open uitnodiging richting u om daar op een goede manier met elkaar over in gesprek te gaan, zonder dat dit een blanco cheque is waar het college wat mee kan doen. Dus dat even als het gaat om het Rensenspark.

Ja, ik ga een beetje kriskras door de partijen heen, maar ik kom nog terug bij Wakker Emmen en daarmee ook gedeeltelijk bij de VVD. Dat gaat even over indexering. Ik snap heel goed dat als u de bedragen allemaal bij elkaar optelt en u die ziet en dan denkt dat er wel heel veel geld naar bepaalde partijen toe gaat. De VVD ging nog iets verder door te zeggen: is dat niet een verkapte subsidieophoging? Nou, laat ik over dat laatste gewoon helder zijn: nee, dat is niet het geval. Ik denk dat het ook goed is om even in die circulaire te kijken naar wat het Rijk beschikbaar stelt aan prijs- en looncompensatie, want dat is juist die andere kant van de medaille. Dus ja, we zien in de hele linie dat het duurder wordt: we zien CAO-afspraken, we zien prijs- en looncompensatie. Maar aan de andere kant worden we daar ook voor gecompenseerd. Ik kan me de vraag van de VVD voorstellen. We moeten er ook scherp op zijn in hoeverre het inderdaad loon- of prijsgerelateerd is, of dat daar andere zaken bij zitten.

Dan ga ik even naar het onderdeel wonen. Heel wat partijen vragen daar aandacht voor. Dat begrijp ik ook goed. Want als we kijken naar de ambitie die we hebben richting 2030, dan is die ambitie nog niet zo oud: die is nog redelijk recent in de Woonvisie vastgesteld. Ja, dan hebben we de ambitie om 4.000 woningen te gaan bouwen. Als u kijkt naar de Woonvisie, dan streven we aan de ene kant naar verduurzaming, kwalitatief, en ook naar bijzondere woonmilieus die ook echt moeten gaan toevoegen. We kiezen denk ik ook juist voor inbreiding: dat zijn vaak ook de wat lastiger te ontwikkelen locaties dan dat we gaan uitbreiden – oftewel, we gaan een weiland omploegen. Daar hebben we denk ik duidelijke keuzes in gemaakt. Maar ik kan me de vraag wel voorstellen als u vraagt hoe we er nou voor zorgen dat we die bij de mix, die we juist in die Woonvisie willen – dat iedere doelgroep goed bediend wordt met ook de benodigde kwaliteit – de vinger aan de pols houden. Deze discussie speelt natuurlijk niet alleen in de gemeente Emmen. Want we werken met elkaar binnen de Woondeal en dat doen we binnen de provinciegrenzen. Dus vandaar dat we ook werken aan een monitoringsysteem. Want alle afspraken die we richting 2030 hebben gemaakt binnen Drenthe, alles wat erin zit van planvorming tot een hard bestemmingsplan om dat op een goede manier in de monitor te gaan brengen, geeft ons ook juist het inzicht om te zien of we kwantitatief op schema liggen. Maar ook of er kwalitatief voor alle doelgroepen wordt gebouwd, of zien we ook dat er voor een bepaalde doelgroep te veel of te weinig wordt gebouwd en dus om daarbij de vinger aan de pols te houden.

En volgens mij heb ik dan ook wel een mooi bruggetje gemaakt naar de motie van de ChristenUnie. Want op het moment dat we data hebben, de monitoring c.q. de vinger aan de pols, moet dat ons uiteindelijk ook gaan leren of er zaken in de knel komen, of dat tot knelpunten leidt en hoe we daarop kunnen gaan bijsturen. Ik heb volgens mij vorige week in de gemeenteraadsvergadering hier ook al gezegd dat als we kijken naar de huidige marktontwikkeling, we stijgende prijzen en dito rente zien enzovoort. Dat het steeds moeilijker wordt om te gaan ontwikkelen. Dan moet je ook de vraag stellen: leidt dat dan bijvoorbeeld tot mindere kwaliteit, of dat er voor een bepaalde doelgroep onvoldoende gebouwd gaat worden? Dus dat is ook zo'n concreet knelpunt waar ik mij zorgen over maak. Ik denk dat het heel goed is om de motie zoals u die hebt ingediend, mee te nemen richting de Kadernota. Want als we daar al conclusies aan kunnen verbinden, dan is het denk ik ook goed om te kijken hoe we daarop kunnen gaan sturen, welke instrumenten je daarvoor kunt inzetten – en wellicht ook instrumenten die financieel van aard zijn.

Die 4.000 woningen: wij gaan ze niet bouwen – laat ik dat vooropstellen. De corporaties hebben een bod gedaan van 600. Nou, ik hoor hier weleens het geluid van: ja, maar dat is niet genoeg. Als je kijkt naar de prognose die gemaakt is vanuit coöperaties naar aanleiding van het woningmarktonderzoek dat geweest is, dan zeg ik ook maar even: wij kijken iets positiever naar de woningmarkt dan dat de corporaties dat doen. Dat heeft er denk ik ook mee te maken dat zij over een veel langere termijn naar hun bezit en de verhuurbaarheid daarvan. Dan ben ik in ieder geval blij met dat bod van 600 dat moet leiden tot een toevoeging c.q. een uitbreiding van het aantal woningen in de sociale huur.

De heer Van der Woude (GroenLinks): 600 woningen is natuurlijk mooi. Mooi dat de corporaties die gaan bouwen. Maar daartegenover staan ook de sloop en de onttrekking van de sociale woningbouw, dan wel door koop dan wel door sloop zoals ik zei. Dus of dat optelsommetje dan ook 600 is, waag ik dan te betwijfelen.

De heer Van der Weide (wethouder): Het is goed dat u even deze discussie benoemt. Want als ik het heb over 600, dan zijn dat een kleine 600 en dan hebben we het over nettotoevoeging. Dus dan moet u

er de sloopopgave bij zien. Het kan wel zijn – want die ruimte hebben corporaties ook – dat ze een aantal woningen per jaar mogen gaan verkopen. Dan moeten ze niet meer passend zijn binnen de kernportefeuille van de woningbouwcorporatie. Dus dat kan nog een effect hebben op het saldo. Maar als u kijkt naar de Woondeal en de prestatieafspraken die zijn gemaakt, dan rekenen we met bruto-netto oftewel sloop en nieuwbouw. Dus dat is een opgave die bij de corporaties ligt. Een aantal van u vraagt ook: hoe weten we dat de corporaties dat gaan waarmaken? Laat ik het zo zeggen: daarvoor hebben we juist het bestuurlijke overleg met de corporaties, daarvoor hebben we de prestatieafspraken. Uiteindelijk, op het moment dat we merken dat dat niet goed gaat, zullen we ook met elkaar in gesprek moeten gaan om afspraken te maken over hoe we die planning dan wel gaan halen. Want aan de ene kant hebben we binnen die 4.000 deze opgave van 600, dus die hebben we ook nodig. Aan de andere kant, als ik kijk naar het resterend aantal, zal dat vooral uit de markt moeten gaan komen. Want wij zijn wel druk bezig met de ontwikkeling van de gemeentelijke kavels. Als ik dat ook eens afrond op een vijf- à zeshonderd kavels, dan kunt u ook het rekensommetje maken dat de rest door de markt moet worden opgepakt. Dat zullen we dan ook mogelijk gaan maken als gemeente. Dat is een beetje van discussie van net: op het moment dat we merken dat de markt te eenzijdig gaat bouwen, moeten we kijken hoe we daar als overheid op kunnen bijsturen en of dat instrumenten van ons vraagt om die in te zetten.

Ja, dat brengt me ook bij 50PLUS. Want ik heb geprobeerd om u goed te volgen. Er kwam eigenlijk bij mij naar boven dat ik u eens mee wil nemen naar de Werkhorst. En waarom zeg ik dat? Omdat ik dat juist een heel mooi voorbeeld vind waar we als gemeente geruild hebben met grond, waar Woonservice denk ik een heel mooi product heeft gebouwd, juist ook voor senioren. Want ja, u hecht heel veel waarde aan een eenkamerappartement, maar er zijn ook heel veel ouderen die dat niet doen en uiteindelijk bouwt een corporatie iets wat ook over twintig, dertig jaar goed verhuurbaar is. Maar ik vind dat juist een van die voorbeelden, ondanks de corporaties daarmee uit een heel andere tijd komen. Want u zegt terecht dat zij met getallen aankwamen die natuurlijk uit een ander tijdperk kwamen, waarin de corporaties veel meer bezig waren met verduurzamen, met renovatie, maar niet zozeer met het toevoegen van woningen. Want als u even kijkt naar de Woondeal, dan is die vorig jaar december gesloten. In die Woondeal hebben we de afspraken van de corporaties, 600 woningen, meegenomen. Dus ja, dat moet voorbereid worden, dat moet ontwikkeld worden. Ik heb voor u weleens vaker een verhaal gehouden van de ontwikkeltijd van een woningbouwproject. Dus ik snap u als zegt dat u dat op dit moment niet ziet. Ik denk dat dat ook logisch is als je kijkt wanneer die afspraken gemaakt zijn en wat de ontwikkeltijd is van een woningbouwproject. Maar ik vind dat juist een heel mooi project waarvan ik denk dat we als gemeente een rol hebben gepakt in een stukje inbreiding. Daar heeft een woningbouwcorporatie op een heel mooie manier een product neergezet juist voor senioren, die op die manier ook oud kunnen worden in hun eigen dorp. Dus ik neem u graag een keer mee daarnaartoe. Dus niet om daar te wonen, maar gewoon eens voor een werkbezoek.

De voorzitter: U gaat al naar een afronding toe, wethouder?

De heer Van der Weide (wethouder): Dat zou kunnen, voorzitter.

De voorzitter: Nou, dat weet ik wel zeker. Ja.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, dan was dat mij betreft even wonen.

Dan heb ik nog even Fonds Dorpen en Wijken en Programma Angelslo: daar zijn volgens mij door diverse partijen vragen over gesteld. Laat ik even beginnen met het Fonds Dorpen en Wijken. Als college hebben we ervoor gekozen om juist te kijken naar wat we nou de afgelopen jaren aan plafond hebben gehad: dat ging om 100.000 euro per jaar. Als we kijken naar de afgelopen jaren, dan zien we ook dat dat heeft geleid tot aanvragen en dat de pot eigenlijk wel leeg is geweest. Dus wij hebben er even voor gekozen om dat plafond uit het verleden aan te houden. U kijkt iets meer naar de toekomst. Laat ik het zo zeggen: als ik zie wat voor initiatieven daaruit komen, hoop ik dat we dat geld ook op die manier kunnen gaan inzetten. Dus ik begrijp dat u daar iets meer ruimte voor wilt geven en daar kan ik me prima in vinden.

Programma Angelslo: daar zijn we nu al een hele tijd mee bezig. Ik vind dat juist zo'n voorbeeld binnen de doelstelling van Programma Angelslo, dat je dat programma in twee tot drie jaar uitrolt. Dan

hebben we een bepaalde stap in Angelslo gezet en dan kan dat programma worden opgeheven. Als je kijkt naar veiligheid, sociale problematiek, maar vooral ook om die woningbouw in en de stedenbouwkundige opzet van Angelslo – meer diversiteit en vernieuwing – op die manier die wijk wat toekomst en nieuw elan te bieden, dan vergelijk ik dat weleens met hoe Emmen Revisited in het verleden ging. Misschien in een iets andere jas, maar dan vind ik dat juist een voorbeeld waarvan ik zeg: laten we dat juist programmatisch blijven doen. Ik vind dat dat ook zijn meerwaarde heeft opgeleverd, ook als je kijkt naar slagkracht. We kunnen het gaan verbreden. Met Bargeres zijn we ook bezig, wel van een iets andere orde. Maar daar kijk je ook of het middel programma een goede invulling kan zijn op hetgeen wij willen. Vandaar dat we ook hebben gezegd dat we daar graag ook geld willen besteden, dus een krediet van zes ton, om juist ook aan de slag te gaan met de openbare ruimte c.q. de stedenbouwkundige structuur van Angelslo. Dus dat even als achtergrond. Het Neptunusbad kan volgens mij heel kort. Want u vraagt naar nieuwbouw versus renovatie. Nieuwbouw is een keer zo duur, dus dan weet u ook wat de kosten daarvoor zijn. Ja, en gezien de tijd denk ik dat ik daarmee toe ben aan de afronding.

De heer Huttinga (ChristenUnie): De wethouder behandelde net ook even in zijn beantwoording Emmen Revisited. Ik denk dat die term wellicht wat toelichting behoeft voor de rest van de raad. Want ik denk dat er nog maar ongeveer vijf raadsleden dat kennen. Dat stamt uit de pre-dualismetijd. Toen zijn de eerste besluiten daartoe genomen, dus dat is wel wat antiek.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, Emmen Revisited was denk ik een heel mooie samenwerking tussen corporaties, welzijnswork en gemeente, waarbij we eigenlijk een agenda voor een dorp en een wijk opstelden en daar ook een uitvoeringsprogramma aan hingen, dat denk ik ook wel heeft geleid tot heel veel vernieuwing in Emmermeer en Angelslo. Op het moment dat het Rijk toen stopte met de gelden daarvoor, met name voor die stedelijke versterking, zagen we eigenlijk wel dat het geld opdroogde en dat we ons afvroegen wat we nog aan inhoud voor het programma konden bieden. Dus toen is de keuze gemaakt om dat niet meer te gaan doen. Maar de methodiek heeft zich denk ik wel bewezen.

De heer Wanders (wethouder): Ik voel nu met terugwerkende kracht mee met de heer Hoogenberg, als ik nu kijk naar de koffie die wordt ingeschonken. Goed, volgens mij zijn er in mijn portefeuille drie onderwerpen die te onderscheiden zijn: sociaal domein, asiel en migratie en Greenwise. Ik begin met het sociaal domein. Dan even de vraag van de SP en GroenLinks over de afschaling van de budgetten voor de kinderopvang en de sociaal-medische indicatie en of dat kan. Nou ja, onze adviezen luiden dat dat kan. Dus daarom is het ook zo opgenomen in de Begroting. Er is gekeken naar de ontwikkeling daarin. Er werd overigens ook even de suggestie gedaan over een financieel gedreven motivering om te verhuizen. Die laat ik maar even aan degene die die suggestie deed. Want wij geven de mensen de ondersteuning die men nodig heeft. Ja, er is een risico dat als er groot gezin deze kant op komt, we ook met een sociaal-medische indicatie volgend jaar daarop terugkijken. Maar op dit moment lijkt het niveau zo in de Begroting te kunnen zoals het is opgenomen. Verder vroeg de Partij van de Arbeid naar de samenhang in de Begroting en meer in het licht van het beleidskader dat onlangs is vastgesteld door uw raad. Ja, en dan wrekt zich tot een beetje én de Programmabegroting zoals we die kennen met de negen programma's, én de vastgestelde BBV-regels, terwijl we met elkaar op de inhoud juist de samenhang willen gaan zoeken. Daarbij hebben we in ieder geval ook gepoogd het beleidskader nog wat te duiden. We zullen dat straks ook met elkaar gaan doen als we over de DOE-agenda's komen te praten. Dan gaan we de dubbelingen daar wellicht ook uithalen, meneer De Jonge. Want ook wij zijn niet van de dubbelingen. We willen met zoveel mogelijk middelen inzet laten plegen die effectief zijn voor het leven van onze inwoners en niet dat we dat graag allemaal zomaar uitgeven aan allerlei groepen. Voorlopig hebben we nog steeds te maken met de Programmabegroting zoals die nu is. Ja, en daar zitten nu eenmaal wat voorschriften bij. De VVD vroeg ook naar de staat van de financiële geletterdheid – laten wij het houden bij basisvaardigheden. Er is in ieder geval een mooi voorbeeld: onlangs is er een cursus voor ondersteuners geweest als het gaat om financiële ondersteuning van laaggeletterden. Dan geldt: het kan slimmer. Nu weet ik niet of dat laatste naar het kader van die tweetalige plaatsnaamborden moet gaan brengen. Want het kan erger of het kan 'slimmer' – laten we dat maar even in het midden

houden. Maar het werkt echt wel. Want die cursus is ook geschreven met ervaringsdeskundigen, zodat op die manier ook meer ondersteuning kan worden geboden. En het blijft gewoon permanente aandacht vragen in het geheel.

De heer De Jonge (VVD): Waar wij op doelden, was meer ook de educatie voor schoolgaande kinderen et cetera. Daar was vanuit het Rijk ook budget voor beschikbaar gesteld. Dat was waar ik op doelde.

De heer Wanders (wethouder): Het klopt voor het Drenthe College. Dat hebben we wel aangeroerd. Ik heb van het Drenthe College een voorbeeld, want het beroepsonderwijs heeft daar middelen voor gekregen. We hebben overigens de Week van het Geld, waar we altijd al én in het basisonderwijs, én in het voorgezet onderwijs én ook in het beroepsonderwijs zaken met elkaar doen. Zo ook over cursussen, elk jaar in een andere opzet overigens. Maar nu scholen zelf middelen krijgen, kan ik me herinneren dat we het daar ook over hebben gehad. Dan is het misschien ook goed om te kijken of je dat met de scholen kunt bundelen en anders kunt inzetten. Wij hebben het geagendeerd, maar het is ook aan de scholen hoe ze daar voor een deel mee om willen gaan. Weet ook dat scholen belangstelling hebben voor trainingen om hun docenten daarin te trainen. Ik weet niet of dat het meest effectief is, maar daar gaan we het gesprek over aan.

D66 vroeg zich af of wij iets concreets kunnen afspreken zoals bijvoorbeeld ‘in 2030 geen kinderen meer in armoede’. Graag! Het college zou dit graag met u willen doen. Maar we realiseren ons tegelijkertijd ook dat ik vermoed dat daarbij in Berap-I van 2031 een iets minder dan groene smiley zal staan. Maar dat wil niet zeggen dat je er niet naar mag streven en dat je daar niet met elkaar afspraken over moet maken. Ik denk dat wij, als wij het over het sociaal domein hebben, het dan ook straks bij de monitoring gaan hebben over welke indicatoren ons gaan helpen om in ieder geval aan te duiden dat we op de goede weg zijn. Ik realiseer me namelijk ook dat het grootste deel van armoedebestrijding niet bij de gemeente vandaan komt. En de grootste oorzaak voor het leven in armoede komt niet ook niet bij de gemeente vandaan. Wij doen een heleboel in de ondersteuning, proberen de symptomen of de gevolgen weg te nemen. En tegelijkertijd, ik denk dat als voor 2030 de Toeslagenwet op de schop gaat en we daar een andere methodiek voor hebben waardoor mensen makkelijker aan geld kunnen komen, de kans groter is dat wij in ons streven zullen slagen.

Neemt niet weg dat wij inderdaad mensen optimaal moeten blijven ondersteunen en preventie bieden – het CDA had het daar geloof ik over als het gaat over jongeren. Ik heb net al iets gezegd over educatie. Wij proberen vanzelfsprekend daar ook wat aan te doen. Daar hoort gelukkig ook vroegsignalering bij, want vroegsignalering is ook preventie: het voorkomt erger. En hoe eerder we daarbij kunnen komen, hoe beter. Want we proberen allemaal iets te doen aan ‘Help, ik word achttien!’ door iets voor de jeugd te organiseren, waarbij ze in één keer naar financiële verantwoordelijkheid toe gaan. Tegelijkertijd gebeurt het ook daar dat er een factuur is die via Snapchat binnenkomt – ik spreek even uit persoonlijke ervaring. Dan blijft die liggen en dan plotseling ligt er een andere brief in de bus of een mail. En ook dat zijn gevolgen en dan heeft vroegsignalering wel degelijk een functie. Maar ook dat hoort bij preventie en we moeten daar gezamenlijk aan blijven werken.

Ik ben ook blij met het amendement dat door velen van u is ingediend als het gaat over de ondersteuning van de vroegsignalering. Want hoe eerder we achter die voordeur kunnen komen of hoe we eerder we persoonlijk contact kunnen leggen met de mensen, hoe groter de kans is dat wij erger weten te voorkomen met elkaar.

Ten slotte over het sociaal domein nog twee zaken. Als het gaat over sportbesteding, dan deed de SP daar een suggestie over. Wij zien het percentage van de minimaregeling dat besteed wordt aan sportactiviteiten, toenemen dit jaar. Ik ga er maar van uit dat dat in ieder geval een mooie positieve ontwikkeling is als het gaat over de gezondheid, ook voor mij als wethouder gezondheid. Maar we zien in ieder geval dat verschijnsel.

En als het gaat over ondersteuning van ouderen op het moment dat ze computervaardigheden missen, dan heeft inderdaad Facet het Digitaal Informatiepunt Overheid. U vraagt in de motie om ondersteuning voor mensen die al iets is overkomen, maar het college weet niet of dat nou een taak is van de gemeente. Volgens mij proberen wij mensen door te verwijzen, proberen we mensen te ondersteunen door in ieder geval op het juiste adres voor het antwoord terecht te komen. Maar dat wij als gemeente daarvoor een informatiepunt gaan inrichten, waar banken al iets hebben geregeld, waar je

ook bij Facet terechtkunt, waar je bij Sedna maar ook gewoon bij allerlei informele zaken of organisaties die er zijn, terechtkunt weet ik niet of de gemeente daar nu ook weer een loket voor moet inrichten. Dus wij ontraden deze motie.

Dat brengt mij bij asiel en migratie. Ja, wij vangen mensen in nood op in Emmen. En dat doen wij volgens mij op een breedgedragen verzoek vanuit uw raad, toen in maart 2022 de ellende in Oekraïne begon. Toen hadden we geloof binnen anderhalve week hier een motie liggen waarbij wij onze gemeentegrenzen openstelden om mensen te gaan opvangen. En ja, wij krijgen daarvoor een normvergoeding. Die stellen wij niet vast, die krijgen we gewoon. Die is nu twee keer geëvalueerd. Vorige week is er nog een onderzoek over verschenen waarbij de normvergoeding naar beneden wordt gebracht. Afgelopen vrijdag is dat bekend geworden. Daarom hebben wij ook vanuit die onzekerheid de resultaten van de Oekraïne-opvang neutraal in onze Begroting opgenomen. Want a) we hoeven er niet op te verdienen, maar b) wij willen mensen in ieder geval een veilig thuis wonen, kinderen naar school laten gaan en voor de mensen zorgen.

De suggestie van GroenLinks om gepensioneerde docenten met een bevoegdheid voor de NT2-trainingen in te kunnen zetten, is een mooie suggestie. Ik zal die overbrengen naar onze aanbieders, want wij hebben dat vanzelfsprekend in de markt moeten zetten en zij zullen voor de bemensing zorgen.

Dan Greenwise: daar hebben meerdere partijen naar gevraagd. We hebben inderdaad een aantal campussen in Emmen waarbij volgens mij ooit iemand tegen me zei: "Het woord campus betekent 'lege vlakte' als je dat opzoekt." Dan hebben we dus heel wat te vullen. Ik heb in ieder geval de zorgcampus gehoord, maar het gebied voor de Greenwise is hetzelfde gebied. De zorgcampus was het oude zwembadterrein, dus wat het beroepsonderwijs-campus betreft met de twee scholen die daar iets willen bouwen. Dat is de helft van dat terrein. Ik hoop in ieder geval hiermee een beetje geografisch de campus een beetje te hebben geduid – laat ik het zo zeggen. We zullen ook na gaan denken over de benaming.

De inhoud is echter belangrijker. Het antwoord op de vraag over of het financieel zwaar weer bij de universiteit gevolgen heeft voor de campusontwikkeling, kan ik aan de voorkant niet duiden. Overigens zit het meeste geld bij de universiteit, bij de faculteiten en niet zozeer bij het college van bestuur. Ik weet wel dat de universiteit in capaciteit een flinke bijdrage levert, in het innovatiecentrum en ook in de bemensing van onder meer de Stichting Greenwise die inmiddels is opgericht en waarvan we in de laatste fase zitten van het aanstellen van de directeur-bestuurder. De voorzitter van het college van bestuur van de RuG zit ook in de raad van toezicht van de stichting. Er zijn onderzoekers verbonden aan de stichting, dus op inhoud werken we ook heel veel samen als het gaat over het zicht houden op de ontwikkelingen rondom die stichting.

Verder hebben we natuurlijk de financiële bijdragen vanuit de Regio Deal, vanuit het JTF en vanuit de investeringsagenda van de provincie Drenthe. Die maken de ontwikkeling voor de komende jaren mogelijk, zodat we kunnen doorbouwen aan het innovatiecentrum. En tegelijkertijd heb je inderdaad de plannen van NHL Stenden en het Drenthe College voor de nieuwbouw van de beroepsonderwijs-campus. Die twee horen dan in hetzelfde gebied bij elkaar.

De voorzitter: Zou u naar een afronding kunnen komen?

De heer Wanders (wethouder): Ja voorzitter, want ik heb nog één opmerking. Die is voor de heer Post. En dan herhaal ik nogmaals, wellicht tot zijn geruststelling, dat iedere inwoner van Emmen bij ons terecht kan, of je nou van 'Eerappeldordt' komt, of op Erica woont, of als nieuwe inwoner een toekomst mag opbouwen in Emmen. Als je een ondersteuningsvraag hebt, kom je naar ons toe en wij gaan je dan zo goed mogelijk helpen.

Mevrouw Leal (wethouder): Ik heb heel wat vragen voorbij horen komen vanmiddag. Ik ga ze even doorlopen op de punten van mijn portefeuille. Ik heb jeugd, onderwijs, cultuur en welzijn en dan zal ik zo alles even langs laten komen. Als voormalig docent vind ik het altijd even prettig om te laten weten wat u te wachten staat, dus bij dezen.

We beginnen bij jeugd. Ik heb het een en ander over de Angelslo Academy en het is geheel terecht wat de heer Pruijsseer noemde. In de Begroting stonden daar enkele regels over opgenomen, terwijl de inhoud wel veelomvattender is dan wat daarin stond. Ik voel me toch even genoodzaakt om eventjes

wat in de inhoud te duiken en daarna ook terug te komen op uw vraag, mevrouw Louwes. Angelslo Academy is gebaseerd op het format van de wijk Presikhaaf in Arnhem: daar zijn wij als Programma Angelslo en ik als wethouder, en destijds ook nog wethouder Otter, meegeweest op een werkbezoek. Daar zagen wij een wijk in Arnhem die vergelijkbaar was qua problematiek, ook qua samenstelling van die problematiek met de wijk Angelslo als ook Emmermeer. Daar zijn ze gestart met Presikhaaf University. Dat is een jeugd aanpak die gericht is op perspectief voor de jeugd door het creëren van een positieve leefomgeving waar jeugd veilig, gezond en kansrijk kan opgroeien. Ze deden dat daar door middel van bijvoorbeeld verlengde schooldagen. Dus jongeren kwamen na schooltijd naar die plek, de Presikhaaf University, waar ze huiswerkbegeleiding kregen. Het is niet dat daar een vakdocent kwam die gerichte ondersteuning ging bieden, maar het waren onder anderen jongerenwerkers die ondersteunen in hoe je een planning maakt, hoe je nou zorgt dat je ermee aan de slag gaat. Dat gaf een soort van veilige basis waar jongeren daadwerkelijk ook toekwamen aan het maken van dat huiswerk. Daarnaast was het ook belangrijk dat er iets gedaan werd op het gebied van sport, dat er iets gedaan werd op het gebied van cultuur.

Dat maakte dat er een soort van *community*, een soort leefomgeving, ontstond waar jongeren zich veilig voelden en waar de jongerenwerkers daadwerkelijk ook een band hadden met deze jongeren. En het ging nog verder dan dat: omdat zij dus die band hadden, was het voor hen ook makkelijker om achter de voordeur te komen. Presikhaaf is een wijk waar veel problematiek zich achter de voordeur afspeelt. Dat geldt natuurlijk ook voor ons hier in Emmen. Door die band kwamen mensen ook makkelijker achter die voordeur, waardoor problematiek ook sneller werd gesignaleerd. Daardoor kon er ook sneller geschakeld worden met instanties als de gemeente of schuldhulpverlening – noem het maar op. Dus het was daar ontzettend succesvol. Ze zagen daar minder schooluitval, minder jongeren in de criminaliteit, minder jongeren die aan de drugs gingen. Het mooie was ook dat ze werkten met ervaringsdeskundigen. Dus het waren mensen veelal die ook zelf ervaring hadden in het kiezen van een ander pad, anders dan wat gemiddeld niet zo heel wenselijk is in onze samenleving. Dus dat hielp ook in een stukje herkenning bij jongeren in de zin van: ‘Hé, ik zie dat jij uiteindelijk ook goed terecht bent gekomen. Dus dat kan ik ook.’

Nou, al die facetten bij elkaar maakten dat wij daar met elkaar heel geïnspireerd van terug zijn gekomen. Wij dachten: wij willen eigenlijk een dergelijke aanpak hier in Emmen voor gerichte ontwikkeling gericht op kansrijk en perspectief opgroeien. En Programma Angelslo was er al en dat was eigenlijk simpelweg makkelijk om daar ook in te vervlechten, dan wel dat we in onze data hebben gezien dat ook daadwerkelijk veel problematiek daar zich afspeelde. Dat zegt niets over dat er geen problematiek in Emmermeer of in Klazienaveen speelt – of waar dan ook. Ook daar is veel problematiek. Maar we wilden in eerste instantie hier gaan proberen om te kijken wat dit doet, omdat we hier al een bepaalde basis hadden staan. En als wij zien dat een dergelijke aanpak werkt, dan gaan we ook zeker kijken wat het betekent voor wijken als Emmermeer en voor dorpen als Klazienaveen of waar we ook waar zien dat dit soort signalen er zijn en waar we deze interventie op zouden kunnen toepassen.

Ik begrijp hartstikke goed dat u als raad zegt dat dit eigenlijk een nieuwe manier van aanpak is en dat u daar toch bij wilt zijn, dat u wilt zien en horen wat dit dan doet met onze jongeren. Dat begrijp ik en dat gaan we doen. Dat maakt ook dat wij evaluatiemomenten hebben ingebouwd in dit programma, waarbij we u dus ook zeker gaan meenemen in hoe de stand van zaken is.

De heer Wittendorp (CDA): Ik waardeer het heel enthousiasmerende verhaal van de wethouder en alle overwegingen snap ik ook. Maar heel veel dingen komen als een verrassing in de Begroting. En ook het meenemen in het vervolgtraject waarderen wij. Alleen, dat verrassingseffect in de Begroting zou ik toch wel graag weg willen nemen en ook graag willen voorkomen voor de volgende keer.

Mevrouw Leal (wethouder): Ik hoor deze opmerking en ik neem die mee. Maar dan ook echt, hoor, dat was geen sarcasme. Nee, echt niet.

De voorzitter: Als je dat erbij moet zeggen... Ik spreek uit ervaring thuis. Gaat u door.

Mevrouw Leal (wethouder): Ja, excuus.

Dan wil ook nog verder op het jongerenwerk en de rol van Sedna daarin. We hebben het Deltaplan Jeugd gehad. We hebben de NPO-gelden gehad waarvan Sedna ook een gedeelte gekregen heeft op tijdelijke basis om dat jongerenwerk wat te gaan intensiveren. We hebben ook afgesproken met Sedna om op basis van deze ervaringen te onderzoeken hoe we het jongerenwerk ons nog meer kan helpen om onze ambities te realiseren. Sedna heeft daarvoor een subsidieaanvraag gedaan voor 1,1 miljoen bij ons. Wij hebben dat niet geheel meegenomen in onze Begroting, hebt u ook gezien. Maar we zijn wel met Sedna in gesprek om te kijken hoe we tot deze versterking kunnen komen. Dus zo ver zijn we nog niet, dat er al prestatieafspraken zijn gemaakt, mevrouw Louwes. Maar dat gesprek voeren we nog en daar gaan wij uiteraard ook afspraken over maken wat de input en de output is. Dat is voor ons ook heel belangrijk. Ik heb op mijn plekje een jaarverslag liggen dat ik vorige week heb gekregen. Dat gaat over 2022. En even over het algemeen gezien zegt u dat er veel geld naar onze welzijnsorganisatie toe gaat en dat u graag ook wat meer wilt weten over wat de uitkomsten zijn. Zij hebben een heel mooi jaarverslag van gemaakt. Dat komt uw kant op: dat wil ik daarmee zeggen. Het is wat laat, we zitten al in november 2023. Dat ligt een beetje aan ons. Maar u krijgt dit nog, heb ik afgesproken met mevrouw Tent van Sedna.

Daarnaast krijgt u ook een uitnodiging om in het eerste kwartaal van 2024 op bezoek te komen bij Sedna. Ik weet dat mevrouw Tent meekijkt vanavond, om ook eens te kijken waar wellicht de behoefte van de raad ligt en waar zij in meegenomen wil worden. Dus de suggesties die u hebt, worden daarin meegenomen om u juist ook te informeren en te betrekken bij het al het goede wat Sedna doet.

Dan was er een vraag over de toename in het aantal PGB's, vanuit de SP dacht ik. We hadden een dalende lijn. Dat is inmiddels een stijgende lijn, dat hebt u goed gezien. Dat zit hem vooral in de zwaarte van de casussen. We hebben bijvoorbeeld één casus vanuit het woonplaatsbeginsel die we hebben moeten overnemen. Die was hartstikke fors, dat betekent dat die kosten omhoog gaan. Daarnaast nog een aantal andere casussen waarin we ook zagen dat de zorg verzwaard moest worden. Dus ja, dat betekent gewoon meer kosten – dat is heel simpel.

En dan nog de kinderraden. Ik heb niet heel specifiek vragen erover gehoord, maar ik wil daar nog wel even bij stilstaan. Want ik hoorde enkele raadsleden wel noemen dat het wel heel veel geld is. Ik geef u daarin gelijk. Toen ik het voorstel zag, gingen mijn wenkbrauwen ook even omhoog. Dat ik dacht: zo, we hebben het hier wel over een bedrag! Daar wij hebben daar intern even heel goed over doorgepraat. We hebben gekeken waar het hem nu in zit. En ook de mensen van Facet die daar zich met hart en ziel voor inzetten, worden op een nette manier betaald op een *fair practice code*. Dus dat is gewoon hartstikke netjes, daar kun je niks van zeggen. Maar de begeleiding is meer dan even een uurtje in de maand met de kinderen om de tafel. Dat vergt voorbereiding, het vergt rapportages, het vergt contacten met ons als gemeente, met de ouders, met allerlei professionals die er ook weer mee te maken hebben. Dus het is qua organisatie echt wel een bult werk die we daarmee op onze nek hebben gekregen. Ik wil daar ook bij benadrukken dat het wat mij betreft ook verdergaat dan alleen checken of we aan participatie hebben gedaan. De kinderen kunnen meepraten: 'hartstikke leuk, weer een speeltuin'. Nee, volgens mij gaat het veel verder dan dat. Als je kijkt hoe kinderen nu opgroeien in een wereld waar de ene crisis na de andere zich voltrekt: we hebben oorlogen, ga er maar aan staan om nu op te moeten groeien. Ik wens heel graag dat onze kinderen leren dat je op klein niveau, op wijk- en dorpsniveau en op gemeenteniveau perspectief kunt hebben, dat je het verschil kunt maken, dat je ertoe doet en dat je iets kunt betekenen. En volgens mij is dat nu een investering in perspectief en dat maakte toen dat dat kwartje bij mij viel. Toen dacht ik: ja, ik zou daar echt onze kinderen heel erg gunnen. Dat maakte ook dat ik dacht: ja, het is veel geld. Maar ik vind het een investering in perspectief voor onze kinderen die ik persoonlijk heel belangrijk vind.

Goed, onderwijs dan. Wakker Emmen had een oproep om over te gaan tot een herijking om te bepalen of er meer scholen gerenoveerd of vernieuwd zouden kunnen worden. Nou, dat kan ik erg waarderen. We hebben geloof ik 62 basisscholen. Het liefste, als het nodig is, wil ik ze allemaal vernieuwen. Maar goed, we hebben een IHP. Dat hebben wij ooit eens vastgesteld, ik vind het ook logisch om daar volgend jaar een soort van tussenevaluatie in te bouwen om te kijken hoe het nu loopt. Zijn we op koers? Zijn er bijstellingen nodig? Dus dat lijkt me goed en ook dat u daar als raad over wordt geïnformeerd. Een droomscenario zou natuurlijk zijn dat we meer scholen zouden kunnen bedienen dan we nu in het IHP hebben opgenomen. Ik houd van dromen. Mensen die mij kennen, weten dat. Maar het is ook mijn taak om realistisch te zijn. En de realiteit vertelt mij ook dat we in deze tijden met zulke exceptionele prijsstijgingen kampen – het CDA refereerde daar al even aan – en die zijn

dusdanig dat we al behoorlijk uit de financiële pas lopen. Dus ik vind het al een hele opgave om ervoor te zorgen dat we het IHP, dat wij voor het onderwijs in 2021 hebben vastgesteld, laten lopen zoals we hadden gepland, met alle kostenstijgingen daarbij berekend. Dus enig realisme hierin.

Dan had het CDA ook nog wat vragen over de scholen van Catent en in Nieuw-Schoonebeek/Weiteveen. U zegt eigenlijk: we hebben in 2021 het IHP vastgesteld. Hoe zat het toen met die stikstof? Leefbaarheid was toen ook al een issue. De wens was destijds van het schoolbestuur om één schoolgebouw tussen die beide dorpen in te zetten. Dan was er geen gedoe in Weiteveen, dan was er geen gedoe in Nieuw-Schoonebeek en kon je min of meer een compromis sluiten – laten we het daar maar even op houden. We hebben na de vaststelling ook gekeken welke opties er zijn. Het bleek wat lastig, maar we hebben gewoon geen gemeentelijke kavels – heel simpel. En daarnaast kwam natuurlijk wel dat stikstofgebeuren aan de rol, dat in dat gebied echt bemoeilijkt om daar iets nieuw te bouwen. Ik ben met de bestuurders van Catent in gesprek gegaan. We hadden het over de motivatie van destijds om te komen tot één schoolgebouw, maar dat waren ook de leerlingenaantallen heel simpel. Die zagen ze dalen en ze dachten: als we dan toch voor nieuwbouw moeten gaan, dan hebben we het liefst één schoolgebouw om er ook zo'n soort gezonde school te houden. Die leerlingenaantallen lijken nu weer stijgende. Dus ook op basis daarvan is het lastig om een plek te vinden. Dat was één. De leerlingen die weer omhoog gingen, plus de onrust die het ook beide dorpen heeft opgeleverd dat er mogelijk maar één schoolgebouw zou komen, heeft ons met elkaar doen besluiten dat we toch wilden onderzoeken of het dan ook mogelijk is dat we toch de basisscholen weten te behouden. Want wij vinden allebei, zowel het schoolbestuur als wij als gemeente, dat onze kinderen een thuis bij het onderwijs gunnen. Dat betekent dat ieder kind naar school kan in zijn of haar eigen buurt of wijk. En dat lukt wat ons betreft door middel van een relatief kleine investering van die 3 miljoen waar u aan refereert. Meerjarig gezien valt dat enigszins mee, dus wij hebben besloten daarvoor te gaan, daarvoor te kiezen. Het bestuur was daar heel blij mee, de scholen zelf waren daar blij mee en de dorpsbewoners ook. Dus dat heeft mij hierin gesterkt.

De voorzitter: Wethouder, u bent zo door uw spreektijd heen.

Mevrouw Leal (wethouder): O, echt?

De voorzitter: Sterker nog, al twee minuten. Maar ik zie de heer Wittendorp.

De heer Wittendorp (CDA): Dank u wel, voorzitter, want deze interruptie telt geloof ik niet mee. Maar de vraag die aan de wethouder heb, is: is dan bijvoorbeeld ook renovatie of verduurzaming van die huidige scholen niet mogelijk? Ik bedoel, waarom dan per se nog nieuwbouw?

Mevrouw Leal (wethouder): Daar hebben wij uiteraard ook naar gekeken. Maar het verschil tussen renoveren en verduurzamen tegenover nieuwbouw was qua bedrag een dusdanig klein verschil dat we dachten: dan gaan we het ook goed erop inzetten, dan gunnen we de beide scholen ook een eigentijds nieuw gebouw.

De voorzitter: Kunt u dan naar een afronding, wethouder?

Mevrouw Leal (wethouder): Nou, daar vraagt u me wat. Maar dan ga ik maar even door op een reactie op de moties. Dan blijft de rest staan voor de tweede termijn.

Dan wil ik even starten met de motie 'ZO!34'. Het CDA refereerde er ook al aan in de motie zelf: het gaat over de stelselwijziging die eraan zit te komen vanuit de Mediawet in 2026. Om die reden krijgen lokale omroepen straks hun geld direct vanuit de rijksoverheid, niet meer vanuit het Gemeentefonds. Dat maakt dat de lokale omroepen aan een aantal eisen moeten voldoen. Het kabinet gaat deze eisen wat verzwaren en dat zou dan in 2026 moeten ingaan. Wij hebben met heel veel belangstelling deze ontwikkeling gevolgd met betrekking tot deze stelselwijziging. Maar in dit stadium is mede als gevolg van het nieuwe kabinet nog veel onzekerheid met betrekking hiertoe. Ik geloof dat het aantal beoogde omroepen dat er in totaal zou moeten komen, er niet precies in staat, maar ook de precieze kwaliteitseisen niet en ook het moment van inwerkingtreding niet. Want u noemde net 2025-2026, maar zelfs 2026 staat al ter discussie op dit moment. Staatssecretaris Uslu heeft begin oktober

aangegeven dat dit waarschijnlijk niet 2026 zal zijn. We zijn afhankelijk van het nieuwe kabinet en ook de ideeën die er dan leven hieromtrent. De staatssecretaris heeft wel aangegeven, begin 2024 met een brief te willen komen met daarin ongeveer een tijdsplan ten aanzien van het wetsvoorstel, dus dat komt nog. Voor ons voelt de sprong die ZO!34 ons gevraagd heeft van 70.000 naar 170.000 euro, een enorme sprong. Wij vinden dat nog even te vroeg. U noemde net al even dat het eigenlijk een beetje de-kip-of-het-ei-verhaal is: dat ben ik het helemaal mee eens. U gaat voor de kip en ik ga denk ik voor het ei. Ik vind het nog even te vroeg om te zeggen dat we die investering nu al gaan doen. Ik wil even een pas op de plaats, even afwachten hoe die ontwikkelingen gaan verlopen. We blijven ook in gesprek hierover met ZO!34. We willen kijken of we misschien iets kunnen met een kijk- en luisteronderzoek, zodat we even iets meer basis hebben voor waar we naartoe gaan met elkaar. Dus we willen wel wat stappen zetten, maar dit is echt nog even te vroeg, deze investering.

De voorzitter: Heel even, meneer Wittendorp: u hoeft de wethouder niet te overtuigen, hè? Dit is ook even naar de andere raadsleden toe: u mag in debat met de wethouder, maar misschien is het aardig dit thema ook in de tweede termijn aan de orde te hebben in de raad.

De heer Wittendorp (CDA): Ja, daar wil ik even aan toevoegen dat juist je die bijdrage van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek daarmee binnenhaalt. Daar gaat de wethouder even aan voorbij. Die richt zich sec op de bijdrage van het Rijk voor 2026. Maar het gaat ons ook om dat stimuleringsfonds. Dat vind ik nog veel belangrijker en dat haal je daarmee binnen.

De voorzitter: Dat hebben de raadsleden ook gehoord. Ja, ik houd de tijd ook even in de gaten. Meneer Koops? Ja?

De heer Koops (D66): Ja, als ik dan toch ook een aanvulling mag maken voor de rest van de raad. Want ik kan me voorstellen dat er wel wat twijfel is over het nieuwe kabinet na 22 november. Kijk gerust eens naar de Vaste Kamercommissies die over deze stelselwijziging gesproken hebben. Dan zult u erachter komen dat eigenlijk alle partijen heel erg achter deze stelselwijziging staan. Dus mocht u al twijfels hebben over die verkiezingen, de politieke partijen in Den Haag twijfelen er in ieder geval niet aan.

De voorzitter: Dan hebben we het even over de verkiezingen in relatie tot dit thema, bedoelt u. Ja. Dan is dat helder, ja. Daar kunnen we heel lange bomen over opzetten. U was nog bezig met uw betoog, wethouder?

Mevrouw Leal (wethouder): Ja, ik wilde nog even heel kort iets zeggen over de motie van de VVD. We hadden het er net in de schorsing al even over. Ik ben heel blij met deze motie. Ik zei dat ik verrast was, maar blij met deze motie.

De voorzitter: Over het Van Gogh Huis ging dat, hè?

Mevrouw Leal (wethouder): Ja, want ik ben heel enthousiast over het Van Gogh Huis en dit gaat ons ook helpen om het naar een hoger niveau te tillen. Wel even een winstwaarschuwing. Want u vraagt om een onderzoek en dat betekent ook resultaten uit het onderzoek, wat waarschijnlijk maakt dat we extra kosten moeten maken. Dus dan weet u dat alvast, dank u wel.

De heer Rink (wethouder): In goede navolging van mijn voorganger, bij wie ik ook weleens mag assisteren, zal ik ook uitleggen wat de bedoeling is van mijn bijdrage. Ik zal beginnen met economie, daarna lobby en dan kom ik te zijner tijd ook bij Wmo terecht. Ja, economie: we hebben er al best veel over gezegd. Ook al wat dingen gevraagd. Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik wat verbaasd was over de zoektocht naar integraliteit als het gaat om duurzaamheid ten opzichte van de Strategienota. Want volgens zetten we op verschillende terreinen ons economisch gezien in op zowel de circulariteit van producten als CO2-reductie bij de brandstof die we gebruiken. Volgens mij zijn we daar ook koploper in, dus ik wil vooral benadrukken dat daar zeker integraliteit in zit – zo niet ‘de heilige integraal’, ik noem die toch maar eens een keertje.

Dan de toekomstbestendige bedrijven en bedrijventerreinen. Daar hebben we al wat dingen over gehoord. Uiteindelijk: wat maakt het nou interessant voor bedrijven om naar Emmen te komen? Nou, a) dat is gewoon de ruimte die we hebben; b) de verschillende branches waar we in zitten en c) ook gewoon de verbindingen die we hebben met elkaar. En als ik dan kijk naar acquisities: als je een acquisitietraject hebt en wij dus een nieuwe bedrijf willen binnenhalen, dan is een van de belangrijkste dingen bij het binnenhalen van zo'n bedrijf *'the time to market'*. Oftewel, hoe snel kan ik aan het werk gaan met mijn fabriek of mijn locatie? Om dat te bereiken heb je inderdaad energie nodig – daar zal mijn collega Schrik iets meer over vertellen. Maar dat levert wel wat gedoe op op dit moment, want we hebben namelijk gewoon geen afnamegarantie. Dus dat betekent dat we echt moeten kijken wat er wel kan en wat er niet kan en hoe we dat in de toekomst misschien kunnen gaan opvangen. Daar hebben we goed over nagedacht en daar zal met name meneer Schrik – want hij heeft daar nog beter over nagedacht dan ik – op terugkomen.

Als we dan met acquisities bezig zijn, dan hebben we zeker een afwegingskader. Want we zijn natuurlijk altijd aan het kijken hoe het het beste aansluit bij wat wij aan het doen zijn met elkaar. Wij hebben het economisch perspectief – dan refereer ik weer even aan de Strategienota – waarin we de groenste gemeente zouden willen zijn. Dus we gaan daarbij vooral kijken naar hoe we dat doen. En het mooie is dat wij op dit moment vooral ook de luxe hebben om zo nu en dan eens even kritisch te zijn of dit nou echt aan die structurele duurzame werkgelegenheid bijdraagt. Want het is leuk om grond te verkopen, daar jaarlijks OZB voor te kunnen ontvangen, maar als er vervolgens alleen een bewaker en een hond rondlopen, dan is dat een beetje zonde van de ruimte die toch al schaars is. Dus we hebben inmiddels wat luxe om te zeggen: we vinden het belangrijk dat die fte's per vierkante meter ertoe doen. En los daarvan – dat is denk ik misschien wel nog veel mooier – 29 januari aanstaande hebben wij een informatiebijeenkomst voor de raad als het gaat om die toekomstbestendige bedrijventerreinen. Als het goed is – dan kijk ik even naar mijn buurman – heeft de griffie die datum al in uw agenda gereserveerd. Dan gaan we ook zeker het afwegingskader bespreken.

Dan kreeg ik ook de vraag over of het nou klopt dat alle gronden bezet zijn. Nou, niet alle gronden maar 97 procent van wat op dit moment in handen is van de gemeente, is onder optie of onder reservering. Dat betekent dat bij de gronden van wat in particulier bezit is, even de vraag is hoe ver die opties en reserveringen ervoor staan. Dat is denk ik ook een van de dingen die wij willen gaan ophalen – dat denk ik overigens niet alleen, dat weet ik zeker – met het onderzoek dat we gaan doen. En daarbij moet ik ook eerlijk zeggen dat ik mij ook wel gesteund voel door de motie die door de VVD is ingebracht. Want uiteindelijk, de eerste twee dingen in het dictum doen wij al en de derde is een heel goede optie, maar het derde punt in uw motie is een goede optie voor hybride bedrijfsomgevingen. Want dat is ook onderdeel van het onderzoek. Het is natuurlijk logisch dat op het moment dat er een tuinder vertrekt en de gronden daar leeg blijven, er niet automatisch een productiebedrijf op kan komen. Want dat heeft iets met milieucategorieën in bestemmingsplannen te maken. Maar we kunnen daar wel naar kijken hoe we dat met elkaar kunnen vergemakkelijken. Daar hebben we u als raad ook bij nodig. Dus dat is alleen maar mooi. Weet dat dat dus komt. Wij hebben die gronden, die we nu in optie en reservering hebben, ook in een document samengevoegd met de gemeenten Hoogeveen, Coevorden, Borger-Odoorn en Emmen en een programmeringsafspraken voorgesteld met de provincie. Want die wil ook een beetje duidelijkheid hebben over hoe dat nu zit met bedrijfsgronden en bedrijventerreinen. Wij hebben daarbij dus ook een aanbod gedaan waarin dus staat dat als grote vestigers van meer dan tien hectares zich melden, automatisch daar het Rundedal voor in beeld komt. Nou, daar hebben we nog wat werk te verzetten met elkaar, want u weet dat daar wat kredieten voor bestemmingsplannen zijn. Maar wij hebben ook nog een uitdaging als het gaat om stikstofoplossingen. Daarnaast staat in de programmeringsafspraken ook dat wij met Hoogeveen en Coevorden nog gaan kijken naar mogelijkheden voor een regionaal bedrijventerrein en ook op welke gemeentegrond dat dan komt, daar moeten we het over hebben. Want uiteindelijk, als je in Emmen woont en je werkt in Hoogeveen, dan is dat nog geen dertig minuten. Dus uiteindelijk zijn het gemeenten die alleen maar in gemeentegrenzen denken. Dus laten we vooral kijken wie er in de regio werkt, op hoeveel afstand dat is en hoeveel werkgelegenheid we met elkaar voor die regio weten te bewerkstelligen.

Over die bedrijventerreinen: ik zeg dat het met tien hectare grote vestigers zijn. Maar we hebben ook middelgrote vestigers en dat is voor twee tot drie hectare. De aanvraag daarvoor is enorm hoog en daar moeten we helaas weleens nee verkopen. Dat is spijtig, maar dat is wel de realiteit. Als je dan gaat kijken naar de panden die op dit moment leegstaan, dan is het maar net aan de eigenaren van die

panden om te kijken of zij willen investeren om ze te transformeren naar andere doeleinden. Dus daar hebben we wel gesprekken over. Alleen, we kunnen alleen maar stimuleren, we kunnen niet bestraffen – om het zo maar te zeggen. Ik ben ook iemand die liever goed gedrag beloont dan slecht gedrag bestraft.

Dan ga ik even door naar evenementen binnen de portefeuille economie. Ik heb daar al het een en ander over gehoord. Ik ben blij dat iedereen een fan is van het Bevrijdingsfestival. Ik ben er ook weer naartoe geweest. Het evenementenbudget: ook daar zijn de kosten natuurlijk gestegen. Ja, ik moet zeggen: de samenwerking met de politie – misschien dat de burgemeester daar ook nog wat over zegt – is zo dat we het evenementenbeleid met elkaar hebben afgestemd, zodat de evenementenorganisatoren zich voor 15 november melden met hun plannen. En als ze dat doen, dan kunnen ze meegenomen worden in de agenda en op die manier kunnen wij een heel goede agenda maken samen met de politie voor wat wel en niet kan. Dat kan weleens betekenen dat als je na 15 november een plannetje hebt, we dan ‘nee’ moeten verkopen omdat er gewoon geen politiebezetting is.

Emmen Op Kop: ook daar hoor ik wel enthousiasme over. Ook wel vragen: moeten we zelf initiatieven gaan nemen? Nee, dat hoeven we zeker niet. Ik wil even refereren aan wat er in het verleden is gebeurd vanuit Emmen Op Kop. Dan kunt u denken aan de start van de Vuelta, AVROTROS met het Sterren Muziekfeest op het plein en het NK tijdrijden. En hadden we het vorig jaar gehad, dan was het waarschijnlijk dit jaar het EK wielrennen daar ook wel uit gefinancierd. Maar nu hebben we er dan gewoon weer eenmalig geld voor beschikbaar en dan geldt: op is op, maar dat hoeft niet binnen een jaar. Want daar hebben we inderdaad niet genoeg politie-inzet voor, denk ik.

Dan gaan wij naar de lobbyactiviteiten. Daar gaan we ook flink mee door, natuurlijk. Want het is goed om te zien welke resultaten we daarmee ook boeken. Als ik dan ook kijk naar ‘Elke regio telt!’, dan is dit ook het momentum om resultaten te boeken. Want we zijn *in the picture* als regio. We doen het als Emmen gewoon goed: de Nedersaksenlijn, het Stedelijk Netwerk, de Nota Ruimte, circulair, met Greenwise doen we het uiteraard heel goed. Maar dat betekent dat we er nog niet zijn. Daarom ook een positief advies als het gaat om ‘Elke regio telt!’: die steunt ons ook om richting Den Haag te gaan. Dat hebben we ook al in het verleden gedaan. Wij hebben richting alle partijen van alles verteld over onze *position papers* voor de verkiezingsprogramma’s, dus dat gaan we richting de formateur ook doen. Maar deze motie is er één. Als wij positief tegenover deze motie staan met elkaar, dan rest er nog wel een ander ding. Ja, wij gaan naar die formateur toe, maar dan heb je nog de vraag wat de regio is. Dus die definitie moeten we nog heel duidelijk maken. En dat is niet één groot heel Noord-Nederland. Nee, want wij hebben andere behoeftes dan alle delen in Noord-Nederland. En ten tweede: wie is *in the lead* over wat we nou eigenlijk in de regio willen? Want op dit moment pakt BZK vooral die handschoen op. Dat gaat bepalen wat voor ons in de regio goed is. Nou, volgens mij moeten wij die handschoen oppakken. Dus ja, deze motie steunt ons, maar wij hebben daarna nog extra werk te doen. Dus ook die vraag wil ik meenemen.

Dan de Wmo. De ChristenUnie noemde al even het toenemende aantal aanvragen. Uiteraard is dat gerelateerd aan Stichting De Toegang, omdat daar de aanvragen binnenkomen. Maar meestal leiden die aanvragen ook wel tot een beschikking waardoor wij inderdaad een toename zien. We hebben dus meer ouderen die gebruik gaan maken van faciliteiten die wij hebben en die meer ondersteuning nodig hebben. Want wij hebben nou eenmaal een vergrijzende maatschappij hier in deze regio. Dus dat betekent dat er op dit moment nog geen wachtlijsten zijn voor de schoonmaakondersteuning, maar ik heb dat in de commissie van oktober reeds gemeld: dat we wel merken dat dat eraan zit te komen. We hebben tijdens de avond van het sociaal domein nog een keertje met cijfers laten zien dat wij pakweg voor over vijf, zes jaren 1.200 mensen extra als schoonmaakondersteuning voorzien en dat dat wat doet in combinatie met de arbeidsmarkt. Daarop heb ik ook aangegeven dat de mogelijkheden nog onderzocht worden en dat er eigenlijk nog maar één mogelijkheid is en dat zijn de herindicaties van beschikkingen die langer zijn afgegeven en die een grotere omvang hebben dan vier uur per week. Dat betekent dat deze mensen in 2017 een beschikking hebben gekregen. Dat is een groep van drie- à vierhonderd mensen. En die hebben soms wel acht uur waarbij ook het koper gepoetst wordt. Ja, dat is inmiddels geen taak meer voor de Wmo en daarom moeten we ook misschien maar met elkaar eens kijken wat we daar nog mee kunnen. Want stel nou dat wij van die drie-, vierhonderd mensen gemiddeld genomen een uurtje van beschikbaar krijgen voor anderen – want het gemiddelde gebruik van schoonmaakondersteuning is twee uur per week – dan heb je dus toch alweer 150 mensen minder

op de wachtlijst. Dan is even een snel rekensommetje. Dat is niet gezegd dat het dat oplevert, maar zou het zomaar kunnen opleveren. Alleen, dan moeten we dan wel met elkaar gaan onderzoeken wat dat precies inhoudt.

En dat gezegd hebbende, refereert 50PLUS denk ik wel terecht aan het feit dat er maar één keer ‘ouderen’ en één keer ‘senioren’ in de Begroting staat. Maar ‘vergrijzing’ is gerelateerd aan ouderen. Dus misschien dat u daar wat mee kunt. Dus wij houden wel degelijk rekening met de ouderen en dus ook met de vergrijzing. Dat zien we dus ook in het mantelzorgbeleid, in de Dag van de Ouderen, maar ook in de schoonmaakondersteuning waar we gewoon doorgaan met wat we doen. Dus ook daarop blijven we gewoon vol inzetten.

Uw motie als het gaat om de eigen bijdrage voor de Wmo: ja, dat doen wij al. Want dat is al bepaald bij het CAK. Voor minima wordt de eigen bijdrage automatisch kwijtgescholden indien ze hier in aanmerking voor komen. Ze hoeven geen aanvraag te doen, want het CAK heeft dat al. En de inkomensgrenzen zijn inmiddels ook alweer een beetje geïndexeerd. Dus het streven met uw motie is heel goed, want dat delen we. Alleen, we doen het al.

En dan ben ik door de tijd heen, voorzitter.

De heer Schrik (wethouder): Voor mijn portefeuille vooral vragen op het gebied van sport en duurzaamheid. Dus ik beperk mij ook tot die portefeuilles, te beginnen met sport.

Wakker Emmen refereerde aan de herinrichting van het Sportpark Bargeres. Een mooi initiatief noemde Wakker Emmen dit, maar gelijktijdig ook nog een grote verduurzamingsopgave voor de verschillende verenigingen in onze gemeente. Ook op het sportpark in Bargeres zijn de voetbal- en de tennisvereniging daar druk doende om hun eigen accommodatie te verduurzamen. Wakker Emmen vroeg op welke manier de gemeente daar bij kan ondersteunen. De gemeente hebben daarvoor een aantal regelingen dat de verenigingen zouden kunnen ondersteunen. Dat is de één-derde-regeling die we kennen, het noodfonds waar we het vanmiddag al eerder over hadden. Daarnaast kennen we het Energiefonds Drenthe waar de maatschappelijke organisaties een renteloze lening van maximaal 200.000 euro kunnen afsluiten. En via de landelijk BOZA-regeling, die zelfs per 1 januari 2024 nog wordt verruimd, kunnen verenigingen 40 procent met betrekking tot verduurzamingsmaatregelen terugkrijgen bij het Rijk. Dus die zou ik willen meegeven richting de verschillende verenigingen. Daarnaast zijn wij te allen tijde ook bereid om met de verenigingen mee te denken. Daarvoor hebben we onze verenigingsadviseurs en onze sportcoaches ter begeleiding van verenigingen in dit soort opgaven.

De Partij van de Arbeid had een vraag over de sportindicatoren. Het was u opgevallen dat de indicatoren de komende jaren met betrekking tot het aantal leden van sportverenigingen stabiliseren, terwijl we toch grote investeringen plegen, ook op het gebied van onze sporthallen en gymzalen. En of zich dat wel verhoudt. Nou ja, we hebben dit percentage voor de komende jaren behoedzaam begroot. Dat hebben we ook vooral gedaan omdat we ook de komende jaren met het IHP fors willen inzetten op vernieuwing van onze sporthallen en gymzalen. Maar op het moment dat we daar in 2024 een start mee willen gaan maken, dan zullen de eerste accommodaties in 2025-2026 vernieuwd worden opgeleverd en zien we ook pas daarna het resultaat van dat soort vernieuwde accommodaties.

Daarnaast hebben we in de Begroting ook ruimte opgenomen voor een nieuwe verenigingsondersteunende adviseur, ter begeleiding van de sportverenigingen om in de verschillende vraagstukken die er op dit moment leven, te ondersteunen. En op die manier hopen wij in ieder geval dat het aantal leden van sportverenigingen niet verder terugloopt, maar dat de komende jaren weer licht zal gaan stijgen. Dat betekent overigens niet dat het aantal mensen dat sport of beweegt, ook terugloopt. Want er zijn heel veel mensen die vanaf de coronatijd ongeorganiseerd zijn gaan sporten: hardlopen en niet lid zijn van een vereniging. Als wethouder van sport en bewegen vind ik het gewoon belangrijk dat onze inwoners sporten en bewegen. En of ze dat uiteindelijk gewoon zelf doen of bij een vereniging, ja, dat maakt mij niet zo heel veel uit.

Daarnaast vroeg de Partij van de Arbeid ook nog even naar het Integraal Huisvestingsplan voor de Binnensport. U vroeg of we nou vanavond of donderdagavond alleen besluiten over fase 1. Dat is correct, er zit nu een krediet in de Begroting voor fase 1. Die loopt van 2024 tot en met 2026. En voor dit krediet willen we in totaal zeven sporthallen en gymzalen gaan vernieuwen en renoveren.

De ChristenUnie vroeg nog naar de sport- en beweegcampus. Die vraagt om een integrale discussie in dit dossier en wanneer u dit als raad kunt verwachten. Ik heb in de commissie van oktober ook

aangegeven dat het onderzoek dat op dit moment nog loopt, in het eerste kwartaal van 2024 wordt afgerond. Daarna maken we de balans op en dan zullen we de uitkomsten ook aan uw raad presenteren. Daarna zullen we ook het integraal debat met elkaar gaan voeren over hoe verder.

D66 vroeg nog naar een update van de hardlooperoutes. U bent onlangs ook per brief geïnformeerd over de afwikkeling van de motie. De drie hardloopverenigingen uit onze gemeente in Klazienaveen, Schoonebeek en Emmen hebben in samenspraak met het Recreatieschap Drenthe een drietal mooie nieuwe routes ontwikkeld en die zullen binnenkort ook worden opengesteld. Daarnaast ben ik blij dat – u hebt het wellicht zelf ook in de media afgelopen weekend gelezen – in ieder geval de Vier Mijl van Emmen ook volgend jaar weer een vervolg krijgt en wel op 7 april. En ik ga er ook een beetje van uit dat de heer Koops deze editie ook meeloopt.

Dan op het terrein van duurzaamheid. Wakker Emmen refereerde nog even aan de wachtlijst voor nieuwe bedrijven, dat die zich in het kader van netcongestie op dit moment niet konden vestigen. Nou, collega Rink heeft daar zojuist al iets over gezegd. De problemen met de netcapaciteit zijn niet makkelijk of snel op te lossen. U weet ook dat aan de Boerdijk op dit moment wordt gewerkt aan een hoogspanningsstation dat medio 2027-2028 opgeleverd gaat worden. Vorige maand hebben we de Energienota met elkaar besproken en daarin hebben we ook gerefereerd aan het project ORTESE, het ontwerpen en realiseren van toekomstbestendige energiesystemen in Emmen. Daarmee proberen we ook voor de korte termijn – dat is tot het moment dat het nieuwe hoogspanningsstation aan de Boerdijk wordt opgeleverd – een oplossing te vinden. Dat doen we in samenspraak met de provincie, het ministerie van EZK en Ondernemend Emmen. Dan proberen we in ieder geval voor de korte termijn daar ook ruimte te vinden voor nieuwe bedrijven die zich hier willen vestigen, maar ook voor bestaande bedrijven die verder willen verduurzamen. Ik heb vorige maand ook toegezegd dat het mij goed lijkt – dat was ook op vraag van de raad – om een aantal keer per jaar een informatiebijeenkomst te organiseren. Dit lijkt mij uitstekend een mooi onderwerp, ORTESE, om hier begin 2024 een keer met elkaar over door te praten.

Het CDA ziet een aantal punten inzake verduurzaming van de binnensportaccommodaties en voor land- en tuinbouw terug in de Begroting. U gaf ook aan: mooi, maar wat doen we nou concreet voor onze inwoners met betrekking tot de verduurzaming? Nou, best veel, kan ik u melden. We werken met inwoners aan het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen op dit moment. We informeren en adviseren inwoners op het gebied van de verduurzaming van de eigen woning door overzichten te geven van subsidiemogelijkheden en te verstrekken subsidies ter verduurzaming. Vanuit het Volkshuisvestingsfonds en de Regio Deal zijn er ook subsidies beschikbaar ter verduurzaming van de woningen. De fixteams en de Fixbussen zijn op dit moment actief in onze gemeente. Ik ben vorige maand zelf een dag meegeweest in Emmerhout. Toen heb ik meegelopen met de mensen van de Fixbus en de fixteams. Dit was gewoon echt een groot succes: ze gaan gewoon deur-aan-deur, huis-aan-huis bij de mensen langs en voeren direct ook kleine verduurzamingsmaatregelen toe. En tot slot werken er – u refereerde ook al even aan de energiecoaches – op dit moment een tachtigtal energiecoaches binnen onze gemeente dat wekelijks vele inwoners ondersteunt met energieadviezen ter voorbereiding op de verduurzaming van hun eigen woning. Kortom, we zijn druk om ook onze eigen inwoners te ondersteunen bij de verdere verduurzaming van de eigen woning.

En de PVV merkte nog op dat het niet zinvol is om verder te gaan met de verduurzamingsopgave. ‘Uiteindelijk wordt de rekening betaald door Jan-met-de-pet’, zoals u dat aangeeft. Ik wil de PVV er echt nadrukkelijk op wijzen dat wij juist voor onze inwoners en maatschappelijke organisaties inzetten op verdere verduurzaming van de huizen, maar ook van de maatschappelijke accommodaties. Als we dit als gemeente zijnde niet zouden doen, dan hadden de afgelopen periode al diverse sportverenigingen en buurthuizen de deuren moeten sluiten en dan zou ook een aantal van onze inwoners de aankomende winter de kachel gewoon niet aan durven zetten. Ja, en wij als college vinden het onze verantwoordelijkheid om er alles aan te doen om dit te voorkomen/

De heer J. Bos (wethouder): Er zijn verschillende vragen gesteld over personeelsschaarste en hoe daarmee om te gaan. Wij zijn er op verschillende manier mee bezig. We zijn bezig met het versterken van ons werkgeversmerk. Dat is hoe we ons profileren in de markt als aantrekkelijk werkgever. We zoeken aansluiting bij opleidingen, zodat we direct met de nieuwe talenten in contact komen. We zetten ook in op het behoud van personeel. En we proberen ook onze eigen talenten op te leiden. We hebben een talentennetwerk daarvoor in het leven geroepen. Daarnaast – ik heb dat al eens eerder

genoemd – zetten we in op procesinnovatie om ervoor te zorgen dat onze processen zo effectief en efficiënt mogelijk zijn georganiseerd, zodat we ook de ruimte krijgen om mensen vrij te spelen die dan meer met menselijk contact en met betrokkenheid aan de slag kunnen. Maar dit laat toch onverlet dat op sommige onderdelen best wel sprake is van krapte. Die kan ook ontstaan door verloop van medewerkers en dan zullen we moeten prioriteren. Dat is eigenlijk altijd al een onderdeel geweest van ons werk: we moeten altijd prioriteren. Het is nooit zo geweest dat we ruimte hadden in de capaciteit. Dat doen we op basis van de Begroting, dat doen we op basis van bestuurlijke prioriteiten en daar worden dan keuzes gemaakt. Dat is geen gemeentebreed, eenduidig traject, dat is afhankelijk van de context van het vraagstuk.

Dan gelijk even op personeel doorgaand: er is een vraag gesteld over deurwaarders in relatie tot vroegsignalering en hoe zich dat tot elkaar verhoudt. De deurwaarder richt zich op een algemene brede doelgroep, terwijl vroegsignalering zich richt op een doelgroep die erg kwetsbaar is. Daar zit verschil in de doelgroep waar we het over hebben en die kan sneller in problemen komen. Maar allebei zijn er wel op gericht om te voorkomen dat er boetes ontstaan of schulden ontstaan. Dus in die zin beogen ze hetzelfde effect: dat de mensen niet met openstaande boetes rond blijven lopen en wat de deurwaarder betreft denk ik echt dat daar een preventieve werking van uitgaat. Dat we de mensen daarbij helpen, maar aan de andere kant ook dat het geen extra geld hoeft te kosten.

Er is ook nog even een vraag gesteld over interventieteams. Interventieteams is niet een apart beleidsitem of zo, dat is vaststaand beleid. Interventieteams zijn bedoeld als handhavinginstrument, om samen met de RUD te kijken naar die onderwerpen waar we samen in op moeten trekken om effectief en efficiënt te zorgen dat daar gehandhaafd wordt waar de raad toe besloten heeft.

De heer Koops (D66): Ja, ik liet het even bezinken wat u zei over de deurwaarder. Maar zou u dat nog iets concreter kunnen maken? Vanaf welke bedrag gaat de gemeente een deurwaarde naar onze inwoners sturen? En wat doen we dan vervolgens met de middelen die wij in beslag nemen?

De heer J. Bos (wethouder): Nou, wij hebben niet een beleid op dit moment om vanaf een bepaald bedrag een deurwaarder te sturen. Zo ver zijn we niet. Maar een deurwaarder wordt gewoon ingezet als iemand een boete moet betalen aan de gemeente of een rekening niet betaalt. Dan wordt die erachteraan gestuurd om erop te wijzen dat die rekening geïnd moet worden. En het is niet zo dat dat ergens opgeslagen, dat geld. Dat gaat gewoon terug in de algemene middelen waar ze voor bedoeld waren.

De heer Koops (D66): Maar u merkte net ook op dat er verschillende doelgroepen zijn. Maar hoe maakt u dan dat onderscheid? Wie krijgt dan wel een deurwaarder en wie niet? Ja, ik vind het nog steeds moeilijk te rijmen met elkaar.

De heer J. Bos (wethouder): Ja nou, in algemene zin, als iemand een boete niet betaald heeft, zal er gewoon een deurwaarder achteraan gaan. Maar als we tot de ontdekking komen dat het een kwetsbaar gezin is of er iets meer aan de hand is, dan lijkt het me een heel eenvoudige oplossing dat de deurwaarder even contact opneemt met de vroegsignaleringsteams, zodat die erachteraan gaan om te kijken wat daar aan de hand is. Dus in die zin is het gewoon eigenlijk naar bevinding van zaken handelen. We kunnen niet zeggen dat doelgroepen worden uitgesloten op een of andere manier. Dus dan is het gewoon vanaf het begin met elkaar goed contact erover houden. Ja?

Dan ga ik verder. Er waren meerdere vragen gesteld die te maken hebben met het onderhoud van wegen en de achterstanden daarin. We hebben dus weginspecties en volgend jaar is er weer een weginspectie. Dan kunnen we zien hoe ver het staat met de kwaliteit van onze wegen. De vorige inspectie heeft er echt toe geleid dat vanuit de raad vier keer 9 miljoen euro ter beschikking is gesteld om die kwaliteit naar boven te halen. Er is toen gezegd dat we inzetten op een kwaliteit van alle wegen op niveau C. Er is dus geen extra ruimte om wegen echt naar voren te halen naar B of A, we moeten echt wat dat betreft gaan voor de lijn die we vastgesteld hebben. Dat is dus echt de ondergrens. C is 'matig' tot 'het kan net'. Maar een hogere kwaliteit zit er niet in op dit moment.

De heer Wittendorp (CDA): Begrijp ik nou van de wethouder dat wij geen enkele weg op A gaan krijgen? Dus dat mensen die onze gemeente bezoeken, over een kuilenpad Emmen moeten binnenkomen?

De heer J. Bos (wethouder): Terecht punt, meneer Wittendorp, daar ben ik niet duidelijk in geweest. Nee, alle wegen moeten minimaal C zijn: dat is de eerste opgave waar we voor staan. En natuurlijk zullen er ook wegen op A zijn. Als je de hoofdwegen hebt, dan is dat een heel ander verhaal dan bij andere wegen. Nee hoor, excuus.

Het amendement voor een knelpuntenfonds hierin zal mogelijkheden bieden om hier extra op in te zetten. Dat is echt wel nodig, dus dat kunnen wij u wel aanbevelen.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ja, die slotopmerking van de wethouder doet bij mij de vraag rijzen of de knelpuntenpot dan alleen gelezen wordt met betrekking tot asfalt of het openbaar gebied.

De heer J. Bos (wethouder): Het openbaar gebied in brede zin. Zeker, hoor. Maar dit al het eerste motiefje om dat aan te moedigen – laat ik het zo formuleren.

Een ander punt dat naar voren kwam, is de balans tussen regulier onderhoud en projectmatig onderhoud. In het kader van Emmen Bereikbaar staan er inderdaad een paar grote projecten op stapel. De vraag is hoe je nou de balans houdt met het reguliere onderhoud. Ik denk dat het heel goed is om in elk geval te kijken bij de prioritering van wat wanneer aan de orde is. En regulier onderhoud is al planmatig ingezet: welke weg komt wanneer aan de orde? Daarbij wordt ook gekeken met deze afweging naar de effectiviteit van een bepaald werk: wat voor effect heeft het? Maar ook hoe kansrijk het is. Dan moeten we ook kijken naar cofinancieringsmogelijkheden: kunnen we er op die manier ook extra geld binnenhalen om het uit te voeren? Maar de Begroting geeft daar ook aanknopingspunten voor. Wat ik al zei: dat is weer contextafhankelijk, maar dat zijn een paar hoofdlijnen waarbij we daarmee werken.

Er zijn door de fractie Wakker Emmen een aantal concrete vragen gesteld. Eén vraag is: wanneer start de aanpak van de weg Emmen-Klazienaveen? De voorkeursvariant is vastgesteld. Er wordt nu een uitwerking tot een definitief ontwerp ter hand genomen en dan pakken we ook gelijk de doorfietsroute Emmen-Klazienaveen mee. En de bedoeling is dat in 2024 de aanbesteding plaatsvindt en dat in 2024 ook nog begonnen kan worden aan het eerste deelproject daarin. We hopen dat dan eind 2028 afgerond te hebben.

Het kruispunt van de Rondweg met de Nijbracht/Draka is ook even genoemd: hoe staat het daarmee? We zijn in gesprek met GETEC om te zien in hoeverre zij er een bijdrage aan kunnen leveren. Want zij hebben ook een deel van de oplossing in handen. Maar ik heb daar nog geen concrete datum voor. We zetten erop in om zo spoedig mogelijk stappen te maken.

Toen is ook nog even gevraagd hoe het met de Pottendijk staat. Daar stond een zinsnede in *'onder voorbehoud van stikstofperikelen'*. Daar zijn geen stikstofperikelen, maar dat is een soort algemene zin die we ondertussen wel opnemen, omdat je het nooit weet. Maar bij dit punt speelt het niet. De grond is in handen van de gemeente, het bestemmingsplan is aangepast, er zijn geen stikstofbelemmeringen. Dus dat zit gewoon goed op schema.

Dan werd er nog even een vraag gesteld over de 500.000 euro voor parkeren in dorpen en wijken die beschikbaar is gesteld. Hoe is dat ingezet? Deze wordt verspreid ingezet in verschillende projecten waar parkeren dus een issue is. Wij hebben bijvoorbeeld Emmer-Compascuum: dat stond ook op de knelpuntenlijst. Daar zijn ongeveer 21 parkeerplaatsen gerealiseerd vanuit dit fonds. Ook de aanpak van de vijver en de parkeerplaats in Barger-Compascuum is hiermee uitgevoerd. En we hebben op dit moment project Molenberg in voorbereiding en het herstel van de parkeerplaats bij Natuurbad De Zandpol. Dus op die manier worden deze middelen ingezet. Aan het eind van het jaar kunnen we een inventarisatie opmaken van hoe ver het daarmee staat.

Dan is er een aantal opmerkingen gemaakt over het stationsgebied. Het stationsgebied is een zeer complex gebied. Aan de ene kant speelt inderdaad de Nedersaksenlijn, maar ook de lijn richting Rheine. Dat heeft nogal effecten op de verdere ontwikkeling van het stationsgebied, maar ook de verkeersafwikkeling richting centrum speelt daar een rol in: hoe past dat erin? En dan hebben we nog een busstation dat daar de nodige ruimte vraagt en verkeerseisen stelt. Dat betekent met al die zaken die daar spelen, dat we niet vooruitlopend op een totaalplaatje met een van de onderwerpen kunnen

beginnen. Het is een zeer complex geheel en dat betekent ook dat het nog wel jaren kan duren voordat het daar daadwerkelijk grootschalig kan worden. Ondertussen, zoals nu ook, doen we kleine reparaties, kleinere ingrepen om het eerst goed te houden, zodat het in elk geval werkbaar is. Maar daar moet echt stevig ingegrepen worden en daar spelen zo veel zaken een rol dat het nog wel even kan duren voordat we die plannen allemaal uitgewerkt hebben. Want we zijn ook afhankelijk van een paar besluiten elders.

De groenste gemeente is genoemd. Het is misschien niet expliciet genoemd in de Begroting, maar we zijn wel zeker zeer ambitieus op dit gebied. We zijn ook al een groene gemeente en er wordt ook veel geïnvesteerd in groen. De budgetten die ik net noemde bij het amendement van die twee keer 500.000 euro, kunnen daar zeker een rol in spelen. En ook die vier keer 9 miljoen euro speelt hier zeker een rol in: die wordt ook gebruikt voor groen. En niet alleen voor het wegwerken van achterstanden, maar gewoon voor zaken die als knelpunt naar voren. Dus dat gaat iets verder dan achterstanden.

Maar aan de andere kant denk ik dat het ook heel belangrijk is dat we onze inwoners erbij betrekken. We zijn dus lid geworden van Stichting Steenbreek, een organisatie van waaruit je inwoners kunt helpen om in hun eigen straat vergroening aan te brengen en waar zij zelfs het initiatief in kunnen nemen. Dat kun je dus ondersteunen. We zijn ook lid geworden van de Voedselbossen Drenthe, wat ook een stimulans is om mensen bewust te maken van hoe we met bos en met bomen omgaan, door daar wat fruit of andere eetbare zaken in te planten, zodat ook daar een bewustwording ontstaat bij onze mensen hoe met groen om te gaan. Ook bij parkeerplaatsen waar we de mogelijkheid zien, willen we ook die vergroenen door ze op een andere manier aan te leggen. Dus misschien met wat open stukken erin waardoor je weer meer groen krijgt. Dat is ook weer relevant voor klimaatadaptatie, want grote steenplaten geven veel warmte af, dus daar moeten we op een of andere manier wel ruimte voor krijgen.

De motie over hogere prioriteit geven aan bomen is voor ons dan niet nodig. We geven er al een hoge prioriteit aan. En bij dit soort zaken, zoals prioritering, zal ook het IBOR daar zeker op ingaan. En dat Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte is een erg integraal beleidsplan: daar komen zaken naar voren zoals groen, grijs, fietspaden, wegen, maar ook water. Dus ook die zaken zoals bij de Rietplas die aangegeven zijn, gaan daar zeker in meegenomen worden.

Ik zie uw hand opgestoken worden, voorzitter.

De voorzitter: Kunt u naar een afronding? Nou ja, de hand ging naar de stopwatch. Het komt niet op een minuutje aan, maar...

De heer J. Bos (wethouder): Ja hoor, ik ga naar een afronding toe. Een tweetal punten nog: het OV en de bereikbaarheid.

Bij onderhoudswerkzaamheden op busroutes wordt er vroegtijdig met het OV-bureau overleg gepleegd. Dat wordt dus besproken. En bij tijdelijke verkeersmaatregelen wordt er ook met het bureau afgestemd. Dus we hebben daar zeker overleg over om te kijken hoe we dat zo goed mogelijk kunnen regelen met elkaar. Maar enige hinder is gewoon niet te voorkomen: als een weg afgesloten wordt, moet er een omleiding komen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Er kan enige hinder zijn. Maar is het bij de wethouder dan ook bekend dat het centrum van Emmen dus niet te bereiken is met het openbaar vervoer vanuit de Noordbargerstraat of vanuit het station? Mensen die wat ouder zijn, kunnen dus niet met het openbaar vervoer naar het centrum toe.

De heer J. Bos (wethouder): Ja, dat specifieke punt, zoals u het nu naar voren brengt, heb ik niet voor ogen. Daar zal ik even naar kijken, want dat is wel een aandachtspunt. Ik weet niet of we daar wat aan kunnen doen op de korte termijn, maar het is zeker een punt waar we even naar kunnen kijken.

Verkeersveiligheid wil ik nog even benoemen: dat heeft zeker de aandacht. We zetten in op een Strategisch Plan Verkeersveiligheid. En op pagina 47 van de Begroting staat ook een aantal kruispunten genoemd dat we nu gaan aanpakken in het kader van verkeersveiligheid, want dat is zeker een belangrijk punt om goed te hebben.

En met het laatste punt wil ik graag afsluiten: dat is de vraag van 50PLUS over het ontbreken van de foto van wethouder Bos. Er is in de schorsing direct een foto gemaakt, waardoor deze schrijnende situatie hopelijk spoedig tot een einde komt.

De voorzitter: Mooie foto was het, echt. Ik zag hem: geweldig! Dank u wel, wethouder. Dat waren de antwoorden op de vragen.

Ik draag nu het voorzitterschap over aan de plaatsvervangend voorzitter, de heer Horstman.

De wnd. voorzitter: Bedankt, burgemeester. Ik geef u graag het woord om de vragen te beantwoorden. En ook u hebt tien minuten om deze vragen te beantwoorden. Ga uw gang.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Als voormalig docent zal ik aangeven waar ik over wil spreken. Ik zal inderdaad beginnen met Nieuw-Weerdinge, dan even kort iets over Democratie Dichterbij. Ik zal wat uitgebreider vertellen over ondermijning en jeugd en veiligheid naar aanleiding van een aantal zaken. Ik zal kort ingaan op evenementen, politie en de motie rondom de plaatsnamen. En ten slotte zal ik nog wat zeggen over Koningsdag.

Nieuw-Weerdinge, een serieus punt. Even op voorhand: we voeren hier geen rijksbeleid uit. Ook even naar de PVV toe: u mag alles zeggen in deze raadszaal, maar houd het een beetje kleiner, zou ik zeggen, over datgene waar we ook echt over gaan. Want asielbeleid is rijksbeleid. Daar kunt u met elkaar van alles vinden, maar dat gebeurt in Den Haag. Het tweede is: we zijn 'effectgemeente', zoals dat in crisistermen heet. In Westerwolde gebeurt het. En ik heb een uitstekende samenwerking met de burgemeester van Westerwolde, maar daar vindt alles plaats. We kunnen niet aan knoppen gaan draaien waar het gaat om beleid. U kunt van alles vinden van wat er in Ter Apel gebeurt, maar ook dat is aan de raad van Westerwolde respectievelijk aan het Rijk. Als we dan kijken wat de effecten zijn, dan kunnen we eigenlijk constateren dat we het afgelopen jaar steeds meer incidenten hebben gehad. Dat heeft ertoe geleid dat ik met de burgemeester van Westerwolde eind april naar de staatssecretaris ben gegaan, Eric van der Burg. Ik heb u daar ook direct over geïnformeerd. Het idee was, zeg ik in alle eerlijkheid, dat we vrij optimistisch uit Den Haag weggingen vanuit de gedachtegang dat er toen ook echt wat ging gebeuren in structurele zin. Dat kostte even wat regeltijd, daar hadden we ook nog wel weer alle begrip voor. Het idee was dat dat zo vanaf de zomer echt moest gaan lopen. Dat heeft trouwens te maken met een soort rode draad in heel veel discussies. De voorbeelden vandaag – ik denk dat er wel vijf, zes voorbij zijn gekomen – hebben ook iets te maken met personele capaciteit. Maar het idee was dat het goed zou gaan.

Ik zeg in alle eerlijkheid: dat gaat het nu nog steeds niet en het aantal incidenten neemt eerder toe dan af. De afgelopen weken gaat het gewoon heel slecht waar het gaat om de incidenten in Ter Apel. Daarover ben ik goed in gesprek met Plaatselijk Belang Nieuw-Weerdinge. Overigens ook de complimenten voor de wijze waarop zij de bevolking vertegenwoordigen en hoe ze dat communiceren. Dat doen ze gewoon hartstikke goed en ook dat ze afstand nemen van initiatieven die wat lijken op een burgerwacht. Dat gaat trouwens wel een heel eigen leven, dames en heren. Er is helemaal geen burgerwacht in Nieuw-Weerdinge: dat zijn inwoners die wat boos zijn en uiteindelijk, zoals afgelopen zaterdag, leidt dat tot een incident. Maar eigenlijk grosso modo is iedereen ervan overtuigd dat dat ook niet de richting moet zijn.

Wat is dan wel de richting? Daarover zijn we druk in gesprek met de staatssecretaris. Dat was al voor de herfstvakantie. De staatssecretaris viel uit, de nieuwe staatssecretaris was afgelopen donderdag hier in de buurt. Met hem sprak de burgemeester van Westerwolde en ik had afgelopen donderdag een gesprek met de politiechef Noord-Nederland over precies hetzelfde thema. In drievoud zou het moeten gaan om de oplossingsrichting. En nogmaals, dan blijven we weg bij rijksbeleid. In eerste instantie ook even de hand in eigen boezem: het gaat ook niet altijd goed in de samenwerking tussen toezicht en handhaving, de politie, de straatcoaches; eigenlijk al die mensen die in dat gebied actief zijn. Daar proberen we de lijntjes strakker aan te trekken. Dat heeft ook iets te maken met dat als iemand belt, of het nou gaat om 112 of ze rechtstreeks met de boa's bellen. Dat kan, die hebben ook allemaal de rechtstreekse nummers: dan moet daar de opvolging zo snel mogelijk komen. We zijn ook bezig – ik hoorde u dat al links en rechts zeggen – met extra boa's. Dat duurt even, dames en heren. Voordat je een boa hebt, moet je hem of haar opleiden. En dan duurt het tot ergernis van deze burgemeester ook nog eens een keer al gauw acht tot twaalf weken voordat boa's ook beëdigd worden. Na de beëdiging

kunnen ze echt de slag maken. Maar ik heb het idee dat we voor de kerstvakantie daar inderdaad een heel leger hebben waar het gaat om straatcoaches, boa's en politie.

Het tweede is – dat raakt de kern van het verhaal – dat we steeds meer bezems inzetten op een fietspad van punaises, zei ik afgelopen week bij RTV Drenthe, maar daarmee is het probleem nog niet opgelost. Dat betekent dat het vooral ook in het centrum zelf moet gebeuren. Op twee manieren: die PBL (procesbeschikbaarheidslocatie) is een aparte locatie voor de veiligelanders. Die moeten we nu snel in gang gaan zetten. We hebben naar aanleiding van het gesprek van afgelopen donderdag met de staatssecretaris nu de bevestiging gekregen dat dat ook inderdaad gaat gebeuren. Dat er sneller mensen het idee krijgen of ze hier wel of niet mogen blijven. En ten tweede – dat is een heel spannende – heeft het COA toegezegd dat ze nu eindelijk werk gaan maken van de verspreiding van veiligelanders. Het maakt nogal wat uit of er 150 in Ter Apel zitten of vijftien. Dat roep ik al máánden samen met de burgemeester van Westerwolde. Dus er wordt nu echt geprobeerd om voor 1 januari een aanzienlijk kleiner aantal veiligelanders in Ter Apel te krijgen, dat we dan vervolgens versneld door de procedure heen krijgen. Dat noem ik wel even 'beleid met een stokje': dan tik je iemand anders aan en die moet dan maar gaan lopen. Nou, de afspraken staan nu zwart-op-wit. De raad van Westerwolde moet daar nog wat van vinden, maar de richting is denk ik heel goed: de PBL en de verspreiding van de veiligelanders over andere locaties in Nederland.

En ten derde – dan kom ik bij de motie die er ligt over extra politie en marechaussee: zolang dat nog niet goed geregeld is, helpt het inderdaad om te blijven aandringen op extra politie en marechaussee. Over die marechaussee was ik al in gesprek met het ministerie van Justitie en Veiligheid. Verwacht daar niet heel grote aantallen van, maar er is marechaussee actief in Ter Apel en die proberen we ook wat richting Emmen te krijgen. Afgelopen donderdag heb ik ook gesproken met de politiechef Noord-Nederland over extra politie. Dat is best ingewikkeld. Dat heeft ook weer alles te maken – daar is ie weer – met de vacatures die er zijn. Maar die druk ligt er en die hebben we ook opgevoerd om het wat te verbreden met een oproep die we gedaan hebben vanuit Stadskanaal, Borger-Odoorn, Emmen en Coevorden. Dus die brief is wat breder dan de motie die u nu indient. Dus kortom, ik kan uitstekend leven met deze motie. Ik beschouw die echt als een duwtje in de rug bij een heel lastig vraagstuk.

Een heel ander thema is Democratie Dichterbij, inclusief het aspect van de burgerbegroting. Nou, daar valt heel veel over te zeggen op dit moment. Zeker over of we nou doorgaan met die burgerbegroting of niet. Dat is ook wel aan de raad. Binnenkort hebben we een informatieavond om daar eens over met elkaar in gesprek te gaan. Ik zie enorme verschillen tussen die 35 EOP's. Daar wordt wat verschillend over gedacht, niet alleen over het aspect burgerbegroting, maar ook van EOP's die allang blij zijn dat ze de zaak een beetje voor de bril hebben tot EOP's die daar veel meer werk van willen maken. We zijn met elkaar wat op zoek, zowel vanuit het college als vanuit de raad, naar die bandbreedte, als ook dat we nog wat richting dat thema burgerbegroting komen. Overigens hebben we voor komend jaar nog wel de ruimte in bijvoorbeeld Emmerhout om daar wat middelen tegenaan te zetten.

Dan jeugd en veiligheid respectievelijk ondermijning. Er was inderdaad een terechte zorg over ontwikkelingen als vapes. Dat heeft nog iets meer te maken met jeugd en gezondheid, een heel slechte ontwikkeling. Ik zeg het maar even op deze plek: daar moet u niet te licht over denken, dat is buitengewoon slecht. Daar moeten we van alles aan doen. Maar het thema dat daaronder zit, is denk ik nog wel wat zorgwekkender. Dat heeft iets te maken met het thema 'jonge aanwas'. Een beetje vrolijke term voor een heel zorgelijke ontwikkeling waar jeugdigen worden geronseld voor allerlei ondermijnende activiteiten. Daar maak ik me heel veel zorgen over. Ik meld u even: op 30 november hier bij de burens in het Atlas Theater hebben we een grote bijeenkomst over dat thema 'jonge aanwas' in relatie tot jeugdcriminaliteit. Want als we daar al van alles willen doen aan ondermijning – dan gaan we daar op een andere plek nog weleens uitvoerig over praten, ook in het verlengde van het Veiligheidsplan – dan is de jonge aanwas daar wel een heel zorgelijk punt bij. Dus heel goed dat dat op deze plek benoemd wordt en daar hebben we inderdaad ideeën voor om daar wat in te doen.

Dan is het een klein bruggetje naar evenementen en politie – de wethouder evenementen zei daar al wat over. We hebben zo'n 400 evenementen in de gemeente. Dat lijkt heel veel, dat is ook zo. Maar in relatie tot politie-inzet valt dat ook wel weer mee. Zo heb ik eerder ook mijn ergernis uitgesproken over de terugtrekkende beweging die de politie maakt bij wielerevenementen. Men doet voorkomen alsof er elk weekend meteen een heel groot wielerevenement is waar heel veel politie voor nodig is: dat is helemaal niet zo, dat valt allemaal wel mee. Veel evenementen bedruipen zichzelf uitstekend. Is het niet alleen omdat het een heel gezellig evenement is, dan hebben ze zelf al beveiligers. Ik geef

maar even het voorbeeld van het Piratenfeest in Klazienaveen: bijna 10.000 bezoekers. De inzet van politie daar was minimaal, omdat die organisatie het gewoon uitstekend voor elkaar heeft. Dus we kijken heel goed naar het aantal evenementen en we proberen inderdaad, zoals collega-wethouder zei, om half november de evenementenkalender gereed te hebben. Dat proberen we af te tikken met de politie. Dat moet het dan ook zijn: afspraak is afspraak. En als er dan nog een heel groot evenement voorbijkomt waar veel politie-inzet is, dan moeten we helaas ‘nee’ verkopen.

Ten aanzien van de motie rondom de tweetalige plaatsnaamborden. Nou ja, die kwam wat uit de lucht vallen. Dat is een initiatief voor bij de Begroting. Daar hebben we als college nog niet echt over gesproken. Dus ik zou haast zeggen: heb het er maar met elkaar over in de gemeenteraad aankomende donderdag en dan horen we wel wat de uitkomst is van die motie.

Ten slotte. Wij hebben het over evenementen, we hebben het over een heel groot evenement en dat is Koningsdag. Ik heb al eens eerder gezegd: ik denk dat het een heel mooi middel is – het kwam hier al een aantal keren voorbij – om de trots die we hebben op onze gemeente, te laten zien. Niet alleen aan onze inwoners maar vooral ook aan heel veel mensen in Nederland. Een heel groot project. Ik zeg in alle eerlijkheid, toen we dat aangingen, hadden we al door dat het even iets meer was dan de plaatselijke braderie. Maar dit is wel heel wat. Het heeft ook alles te maken met het thema veiligheid. Daar kan ik uiteraard op deze plek niet alles over zeggen, maar we zijn nu druk bezig met de voorbereidingen op allerlei soorten schalen. Daar hoort uiteraard ook de politie bij en alle landelijke instanties die daarbij betrokken zijn. Dit is echt een heel groot evenement. Wat kost dat dan, dat feestje? We hebben al eens eerder een plek genoemd een beetje in de bandbreedte zoals die eerder aan de orde was in de categorie Zwolle en Dordrecht. U moet denken aan een rechtstreekse activiteitenbijdrage vanuit de gemeente van ongeveer een half miljoen. Daar zit nog niet bij de personele inzet. Ik zei al dat het een stevig feestje is, dus dat vergt ook veel personele inzet. Waar ik dan wat onzeker over ben, is die paragraaf ‘veiligheid’ die erbij hoort. Dat hebben we op dit moment nog niet helemaal in de grip, ook niet precies van wat dat nou betekent in financiële zin voor de gemeente betekent. Maar dat dat ook nog wel wat extra personele inzet zal betekenen, dat is duidelijk. Tegelijkertijd heeft de provincie Drenthe aangegeven dat men het ook heel belangrijke marketingpromotie vindt vanuit Drents perspectief. Dus men wil ook heel graag daar vanuit de provincie Drenthe een forse bijdrage naast zetten. We zullen u de komende tijd niet alleen op de hoogte houden van waar het gaat om het geld, maar vooral ook waar het gaat om alle ideeën die op dit moment binnenkomen, zodat we op 27 april – ik praat even rustig om precies de tien minuten vol te maken – dat uiteindelijk als zodanig kunnen doen. Tien minuten dus, voorzitter.

De wnd. voorzitter: Nou, er is nog wel een vraag van de heer Wittendorp van het CDA.

De heer Wittendorp (CDA): Wij hadden een vraag gesteld. Niet inhoudelijk, maar waarom dit niet in de Begroting staat. Dat was eigenlijk onze belangrijkste vraag.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Dat had te maken met het gegeven dat we op het moment dat de Begroting echt naar buiten moest, nog niet precies dat bedrag konden noemen. Dat hing ook even samen met wat nou waaronder viel. Dat hing onder andere af van die paragraaf ‘veiligheid’. Nu is duidelijk dat we dat er even buiten willen zetten, omdat we op dit moment geen enkel idee hebben hoe dat nou precies gaat uitpakken. Dat halve miljoen konden we op dat moment wel berekenen, maar we wilden eigenlijk liever een soort totaalverhaal neerzetten. Dat lukte op dat moment nog niet.

De wnd. voorzitter: Voldoende zo, meneer Wittendorp? Goed. Bedankt, burgemeester.

Hierbij zijn wij aan het einde gekomen, ook van het eerste gedeelte van de begrotingsvergadering. Ik schors de vergadering tot donderdag 9 november.

Ja? Vergeet ik iets?

De heer Wittendorp (CDA): Nou ja, ik had nog een vraag willen stellen. Kan dat nog? Want ik weet niet altijd welke wethouder welke portefeuille heeft. Die verdeling ken ik nog niet helemaal tot achter de komma uit het hoofd. Dus als ik nog een vraagje heb liggen, zou ik die toch nog wel graag willen stellen. Die heb ik nog gemist.

De wnd. voorzitter: Nou, volgens mij bent u gewoon die vraag vergeten. Maar ik geef u de gelegenheid.

De heer Wittendorp (CDA): Nee, nee, nee, nee, nee, nee, nee!

De wnd. voorzitter: Maar ik geef u de gelegenheid. Laten we die discussie niet aangaan, ik geef u de gelegenheid om die vraag te stellen.

De heer Wittendorp (CDA): Oké, dank u wel. Ik had nog twee vragen die ik niet beantwoord heb gekregen.

De wnd. voorzitter: U begon met één en nu twee?

De heer Wittendorp (CDA): Ja, twee. Het terugnemen van de regie op de speelplaatsen. In de Strategienota staat dat we de uitvoerende taken willen beleggen bij de partners. En nu nemen we die terug. Ik weet niet wie daarover gaat. En de andere vraag, zal ik die direct ook stellen?

De wnd. voorzitter: Dat lijkt me goed.

De heer Wittendorp (CDA): Ja? Nou, die tweede vraag was dat we nog op zoek waren naar de campagneleider binnen het college die gaat over het verkiezingsprogramma. Dat was de tweede vraag.

De wnd. voorzitter: Over die eerste gaat volgens mij wethouder Bos. En over die tweede? Dan is die voor wethouder Van der Weide. Ik begin bij wethouder Bos.

De heer J. Bos (wethouder): Ja, u zegt 'het terugnemen van de regie op de speelplaatsen'. Maar het ging er in feite om dat de bedragen te groot waren, waardoor de EOP's volgens ons er een beetje tegenaan zitten te hikken. We hebben gezegd: ze hoeven dan niet 50 procent meer bij te dragen. We gaan zeker in overleg met de EOP waar het gaat om grote centrale speelplaatsen. De kleinere speelplaatsen blijven als voorheen.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, ik zei dat ik wel ervaring met campagne heb. Maar ik weet niet meer wat uw vraag was.

De wnd. voorzitter: Vraag drie. Ga uw gang.

De heer Wittendorp (CDA): Nou, wij kwamen in de Begroting de tekst '*Er wordt voldaan aan de belofte in het verkiezingsprogramma.*' en dat vonden we toch wel een beetje schokkend.

De heer Van der Weide (wethouder): Ja, dat programma ken ik ergens van, voorzitter. Nee, ik heb al gezegd waar het gaat om het Coalitieakkoord, de Strategienota en vastgesteld beleid. Ik ben het met u eens dat dat er wat ongelukkig staat, dat had daar niet moeten staan. Het gaat om de uitvoering ervan. Ik denk dat de essentie ook is dat we hebben die pilot gedaan vanuit de zaterdagopenstelling van het gemeentehuis. Nou, u hebt kunnen lezen dat we die succesvol vinden en die daarom is opgenomen. Maar dat was niet de meest gelukkige zin uit de Begroting.

De wnd. voorzitter: Bedankt. Zijn er nog meer vragen blijven liggen? U krijgt nu allemaal de kans. Niet?

B4. Schorsing

De wnd. voorzitter: Dan schors ik de vergadering tot donderdagmiddag 14.00 uur. De vergadering is geschorst.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 21 december 2023,

De voorzitter,

De griffier,